

„ANUL OMAGIAL AL PASTORAȚIEI PĂRINȚILOR ȘI COPILOR” și „ANUL COMEMORATIV AL FILANTROPILOR ORTODOCȘI ROMÂNI”

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 25 octombrie 2018, a hotărât declararea anului 2020, în Patriarhia Română, ca „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”. Totodată, Sfântul Sinod a aprobat și programul-cadru (teologic-educational, cultural și mediatic) intitulat „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

În ședința din 30 septembrie 2019, Sfântul Sinod a hotărât „completarea Programului-cadru (teologic-educational, cultural și mediatic) intitulat „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români” cu reperele tematice și planurile de acțiuni enunțate în referat”.

După aceasta, la *Cancelaria Sfântului Sinod*, programul-cadru aprobat prin hotărârea sinodală nr. 10.709/2018 a fost completat cu reperele tematice și planurile de acțiuni aprobate prin hotărârea sinodală nr. 9706/2019.

A rezultat, astfel, un text unitar, care prezintă complet hotărârile sinodale referitoare la programul-cadru (teologic-educational, cultural și mediatic) intitulat „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Ca parte a programului-cadru, la Conferința pastoral-misionară semestrială din primăvara anului 2020 se va trata tema „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor”, iar la Conferința pastoral-misionară semestrială din toamna anului 2020 se va trata tema „2020 – Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români” în Patriarhia Română, cu posibilitatea aprofundării acestora și la conferințele preoțești administrative lunare, pe care le vor stabili fiecare eparhie, precum și în cadrul cercurilor pastorale.

În luna octombrie din anul 2020, la *Palatul Patriarhiei*, va fi organizată o ședință solemnă a Sfântului Sinod cu tema „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români” în Patriarhia Română.

Mesaj la proclamarea Anului omagial și comemorativ 2020

Declararea anului 2020 ca „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” urmărește evidențierea reperelor biblice și patristice privitoare la pastorația părinților și copiilor, precum și sublinierea rolului educației creștine în societatea contemporană. Icoana emblematică a Anului omagial 2020 este icoana Sfinților Părinți Ioachim și Ana și a fiicei lor Fecioara Maria.

Familia a ocupat întotdeauna un loc central în învățătura creștină, reprezentând cadrul intim cel mai de preț pentru cultivarea iubirii conjugale, părintești, filiale și frățești. *Familia este binecuvântare și icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate, un spațiu sacru al lucrării harului Preasfintei Treimi orientat spre viață și iubire eternă.*

În familie, relația părinți-copii se înțelege mai ales din perspectiva relației omului cu Dumnezeu. Copiii nu se nasc doar pentru o viață terestră, ci se nasc și ca să poată deveni, prin Botez, fii ai lui Dumnezeu după har

(cf. Ioan 1, 1213) și să dobândească viața veșnică din Împărăția Preasfintei Treimi, prin credință și fapte bune.

În societatea contemporană, familia creștină trăiește într-o lume indiferentă sau confuză din punct de vedere spiritual, fiind confruntată adeseori cu multiple provocări și crize precum sărăcia, migrația, șomajul, alcoolismul, drogurile, depresia, divorțul și nesiguranța zilei de mâine.

Astăzi, când ni se propun „modele” străine de valorile creștine, *este necesar să fie afirmate cu tărie sfințenia căsătoriei, solidaritatea în familie și între familii, demnitatea maternității, a paternității, a filiației și a fraternității, ca daruri ale iubirii lui Dumnezeu, ce trebuie cultivate în comuniune de iubire și coresponsabilitate.*

Cunoscând provocările actuale la adresa familiei creștine, preoții ortodocși sunt îndemnați să încurajeze și să susțină familiile care duc o viață creștină autentică, să sprijine material și spiritual familiile numeroase, pe cele monoparentale sau aflate în situații dificile, să încurajeze enoriașii să contribuie la sprijinirea familiilor sărace, precum și la educația religioasă-morală a copiilor din comunitate.

De asemenea, nașii de Botez și de Cununie au nevoie de îndrumare duhovnicească pentru a înțelege cât de mare este demnitatea și responsabilitatea de a fi părinți spirituali pentru copiii botezați și pentru familiile creștine nou întemeiate, pentru ca toți să sporească în credință și în fapte bune.

Totodată, parohiile din Patriarhia Română sunt chemate să intensifice implementarea proiectelor educaționale și catehetice multiple, precum: *Hristos împărtășit copiilor, Alege școala!, Școala de duminică, Calea mântuirii, Cateheze pentru viață și altele.*

În același timp, proclamarea anului 2020 drept „An comemorativ al filantropilor ortodocși români” are ca scop identificarea și promovarea exemplului celor care, de-a lungul timpului, au susținut spiritual și material activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române, precum și evidențierea rolului filantropiei creștine astăzi ca lucrare pastoral-misionară a Bisericii.

Sfânta Evanghelie și Tradiția Bisericii subliniază importanța legăturii dintre viața spirituală și activitatea socială a omului, dintre rugăciune și acțiune, dintre evlavie și dărnicie, dintre Liturghie și Filantropie.

Trăim astăzi într-o lume în care individualismul materialist își face simțită tot mai mult prezența și oamenii caută mai mult bogăția materială trecătoare decât bogăția spirituală a credinței și a generozității sau a dărnicii.

De-a lungul istoriei, Biserica Ortodoxă Română a desfășurat o bogată lucrare de asistență socială și filantropică, ctitorind multe așezăminte sociale, medicale și educaționale, cămine pentru copii, cămine pentru bătrâni, cantine pentru săraci ș.a.

Astăzi, Biserica Ortodoxă Română contribuie în mod sistematic și substanțial la alinarea suferințelor oamenilor, atât prin lucrarea liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea de asistență socială și filantropică. Biserica noastră sprijină în prezent numeroase categorii de persoane defavorizate, și anume: oameni bolnavi, copii proveniți din familii sărace și fără posibilități de întreținere sau cu părinții aflați la muncă în alte țări, oameni vârstnici singuri abandonați de familiile lor, tineri victime ale traficului de persoane și victime ale violenței familiale, persoane cu dizabilități, consumatori de droguri sau alte tipuri de dependențe, șomeri și alții.

La toate acestea se adaugă asistența religioasă în unitățile militare, penitenciare, spitale și așezăminte sociale. *Diagrama așezămintelor social-filantropice organizate sub coordonarea Bisericii Ortodoxe Române cuprinde cantine sociale, unități medicale, centre de zi pentru copii, centre de zi și rezidențiale pentru vârstnici, birouri de asistență socială și centre comunitare, centre de tip familial, grădinițe sociale și afterschool, locuințe protejate, centre de informare, de consiliere și centre de resurse, instituții de învățământ pentru adulți, centre de urgență, campusuri sau tabere, centre educaționale și altele.*

Opera social-filantropică a Bisericii este inspirată din lucrarea filantropică, vindecătoare, sfințitoare și mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și are, totodată, o profundă dimensiune pastorală, exprimând o *credință lucrătoare prin iubire dărnice* și contribuind la cultivarea comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii, adică la dezvoltarea unei *culturi a generozității*.

Veșnică să le fie pomenirea tuturor filantropilor ortodocși români care au adus mângâiere și prețuire celor aflați în suferință, le-au redat speranță și au cultivat demnitatea lor. Urmând pilda înaintașilor dărnici, îi îndemnăm pe toți preoții ortodocși de astăzi să fie predicatori ai filantropiei în comunitate și părinți milostivi ai celor aflați în nevoie.

Totodată, exprimăm recunoștință și prețuire față de toți cei care sprijină activitățile pastorale, educaționale și social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe Române și față de toți ortodocșii români milostivi. Îi îndemnăm pe toți să continue cu multă râvnă și bucurie lucrarea lor, spre slava Preasfintei Treimi și spre binele poporului român.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

ANOTIMPUL MARANATHA! (I)

† DANIL Arhiereul

Prin „Anotimpul Maranatha” înțelegem teologic și metaforic timpul, perioada sau vremea dintre Înălțarea Domnului și Parusia Domnului. „Anotimpul Maranatha” începe în Joia Înălțării la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos de pe Muntele Măslinilor, la 40 de zile după Înviere și cu zece zile mai înainte de Cincizecime și durează până în ziua preasăvită a Celei de a Doua Veniri a lui Hristos sau a Parisiei Domnului. Limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii, pârjolind uscăciunile păcatului lumii, înviorează, înverzesc, înfloresc și rodesc în acest „Anotimp Maranatha”, în Biserică, în lume și în Creație. „Anotimpul Maranatha” este primăvara timpului și a Bisericii și toamna lumii și a Creației. În „Anotimpul Maranatha” „via noastră este acum în floare” (Cântarea Cântărilor 2, 15), „holdele sunt albe pentru seceriș” (Ioan 4, 35), pentru că „s-a copt secerișul pământului” (Apocalipsă 14, 15). În „Anotimpul Maranatha” se lucrează prefacerea și transfigurarea lumii, când va fi „un cer nou și un pământ nou” (II Petru 3, 13; Apocalipsă 21, 1). În „Anotimpul Maranatha” Biserica își așterne neîncetat veșmintele pe cale, întru Așteptarea, Venirea și Întâmpiarea Parusiei Domnului. Trei sunt stâlpii „Anotimpului Maranatha”. Mai întâi cuvintele Sfântului Apostol Pavel din Epistola întâia către Corinteni, cap. 16, 22: „**Maranatha!**” (Domnul vine!); Apocalipsă 22, 20: „Cel ce mărturisește acestea zice: «Da, vin curând. **Amin! Vino, Doamne Iisuse!**»” în Didahia celor Doisprezece Apostoli X, 5: „Să vină harul și să treacă lumea aceasta! «Osana Dumnezeului lui David». Dacă este cineva sfânt, să vină! Dacă nu este, să se pocăiască! «**Maran atha**». Amin.”

În „Anotimpul Maranatha” ne pregătim haina de nuntă și ne adunăm untdelemn în vase, precum fecioarele cele înțelepte. În „Anotimpul Maranatha” toiagul lui Aaron înfloresce din nou în sufletul fiecărui creștin, roua cerească se adună în vasul lui Ghedeon și se pogoară în cuptorul Babilonului. În „Anotimpul Maranatha”, „ceasul tămâierii” (Luca 1, 10) se îndreaptă înspre „ceasul cinei” (Luca 14, 17), pentru a se împlini în „ceasul de seceriș” (Apocalipsă 14, 15).

„Anotimpul Maranatha” ne menține „ochii pironiți spre cer”, precum ai Sfinților ucenici și Apostoli la Înălțarea Domnului de pe Muntele Măslinilor, întru așteptarea cu dragoste și dor, dar și cu frică și cu cutremur a Arătării „Semnului Fiului Omului” și a fulgerului Celei de-a doua Veniri a lui Hristos.

*

Cele 12 „anotimpuri” ale Noului Testament:

Anotimpul „Emanuel” (Matei 1, 23);

Anotimpul „Talita kumi” (Marcu 5, 41);

Anotimpul „Effatta” (Marcu 7, 34);

Anotimpul „Gabbatha” (Ioan 19, 13);

Anotimpul „Golgota” (Matei 27, 33);

Anotimpul „Hacheldama” (Faptele Apostolilor 1, 19);

Anotimpul „Maranatha” (I Corinteni 16, 22);

Anotimpul „Avva, Părinte!” (Galateni 4, 6).

Anotimpul „Absintos” (Apocalipsă 8, 10-11);

Anotimpul „Abaddon” (Apocalipsă 9, 11);

Anotimpul „Harmagedon” (Apocalipsă 16, 16);

Anotimpul „Noul Ierusalim” (Apocalipsă 1, 1-27).

Anotimpurile Noului Testament se succed și se întrepătrund deopotrivă într-o perihoreză teologică și tainică. Anotimpurile „Emanuel”, „Avva, Părinte!” și „Noul Ierusalim” sunt veșnice. Anotimpurile „Effatta” și „Talita kumi” durează de la Întrupare până la Parusie. Anotimpul „Gabbatha” este timpul istoric, dimpreună cu anotimpul secvențial „Hacheldama”. Anotimpul „Golgota” este răscumpărător și mântuitor. Anotimpurile „Absintos”, „Abaddon” și „Harmagedon” sunt eshatologice. Anotimpul „Maranatha” durează de la Înălțare și Cincizecime, până la Parusia Domnului. Anotimpurile „Emanuel” și „Noul Ierusalim” sunt fără de sfârșit.

*

Unic și înfricoșător cuvânt patristic: „Diavolul se îmbogățește în fiecare zi prin păcatele noastre.” (Sfântul Nil al Ancirei, *Epistole I*, 26, Doxologia, 2019, pg. 49) – dar sărăcește prin credința noastră ortodoxă, prin rugăciune, pocăință, lacrimi și plâns. Diavolul „s-a îmbogățit” prin căderea protopărinților noștri în păcat, prin crima lui Cain, prin nelegiuirile din Sodoma și Gomora, prin închinarea înaintea vițelului de aur, prin păcatul lui Acan, prin

căderea în păcat a lui David, prin idolatria lui Ahab și a Izebelei, prin păgânătatea ninivitenilor, prin lăcomia lui Ghehazi, prin uciderea pruncilor de către Irod, prin păcatul celui al Irod și al Irodiadei, prin vinderea și trădarea lui Iuda, prin lepădarea lui Petru, prin osândirea tâlharului celui de-a stânga, prin păcatul Ananiei și al Safrei, prin răutatea ucigașilor Sfântului Arhidiacon Ștefan și prin nelegiuirea lui Irod, ucigașul Sfântului Apostol Iacob, prin necredința atenienilor din Areopag, prin răscoala argintarului Dimitrie din Efes, prin mândria lui Diotref și altele.

Diavolul „a sărăcit” prin toate faptele bune și virtuțile sfinților și dreptilor Vechiului și Noului Testament, prin pocăința lui David și a ninivitenilor, prin pocăința femeii păcătoase și a lui Zaheu vameșul, prin pocăința lui Petru și a tâlharului celui de-a dreapta, prin convertirea celor dintâi cinci mii de creștini, a famenului etiopian și a Sfântului Apostol Pavel, a temnicerului din Filipi și a Sfântului Dionisie Areopagitul și a celor împreună cu dânșii.

Preoția mijlocitoare: La Sfânta și dumnezeiască Liturghie, preotul sau arhiereul lui Hristos „stă între cei morți și cei vii”, cu cădelnița mijlocirii în inimă și cu tămâia rugăciunii în minte, precum preotul sau arhiereul Aaron în tabăra lui Israel (cf. Numerii 16, 46-50) – între Ectenia întreită și Ectenia morților. (*Epistole I*, 88, pg. 78).

Despre esența, ființa, natura sau firea lui Dumnezeu: „Nici aerul tot nu l-a respirat cineva vreodată, nici esența lui Dumnezeu nu a încăput-o în întregime mintea sau a cuprins-o vreodată cuvântul omenesc.” (*Epistole I*, 158, pg. 106).

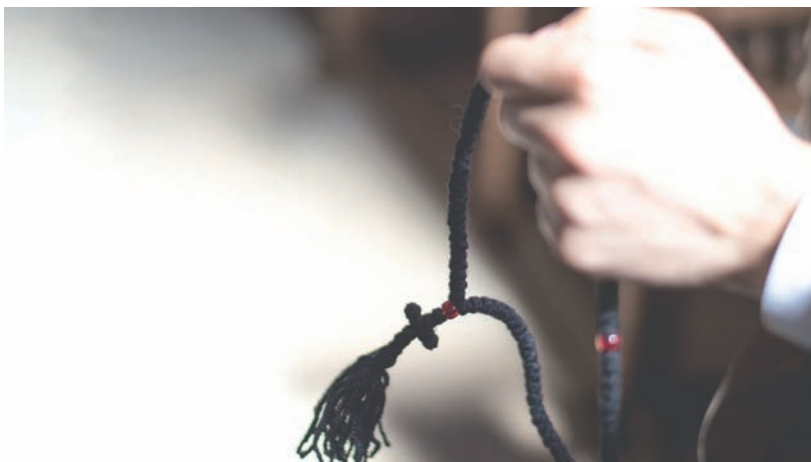
Rugăciunea neîncetată: „Mintea cea întregă și iubitoare de Dumnezeu poate să pomenească fără de încetare pe Ziditorul ei.” (*Epistole I*, 239, pg. 133).

Semnificația numelor ebraice ale celor trei fiice ale lui Iov (42, 13-14): Lemima – zi luminoasă, Cheția – binemirosoasă și Cheren-Hapuc – mulțime de bunătați. (*Epistole I*, 243, pg. 134-135). Acest înțeles duhovnicesc și teologic s-ar putea acorda și aplica la cele trei zile ale Sfințelor Paști sau la cele trei perioade ale Anului bisericesc: Penticostarul, Octoihul și Triodul.

„Experiența chiliei tale”: „Dacă te ocupi mult și te îngrijești cu plăcere de viața celor ce lucrează fapte de rușine, atunci ți-ai uitat inima, ai lăsat deoparte **experiența chiliei tale**, ești înșelat în ceea ce privește adevărul și pășești pe căi pierdute; ia aminte, dar, la ce capăt vei ajunge.” (*Epistole II*, 29, pg. 181). „Experiența chiliei tale” călugărești și mirenești este experiența lui Adam în rai, mai înainte de căderea în păcat; este experiența lui Abel la aducerea jertfei bineprimite; este experiența lui Noe în corabie și înaintea jertfelnicului de sub lumina curcubeului; este experiența lui Avraam din ușa cortului său la stejarul Mamvri; este experiența lui Lot la poarta Sodomei; este experiența lui Iacob la Betel și a lui Moise în pustie, înaintea rugului aprins și pe Sinai; este experiența tânărului Samuel în cortul sfânt și a lui David în luptă cu Goliat; este experiența Sfântului prooroc Ilie la Cherit, pe Carmel, la Beer-Șeba și în gura peșterii de la Horeb; este experiența Sfântului prooroc Elisei în chilia din casa femeii din Șunem, a lui Isaia din templu, a lui Ieremia scaldând cu lacrimi zidurile Ierusalimului, a lui Iezechiel la Chebar, a celor trei tineri în cuptorul Babilonului și a Sfântului prooroc Daniel în casa sa din Babilon, cu fereastra (miștii) deschisă înspre Ierusalim. „Experiența chiliei tale” este și experiența lui Iov pe grămada de gunoi de la marginea cetății, precum și experiența rugăciunii proorocului Iona din pânțelele chitului și din coliba de la răsărit de Ninive, precum și experiența proorocului Avacum din turnul cel de veghe.

„Experiența chiliei tale” este experiența Sfântului Ioan Botezătorul în pustia Iordanului, a lui Nicodim venind noaptea la Iisus, a Sfinților Apostoli pe Tabor, la Cina cea de Taină, în seara Învierii, pe Muntele Măslinilor, în foisorul cel de sus și îndeosebi la Cincizecime. „Experiența chiliei tale” este experiența Sfântului Arhidiacon Ștefan în sinedriu, a Sfântului Apostol Pavel pe drumul Damascului, în casa lui Iuda de pe Ulița Dreaptă din Damasc, în temnița din Filipi, în corabia și în naufragiul din insula Malta și în răpirea la al treilea cer. „Experiența chiliei tale” este experiența Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan în insula Patmos. Toate acestea se împletesc și confirmă cuvântul Sfinților Părinți din Patericul egiptean despre „dulceața chiliei” și cel al Avvei Moise Arapul: „Stai în chilia ta și chilia ta te va învăța pe tine toate.” (Avva Moise, 6).

„Dimineață pentru suflet”: „Conștientizarea păcatelor este dimineață pentru suflet și osândirea lor este temeiul mântuirii.” (*Epistole II*, 47, pg. 189). „Dimineață pentru suflet” a trăit David și ninivitenii, femeia păcătoasă și fiul risipitor, Zaheu vameșul și tâlharul de pe cruce, Sfântul Apostol Petru și Sfântul Apostol Pavel și toți ceilalți

converțiți și întorși la Hristos.

„**Straja Duhului Sfânt**” (*Epistole II*, 83, pg. 209). „Straja Duhului Sfânt” sunt limbile de foc ale Rusaliilor, iar străjerii Duhului Sfânt sunt sfinții îngeri și cetele tuturor sfinților: patriarhi, profeți, apostoli, Sfinții Părinți. „Straja Duhului Sfânt” este Revelția dumnezeiască din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, Biserica lui Hristos și monahismul creștin, Sfânta Liturghie și Sfintele Taine și ierurgii. **Pentru o predică la Cincizecime.**

Pentru o predică la Duminica slăbănogului de la Vitezda: „Mulți bolnavi și paralitici se află în **spitalul veacului acestuia.**” (*Epistole II*, 110, pg. 220).

Isihia și providența lui Dumnezeu: „Tu să voiești liniștea – zice Sfântul Nil al Ancirei – așa cum o cere schima monahală, căci Dumnezeu neîntârziat îi va ridica din copaci, din vânturi și din pietre pe cei care te vor sluji.” (*Epistole II*, 136, pg. 229-230). Isihastul creștin ortodox scufundat și învăluit în norul liniștii, al rugăciunii și a nevoinței lui, neîntârziat Dumnezeu îi va ridica spre ajutor, din copaci, foșnetul frunzelor și „urmele pașilor Domnului”, precum lui David; din vânturi, adierea și suflarea Duhului, precum Sfântului Ilie și din pietre, tăcerea, răbdarea, statornicia și taina „fiilor lui Avraam” ascunși în ele, după cuvântul Sfântului Ioan Botezătorul!

Pentru o predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți: Chinurile iadului nu sunt altceva decât „**biciuri de foc**” din partea îngerilor răi. (*Epistole II*, 164, pg. 250).

Minunea cu roua de pe lâna lui Ghedeon: „Atunci a zis Ghedeon către Dumnezeu: «De vrei să izbăvești pe Israel prin mâna mea, cum zici, apoi iată eu întind aici în arie lâna ce am tuns; și de va fi rouă numai pe lâna, iar încolo peste tot locul uscăciune, atunci voi ști că vei izbăvi pe Israel prin mâna mea, cum ai zis». Și s-a făcut așa; și a doua zi s-a sculat Ghedeon dis-de-dimineață și s-a apucat să stoarcă lâna și a stors rouă din lâna un vas plin de apă. Apoi iarăși a zis Ghedeon către Domnul: «Să nu Te mănii pe mine, dacă am să mai zic o dată și dacă am să mai fac numai o încercare cu lâna: să fie uscată numai lâna, iar peste tot locul să fie rouă». Și a făcut așa Dumnezeu în noaptea aceea: a fost uscăciune numai pe lâna, **iar peste tot locul a fost rouă.**” (Judecători, 6, 36-40).

Roua de pe lâna lui Ghedeon, stoarsă într-un vas sau într-un potir cu apă, înseamnă, în viziunea Sfântului Nil al Ancirei, Revelația sau descoperirea dumnezeiască a Vechiului Testament, iar „pământul uscat” înseamnă lumea păgână, de dinainte de Întruparea Mântuitorului Iisus Hristos. În a doua parte a minunii, „lâna uscată” înseamnă iudaismul, care L-a respins și-L respinge încă pe Hristos; iar „pământul plin de rouă” înseamnă Revelația Noului Testament și creștinismul. „Astfel vedem în chip desăvârșit cu ochii noștri ceea ce stă scris profetic în cartea Judecătorilor, și anume că în tot pământul și în toată lumea de sub soare s-a lăsat și se lasă roua cunoștinței lui Hristos, în timp ce peste lâna iudeilor numai uscăciune, pentru că a fost luat de la ei harul cel ce dă viață și sporește, cel ce răcorește și hrănește sufletele.” (Sfântul Nil al Ancirei, *Epistole II*, 181, pg. 264).

„**Harul cel după lege**” și „**Harul Evangheliei**”: Tâlcuind cuvântul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan „Și din plinătatea Lui noi am luat, și **har peste har**” (Ioan 1, 16), Sfântul Nil al Ancirei spune: „După cum odinioară ne-a dăruit ca unor robi supuși harul cel după lege, acum nu ca unor robi, ci ca unor fii preaiubiți, ne-a dăruit harul Evangheliei, mai înalt și mai mare decât primul, prin care ne desăvârșim și ne înțelepțim prin înțelepciunea cea de Sus și ne apropiem de Dumnezeu cu îndrăznire ca niște fii și ne unim cu lumina dumnezeirii.” (*Epistole II*, 314, pg. 327). „Harul cel după lege” este revărsat „în Legea lui Moise, în Prooroci și în Psalimi” (Luca 24, 44), iar „harul cel peste har” al Evangheliei este turnat în cele patru potire ale Sfințelor și dumnezeieștilor Evanghelii de la Matei, Marcu, Luca și Ioan, în miridele de pe discul cărții Faptele Apostolilor, în candelilele celor patru sprezece Epistole pauline și ale celor șapte Epistole sobornicești, precum și în vasul de alabastru cu mir de nard de mare preț al Apocalipsei Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan.

„**Vălul de aur cu fire de aur și cu țesătură de aur**” al Sfințelor și dumnezeieștilor Scripturi și „**firele de păianjen**” ale deșartelor cugetări și sofisme elinești: Într-o epistolă către Filon preotul care amesteca în Biserică „firele de aur” ale Sfințelor Scripturi cu „firele de păianjen” ale învățăturilor elinești, Sfântul Nil al Ancirei scrie următoarele: „Istorisirile Sfințelor Scripturi sunt văl de aur cu fire de aur și cu țesătură de aur. Să nu încurci, așadar, printre acestea, fire de păianjen, abătându-te de la cele convenite. Iar firele de păianjen le consider a fi boala gândurilor tale și nefolositoarea ta judecată, cugetele tale cele deșarte și sofismele înțelepciunii elinești, pe care îndrăznești să le introduci în Sfânta Biserică, așa cum a făcut odinioară Manase, așezând în locașul lui Dumnezeu idoli cei necurați. (cf. IV Regi 21, 11).” (*Epistole II*, 321, pg. 330). Despre „gunoaiile, cenușa și tina cea multă a cărților celor elinești”, Sfântul Nil al Ancirei mai scrie și în *Epistole II*, 73, pg. 203. „Vălul de aur cu fire de aur și cu țesătură de aur” al Sfințelor și dumnezeieștilor Scripturi izvorăște din „vălul de foc” dinspre miazănoapte, adus de vântul vijelios și de norul cel mare al Duhului Sfânt, care răspândește în toate părțile razele strălucitoare ale Revelației dumnezeiești din Vechiul și Noul Testament, conform vedeniei sau descoperirii cerești a Sfântului Prooroc Iezechiel de la râul Chebar (Iezechiel 1, 1-3). Firele de aur și țesătura de aur sunt toate cărțile dumnezeieștilor Scripturi, țesute în capitole și versete. Acest „văl de aur cu fire de aur și cu țesătură de aur” nu poate fi nicidecum amestecat și împletit

de către nimeni cu „firele de păianjen” ale cugetărilor elinești și omenești deșarte. În acest sens, marele Sfânt Părinte îi atrage atenția respectivului preot și oricui s-ar încumeta la una ca aceasta. Nefiind inspirate de Duhul Sfânt „firele de păianjen” rămân doar fire de păianjen.

Îndemn categoric: „Leapădă, așadar, inelele de aur și cele două brățări ce le ai la mâinile tale...” (*Epistole III*, 31, pg. 361).

„**Monahul este altar de jertfă al Domnului.**” (*Epistole III*, 32, pg. 361). În viața, sufletul și ființa monahului trebuie să se regăsească atât altarul de la cortul sfânt, cât și altarul de la templul sfânt; atât altarul lui Abel, cât și altarul de pe Golgota; atât altarul lui Noe de după potop, cât și altarul lui Avraam de pe Moria; atât altarul lui Manoe, tatăl lui Samson, cât și altarul lui David din țarina lui Aradna; atât altarul Sfântului prooroc Ilie de pe Carmel, cât și altarul minunii Schimbării la Față de pe Tabor; atât lumina Învierii Domnului, cât și limbile de foc ale Rusalilor. Astfel monahul ajunge și devine să fie un „Altar al Dumnezeului Celui cunoscut”, revelat și închinat în Sfânta și Dumnezeiasca Treime.

„**Roțile dințate ale carelor demonilor**”: În epistola 33 din cartea a III-a a Epistolelor sale, Sfântul Nil al Ancirei îi scrie lui Tavmasie monahul că ar fi trebuit să se aștepte din partea demonilor la „mâhniri și ispite și mii de curse, sulțe și uneltiri. De ce, așadar, te descumpănești, fiind împuns în diferite feluri de săgețile ispitelor și de roțile dințate ale carelor demonilor, ce împarte în bucăți și taie ca paiele sufletul tău? Tu însă rabdă cu mulțumire și cu bărbăție de cuget, prin rugăciune tare și deasă, în priveghere stăruitoare și prin înfrânare chibzuită, nădăduind ceea ce este mai înalt, și vei vedea sfârșitul celor care se luptă pentru Hristos. Căci aceasta este mântuirea, iar sfârșitul demonilor este pierzarea cea înfricoșătoare”. (*Epistole III*, 33, pg. 362).

„Roțile dințate de la carele demonilor”, precum roțile de la carele lui faraon și roțile de la carele oștirii asirienilor, sunt: invidia lui Cain, ușurătatea lui Esau, răutatea fraților lui Iosif, împietrirea lui faraon, cârtirea israeliților, răzvrătirea lui Core, Datan și Aviron, lăcomia lui Acan, dezvăluirea tainei vieții lui de către Samson, răutatea fiilor lui Eli, ura lui Saul, păcătuirea lui David, rășcoala lui Abesalom, batjocora lui Șimei, alunecările lui Solomon, idolatria lui Ahab și a Izabelei și uciderea lui Nabot, lăcomia lui Ghehazi, răutatea satrapilor lui Darius, iubirea de lume a tânărului bogat, iubirea de argint a lui Iuda, frica ce a dus la lepădarea lui Petru, batjocurile celor care L-au răstignit pe Domnul, sinuciderea lui Iuda, hula tâlharului celui de-a stânga, mituirea ostașilor după Înviere, lăcomia și minciuna lui Anania și Safira, simonia lui Simon magul, împotrivirea lui Elimas vrăjitorul, rășcoala argintarului Dimitrie, părăsirea de către Dimas a Sfântului Apostol Pavel, îngâmfarea lui Diotref, păcatul Izabelei din Tiatira, rățăcirile nicolaștilor, ale lui Cerint, Valentin, Arie, Macedonie, Nestorie, Eutihie și ale tuturor celorlalți eretici, schismatici și sectari, până astăzi.

„Roțile dințate de la carele diavolului” sunt zdrobite și spulberate de roțile de foc de la carul heruvimilor vedeniei Sfântului prooroc Iezechiel de la râul Chebar și din revelația Sfântului prooroc Daniel: „Am privit până când au fost așezate scaune, și S-a așezat Cel Vechi de Zile, îmbrăcăminte Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său, curat ca lâna; tronul Său, flăcări de foc; **roțile Lui, foc arzător**” (Daniele 7, 9).

Rugăciunea lui Iisus: „Se cade așadar, să ne preocupăm cu împlinirea sfintelor porunci și cu pomenirea adâncă a lui Iisus Domnul slavei”. (*Epistole III*, 33, pg. 366).

Lupta cu gândurile: Comentând textul de la Levitic 11, 29, Sf. Nil al Ancirei scrie următoarele: „Moise poruncește să ne păzim, printre altele și de șoarece și de nevăstuică... Pentru că, de cele mai multe ori, șoarecele deschide mai întâi gaura în perete, iar apoi intră nevăstuica, sau șarpele sau orice altceva care își poate face cuib în gaură”. (*Epistole III*, 34, pg. 374-375). De exemplu, „șoarecele” iubirii de argint a făcut gaură în peretele minții lui Iuda, pe unde a intrat „nevăstuica” vânzării, iar apoi „șarpele” sinuciderii. Tot așa și în cazul lăcomiei lui Ghehazi, a minciunii lui Anania și Safira și al păcatului lui David.

„**Rugăciunea care silește de multe ori chiar și timpul**”. (*Epistole III*, 36, pg. 376). Acest cuvânt patristic s-ar putea referi atât la oprirea soarelui și a lunii pe cer de către Iosua, cât și la întoarcerea umbrei cu zece trepte înapoi pe cadranul lui Ahaz, ca semn al vindecării minunate a regelui Iezechia, de pe vremea Sfântului prooroc Isaia.

Îndemn: „Îți voi spune, așadar, fiul meu cel minunat, să-ți păzești tinerețea, legând-o și stăpânind-o cu frica de Dumnezeu și având în vedere pedepsele veșnice”. (*Epistole III*, 43, pg. 380).

Pustnicii: „În loc de adăpost strâng în brațe stâncile” (Iov 24, 8) – sau „pietrele”, după Sfântul Nil al Ancirei, adică pe „Piatra – Hristos”. (*Epistole III*, 44, pg. 385).

Asceză: De multe ori nevoitorul „trebuie să treacă prin apă și foc, și ceață și furtună”. (*Epistole III*, 78, pg. 396). „Prin apă” a trecut Moise, despărțind Marea Roșie și Iosua, despărțind Iordanul; „prin foc” au trecut cei trei tineri din cuptorul Babilonului; „prin ceață și prin furtună” au trecut proorocul Iona, Sfinții Apostoli și Sfântul Apostol Pavel pe mare.

Prezent și Eshatologie: „Însă pentru sfânt și pentru bărbatul cel desăvârșit în virtute și în cunoștință, Împărăția

Cerurilor deja a și venit." (*Epistole III*, 84, pg. 399). A se vedea mai ales Sfântul Simeon Noul Teolog.

Rugăciunea: „Maica tuturor virtuților este rugăciunea, nu doar pentru că poate să curețe și să hrănească, ci și să lumineze, și să-i facă asemănători soarelui pe aceia care se dedică acesteia în chip curat." (*Epistole III*, 90, pg. 400).

Viața ca o sărbătoare: „Omul creștin... nu trebuie să cerceteze lunile și anii, și săptămânile, și astfel să sărbătorească. Ci se cade ca întreaga sa viață (să fie) o sărbătoare strălucitoare și să o înfrumusețeze prin faptele cele bune..." (*Epistole III*, 103, pg. 405-406).

Atenție la gânduri: „Dumnezeu dă atenție gândului nostru celui neîmprăștiat și nerostit cu limba, și suspinurilor celor negraite ale inimii." (cf. Romani 8, 26; Sfântul Nil al Ancirei, *Epistole III*, 125, pg. 414).

Îndemn patristic: „Omoară-ți, te rog, mădulele trupului tău, și pe toate dacă este cu puțință, supune-le duhului. **Nu pregeta să pășești pe drumul cel strâmt care este bătut de cei puțini.** Fii smerit și impunător, muritor și nemuritor, pământesc și ceresc, moștenitor al lui Dumnezeu și împreună moștenitor al lui Hristos. Roagă-te neîncetat, psalmodiază cu privire curată și în armonie, studiază dumnezeiștile cuvinte, închină-te adesea prin aplecarea genunchilor, veghează cu sufletul și trupul, prin lacrimi care, cum este firesc, curățesc murdăria ce intră în chip viclean prin simțuri înlăuntrul (sufletului), fă-te ajutor al celor asupriți, călăuză și hrană, și haină și băutură celor săraci." (*Epistole III*, 126, pg. 415).

Pocăință: „Despre acela care își bate pieptul pentru păcatele lui, s-ar putea zice că laudă pe Dumnezeu în timpane și în horă, pentru că bătându-și pieptul cu străpungere de inimă și aducând (înaintea lui Dumnezeu) ca rugăciune mulțimea gândurilor celor de plâns, și afundând penița pocăinței în călimara lacrimilor celor amare adunate din întristarea și din mâhnirea cea adâncă a privegheților, și scriind rugăciunea lui pe hârtia cea desfăcută a inimii lui, și oferind-o Domnului, (ea) nu va fi trecută cu vederea de Iisus Hristos Care a murit pentru cei păcătoși." (*Epistole III*, 129, pg. 416).

Ispite: „Diavolul pregătește și ascute în fiecare zi cuțitul cel cu două tăișuri al multor ispite împotriva celor care au ales viața cea liniștită și monahală." (*Epistole III*, 153, pg. 428).

Rugăciunea de foc: „După cum focul face fierul de neatins, așa și deasa și stăruitoarea rugăciune, făcând mintea monahului arzătoare și plină de putere, o arată de neatins pentru nevăzuții vrăjmași." (*Epistole III*, 155, pg. 430).

Rugăciune și respirație: „După cum respirația nu deranjează niciodată, tot astfel nici a înălța prin rugăciuni de taină cereri către Domnul, până la ultima noastră suflare." (*Epistole III*, 159, pg. 432).

Înălțimi spirituale: „Când urci pe o treaptă mai înaltă, când te desprinzi de pământ, când te dezgusti desăvârșit de cele trecătoare, când socotești nimicuri toate cele văzute, când iubești cu adevărat bunătățile cele cerești, **când te vei putea înconjura cu aripile vulturilor celor înțelegători** (sfînții îngeri n.n.) și te vei bucura de buna întocmire a aripilor care lesne te ridică în sus, atunci să aștepti și ispite înfricoșătoare." (*Epistole III*, 175, pg. 438).

Pogorământ: „Fii cu luare aminte, preotule, că în cărțile sfinte nu se propovăduiește de către Dumnezeu numai asprime și mânie, ci și iubire de oameni nemăsurată și nedeslușită." (*Epistole III*, 243, pg. 470).

Cugetare la moarte: „Străpunge-ți inima făcând socoteala numărului anilor vieții, și spune-ți: **Zilele aleargă și trec, cununa anilor se plinește**, am propășit mult pe cale. Oare ce bun am făcut? Nu cumva voi pleca de aici pustiu și gol de toată fapta dreptății? Scaunul de judecată este pregătit, iar viața mea înaintează repede către bătrânețe. Să ne gândim deci, suflete al meu, la veacul viitor." (*Epistole III*, 252, pg. 476).

Rugăciunea: „Marea lucrare a rugăciunii este rădăcina nemuririi." (*Epistole III*, 283, pg. 492).

„Nici o clipă să nu respirăm fără amintirea lui Dumnezeu." (*Epistole III*, 297, pg. 499).

Tânărul monah: „Tânărul monah trebuie să cultive isihia trupului și bunăcuviința purtării sale, să aibă voce măsurată și bine rânduită, să mănânce și să bea fără zgomot și cu reținere. Înaintea celor mai mari să tacă, să asculte de cei mai înțelepți, să arate iubire față de egali, celor mai mici să dea sfat cu dragoste, și să fugă de cei pătimași, de cei trupești și de cei ce iubesc multele îndeletniciri. Să vorbească puțin, să gândească mult, să nu îndrăznească în cuvânt, sau să spună lucruri nefolositoare, să nu fie gata să rătăcească, să se îmbrace cuviincios, să nu vorbească cu femeii, să aibă privirea îndreptată în jos, iar sufletul în sus, să evite dispute în cuvinte, să nu năzuiască spre vrednicia de învățător, să nu admire onorurile ce vin de la oameni." (*Epistole III*, 303, pg. 501).

„**Să plângi mortul din tine însuși...** rezidește casa ta cea dăruită." (*Epistole IV*, 1, pg. 515). Acest cuvânt patristic ar putea însemna faptul că fiecare dintre noi avem un tânăr din Nain mort în noi, avem un Lazăr mort în noi de patru zile, avem un Eutih căzut de la catul al treilea, mort în noi; sau fiecare avem o fiică a lui Iair moartă în noi sau o Tabita din lope moartă în noi. Poate că fiecare avem în noi „un câmp plin cu oase omenești", precum în vedenia Sfântului prooroc Iezechiel din capitolul 37 al cărții sale. Începând cu rugăciune, lacrimi și plâns vom putea începe a rezidi prin virtuți casa dăruită în noi prin păcate.

ADEVĂRUL DESPRE ROLUL CATEDRALEI ORTODOXE DIN TIMIȘOARA ÎN DECEMBRIE 1989

Prof. dr. DUMITRU TOMONI

Și la trei decenii de la dramaticele evenimente petrecute în decembrie 1989 pe treptele Catedralei Ortodoxe Române din Timișoara, din ignoranță, dorință de senzațional sau interesul vădit de a lovi în biserica ortodoxă, mass-media continuă să mistifice adevărul. Și asta, în ciuda faptului că în această perioadă s-au scris zeci de cărți, studii și articole, iar dosarele inculpaților acuzați de acele crime sunt accesibile oricărui doritor de a se documenta în această problemă.

În seara zilei de 16 decembrie, prima zi de confunțări deschise cu forțele represive, grupuri de timișoreni, după primul atac al sediului Comitetului Județean P.C.R., s-au regrupat în Piața Maria și de acolo au pornit, peste pod, la catedrală, după orele 23, la îndemnul lui Sorin Oprea, mecanic la Electrometal Timișoara.¹ Atunci demonstranții credeau cu justificată naivitate că în fața catedralei nu li se putea întâmpla nimic rău, locul având o semnificație aparte. Celor peste 1000 de demonstranți, Sorin Oprea le-a cerut să revină mereu, în fiecare zi, inclusiv a doua zi, la orele 10, în fața catedralei, pentru că doar uniți vor putea să facă față aparatului represiv mobilizat de conducerea centrală și locală a partidului.

Realizând că numărul celor adunați era prea mic, demonstranții au hotărât să pornească spre Complexul Studențesc pentru a solicita participarea studenților. Între timp, o altă coloană venea de pe calea Buziașului și Girocului spre căminele studențești. După ce s-au unit cele două coloane, Sorin Oprea urcat pe un bloc transformator le cerea demonstranților să meargă la catedrală pentru a solicita sprijinul mitropolitului în vederea unui dialog cu autoritățile². În drum spre catedrală, toate panourile cu lozincile ceaușiste erau spulberate, iar din loc în loc manifestații turnau pe trotuare și pe șosea păcură și dădeau foc. Ajunși după miezul nopții în fața catedralei, cei aproape 10 000 de manifestați au cântat „Hora Unirii” și „Deșteaptă-te, române!” și au scandat lozinci împotriva regimului comunist și a lui Ceaușescu³. „Acolo, în fața lăcașului lui Dumnezeu, am înțeles că nu există loc pe lume mai potrivit unde sufletele oboseite de nedreptățile vieții să-și găsească alinare”, consemna mai târziu unul dintre participanți, profesorul Costel Balint⁴. De aici, demonstranții au hotărât să se deplaseze spre cartierele dens populate: Circumvalațiunii, Calea Aradului, Calea Lipovei pentru a chema și alți timișoreni și apoi, cu efective sporite a se reîntoarce la catedrală. În conștiința multora catedrala era locul ce insufla siguranță și încredere în izbânda acțiunii începute împotriva unui regim ateu și opresiv.

De aceea, a doua zi, în 17 decembrie, „cea mai cumplită zi din istoria orașului Timișoara”⁵, catedrala a fost una dintre zonele fierbinți ale orașului asediat de forțele represive. În jurul orei 15, sute de demonstranți s-au adunat în fața catedralei scandând lozinci: „Libertate!”, „Democrație!”, „Alegeri libere!”, „Jos dictatorul!” etc. O parte dintre cei adunați s-au deplasat spre cordonul de militari dotați cu scuturi și căști, aflați pe carosabil în fața Primăriei

1 Miodrag Milin, *Timișoara 15-21 decembrie 89*, Timișoara, 1990, p. 36; vezi și *Timișoara 16-22 decembrie 1989*, Timișoara, Edit. Facla, 1990, p. 60

2 Marius Mioc, *Revoluția din 1989 și minciunile din Jurnalul Național*, Timișoara, Edit. Marineasa, 2005, p. 109

3 Miodrag Milin, *op. cit.*, p. 39

4 Costel Balint, *1989 Timișoara în decembrie*, Timișoara, Edit. Helicon, 1992, p. 16

5 Miodrag Milin, *op. cit.*, p. 67

municipiului Timișoara. Apropiindu-se la o distanță destul de mică, au intrat în dialog cu militarii încercând să rupă cordonul, dar văzând fermitatea militarilor s-au reîntors în fața catedralei⁶. Între timp, grupuri de sute de demonstranți veneau dinspre Bulevardul 6 Martie și din cartierele Girocului, Circumvalațiunii, Calea Șagului și Calea Lipovei, Astfel că, potrivit rapoartelor oficiale, până la ora 17, numărul demonstranților a ajuns la peste 5000⁷. „Nu sunt credincios, vă rog să mă credeți, dar, în acele momente, am crezut în ceva și am căutat să fiu mai mult pe lângă Biserică”, mărturisea unul dintre demonstranți⁸. Probabil că teama i-a făcut pe mulți să creadă că în spațiul catedralei sunt mult mai siguri, că forțele represive nu vor îndrăzni să deschidă foc în acest spațiu. Din păcate, se ignorau cele peste patru decenii de educație ateistă, zelul și fanatismul celor care l-au slujit pe Ceaușescu până în ultimul moment. În logica celor fără Dumnezeu se putea face orice pentru a rămâne la putere și a-și menține privilegiile dobândite prin obediență și servilism.

La orele 17, o parte dintre demonstranți vor încerca din nou să rupă cordonul de militari din fața Primăriei, dar fără succes. De la o stație de emisie-recepție montată pe o mașină aflată în spatele cordonului de militari, primarul Petre Moț făcea apel la calm și liniște⁹. Între timp numărul demonstranților crește, mulți intrând în catedrală pentru a cumpăra lumânări și a le aprinde. Pe fețele multora se citea o înverșunare și chiar o încrâncenare extraordinară¹⁰ ce lăsa impresia „că oamenii aceștia pot fi omorâți, dar nu pot să fie opriți.”

În jurul orelor 19, după ce s-au spart și devastat unele magazine situate în perimetrul Piața Operei – Catedrală, iar cele două incendii fuseseră stinse și demonstranții începuseră să se retragă, militarii situați în zona Primăriei au deschis foc asupra grupului aflat în fața Catedralei. La început au fost focuri de avertisment, fără prea mult efect asupra mulțimii care căuta să se îmbărbăteze scandând: „Nu fugiți!”, „Nu fiți lași!”, „Jos Ceaușescu!”, „Libertate!”, „Soldați, nu trageți în frații voștri!”, „Și voi sunteți copiii noștri!” etc.¹¹ Potrivit declarației preotului Ioan Botău, administratorul Catedralei, în acel moment s-a întrerupt concertul de colinde și s-au închis ușile lăcașului sfânt¹². După câteva minute s-a tras direct asupra mulțimii cu muniție de război.

Cuprinsă de panică, mulțimea a încercat să se salveze fugind în toate părțile. Pe platoul din fața catedralei au căzut – după aprecierea pictorului Emeric Antal – „vreo 20-30 de demonstranți. O fată de vreo 20 de ani a murit pe loc, chiar lângă mine, fiind împușcată în piept. Eu am fost, mai întâi, nimerit de glonț în umăr, și apoi de altul în piciorul stâng”¹³. Tot atunci, în colțul catedralei, pe linia de tramvai, un TAB a trecut peste o femeie ucigând-o pe loc.

Represiunea de la catedrală a continuat până spre orele 22, iar rezultatul ei a fost de-a dreptul îngrozitor, 12 morți¹⁴: Vasile Balmuș (25 ani), Margareta Caceu (36 ani), Mariana-Silvia Caceu (37 ani), Lorentz Fecioru (32 ani), Dumitru-Constantin Gîrjoabă (24 ani), Constantin Iosub (18 ani), Andrei Istvan (41 ani), Adrian Mardare (18 ani), Vasile Păduraru (30 ani), Angela-Elena Sava (31 ani), Ioan Stanciu (42 ani) și Petru Wittman (24 ani), iar alți 34 au fost răniți prin împușcare¹⁵.

Din păcate, și în ziua de 18 decembrie catedrala va fi loc de speranță și altar de jertfă pentru timișoreni. După ce în după-amiaza acestei zile, într-o discuție telefonică, Elena Ceaușescu i-a cerut lui Ion Coman să pună „câini

6 *Procesul de la Timișoara*, vol. IV, Ediție îngrijită de Miodrag Milin și Traian Orban, Timișoara, Edit. Mirton, 2006, p. 1879

7 Marius Mioc, *op. cit.*, p. 102

8 *Procesul de la Timișoara*, vol. IV, p. 2273

9 *Ibidem*, p. 1880

10 *Ibidem*, p. 2227

11 *Procesul de la Timișoara*, vol. III, Ediție îngrijită de Miodrag Milin și Traian Orban, Timișoara, Edit. Mirton, 2005, p. 968

12 „Renașterea bănățeană” din 27 august 1992, p. 9

13 *Procesul de la Timișoara*, vol. V, Ediție îngrijită de Miodrag Milin, Timișoara, Edit. Mirton, 2007, p. 2940

14 Romeo Bălan, *Victimele Libertății*, Timișoara, Edit. „Artpress”, 2009, p. 17

15 Antal Emeric, 33 ani, plagă împușcată în umăr și membrul inferior stâng; Birca Milana, 51 ani, plagă împușcată membrul inferior; Botezatu Marcel, 31 ani, împușcat membru superior; Buca Ilie, 19 ani, împușcat membru superior; Bumbar Mihai, 20 ani, plagă împușcată membrul inferior; Calotă Constantin, 26 ani, plagă împușcată piciorul stâng; Calin Marius, 23 ani, plagă împușcată abdomen; Chiriliciuc Constantin, 32 ani, plagă împușcată membru superior; Chiu Adrian, 15 ani, elev, plagă împușcată membru inferior; Cojiță Ion, 40 ani, plagă împușcată membru superior; Drăgulescu Vasile Marian, 44 ani, plagă împușcată; Dumitreanu Carmen, plagă împușcată; Halász Szabó Iosif, 29 ani, plagă împușcată gamba stângă cu fractură fără deplasare; Halip Nelu, 23 ani, împușcat membru superior; Ionesc Cornel, 31 ani, plagă împușcată în regiunea poplitee dreaptă; Irimia Anica, 42 ani, rănită la antebrațul drept; Lazar Lidia, 20 ani, plagă împușcată abdomen; Luchescu Stelian, 27 ani, plagă împușcată; Madosi Ana, 34 ani, plagă împușcată în mâna stângă; Mierlușcă Ioan, plagă împușcată transfixiantă dublă gamba dreaptă; Munteanu Dumitru, 36 ani, plagă împușcată toracală; Murariu Eugen, 28 ani, plagă împușcată toracoabdominală; Murariu Irina Gabriela, 12 ani, plagă împușcată membrul inferior; Muresan Lucian, 18 ani, plagă împușcată membrul inferior; Panduru Domnica, 25 ani, plagă împușcată; Pașca Dan, 30 ani, plagă împușcată piciorul drept; Pașcalău Cristian, 17 ani, plagă împușcată cervical posterioară; Primaru Gheorghe, 61 ani, plagă împușcată; Pușchiță Darie, rănit prin împușcare în mâna dreaptă; Rachici Oliver, 29 ani, rănit prin împușcare în antebrațul stâng; Șandru Horia Teodor, 48 ani, rănit prin împușcare în picior; Secu Cornel 43 ani, împușcat în picior și în spate; Șerban Tănase, 31 ani, rănit prin împușcare în abdomen; Tabără Ion Viorel, 27 ani, plagă împușcată toracică; Tănase Vasile, 19 ani, plagă împușcată toracică; Vincu Traian, 22 ani, rănit prin împușcare în brațul drept, Vona Maria, 14 ani, rănită prin împușcare în piciorul stâng. *Enciclopedia Revoluției din Timișoara 1989, vol. I, Cronologia și victimile revoluției*, Coordonator: Lucian Ionică, Timișoara, Edit. Memorialul Revoluției 1989, 2014, p. 165-218; Costel Balint, 1989 – *Legiunea revoluției*, Timișoara, Edit. Brumar, 2005, p. 190-218

și Miliție călare pe populația din Timișoara”, spre seară, deranjată de prezența tinerilor pe treptele catedralei cu lumânări aprinse, într-o criză de evidentă nebunie, va da un ordin și mai aberant: «Trageți cu tunul în catedrală, să terminați odată cu ea!»¹⁶.

Într-adevăr, după orele 15:30, grupuri de tineri vin dinspre Piața Maria și strada Politehnicii și se așează în fața catedralei: „Tinerii s-au oprit pe platoul din fața catedralei într-o liniște, mă repet pentru că totul m-a impresionat atât de puternic, de mormânt. Nici măcar nu-și vorbeau, necum să strige lozinci. Cu timpul, grupul s-a mărit, numărul tinerilor trecuse de 200 ajunse la peste 300 de inși. Și printre ei și copii de 9, de 14, de 15 ani. După un timp, tinerii au aprins lumânări, rămânând pe mai departe tăcuți, ca un cortegiu funerar”¹⁷.

După orele 16:00, tinerii încep să scandeze lozinci împotriva regimului dictatorial. În fața catedralei, spre Primărie, era un dispozitiv de militari de la U.M. 01233 Buziaș și de la Batalionul de grăniceri din Timișoara, dispuși pe trei rânduri, cu armă la picior și baioneta pusă la armă. Pe șosea, în fața soldaților, erau trei taburi, vis-a-vis de catedrală se afla dispozitivul “D1” al Ministerului de Interne format din milițieni și trupe de securitate. Toți militarii din zonă erau înarmați și aveau cartușe de război.¹⁸

Fiind informat despre evenimentele de la catedrală, Ion Coman i-a ordonat generalului Mihai Chițac să se deplaseze în zonă și să rezolve situația creată. Chițac, îmbrăcat în uniformă și înarmat, a dat ordine celor care comandau dispozitivele militare pentru împrăștierea demonstranților. La orele 16:30, dispozitivele militare au deschis focul spre catedrală. S-a tras și din două transportoare blindate. Majoritatea unităților au tras foc de avertisment, dar s-a tras și direct spre protestatari, deși manifestația era pașnică, iar tinerii nu s-au dat la acte de violență sau de distrugere.¹⁹

Momentul dramatic al deschiderii focului a fost flmat de Victor Popa: “Din primul tab s-a aruncat înspre civili în fața Expresului, un pachet alb care a explodat – s-a creat panică, lumea a început să fugă înspre Clubul Politehnica, între parc și spațiul din spatele catedralei – fumul ridicându-se la o înălțime de șase- șapte metri. Când cele două taburi din spate ajunseră în colțul intersecției, mergând spre Maria, s-au auzit focuri de armă izolate, apoi de armă automată, apoi de mitralieră grea. Totul s-a petrecut în decurs de câteva secunde.”²⁰

Au fost uciși Ioan Măriuțac (20 ani) , Marius Nemțoc, (19 ani) și Sorin Leia, (23 ani), iar alți 5 demonstranți: Gliguță Avram, Huțanu Crenguța, Băițan Constantin, Popa Gheorghe și Cioază Ioan-Avram au fost răniți.

Evenimentele tragice din 18 decembrie au dat naștere, după răsturnarea dictaturii comuniste, unor interpretări tendențioase. Din dorința de senzational, sau pentru a se lovi în imaginea Bisericii Ortodoxe Române s-a susținut ideea că în acea zi ușile catedralei erau închise, împiedicându-se astfel, refugiarea tinerilor în lăcașul sfânt. Imaginația unora depășea orice barieră a logicii sau a bunului simț, afirmându-se că totul era premeditat existând o înțelegere între autoritățile comuniste și conducerea Mitropoliei Banatului, astfel că “pe treptele catedralei, cu ușile ferecate, au fost uciși câțiva copii. Cineva de la Mitropolie dăduse dispoziție ca ușile să fie și au fost zăvorâte în clipa când demonstrații voiau să se refugieze din bătaia armelor automate. Cine oare să fi dat o astfel de dispoziție demențială ?”²¹

Realitatea a fost alta, ușile catedralei nu numai că erau deschise, dar zeci de tineri intrau și ieșeau din catedrală pentru a se ruga și a cumpăra lumânări, iar în timpul calvarului din fața lăcașului sfânt mulți demonstranți s-au refugiat din fața gloanțelor în lăcaș. Huțanu Crenguța, muncitor la Agrosem, împușcată în acele momente mărturisea la proces: “În fața catedralei erau strânși 2000-3000 de oameni, care scandau “Jos Ceaușescu!”, “Jos dictatura !”, “Libertate”. Am început să strig și eu aceleași lozinci... La un moment dat, am simțit o arsură la cap; mi s-a făcut rău și mi-am pierdut cunoștința. M-am trezit în catedrală, unde un preot făcea slujbă”²². Același moment era relatat și de Cornel Moldovan, muncitor la Ocolul Silvic Timișoara și consemnat în cotidianul „ Renașterea bănățeană” din 22 iunie 1990: “ Am primit ceasul, era 16,40 și am intrat în încăperea propriu-zisă a catedralei. Am văzut, în stânga, rând la lumânări și alte șase persoane în fața altarului. M-am întors în hol și am văzut întins în dreapta (cum ieșeam) un tânăr de peste 25 de ani (!) brunet, (Sorin Leia – n.n.) îmbrăcat într-un costum negru, modest, cu pleoapele închise, iar globii oculari ieșiți proeminent din orbite. Era împușcat în tâmpla stângă”.

Același moment al uciderii lui Sorin Leia este descris și de Gliguța Avram, rănit și el pe treptele catedralei: „Când TAB-urile au trecut prin fața noastră milițienii care erau postați cum am amintit, au tras un foc de avertisment. Noi ne-am îmbulzit să intrăm în catedrală. Catedrala are ușă dublă, dar la îmbulzeală una din uși s-a închis. Stăteam

16 *Procesul de la Timișoara*, vol. III, p. 1352

17 Mărturia lui Victor Popa în Titus Suci, *Reportaj Reportaj cu sufletul la gură*, Ediția a III a, Timișoara, Edit. SAOL, 2009, p193 (în continuare: Titus Suci, *Reportaj...*)

18 Romeo Bălan, *op. cit.*, p. 18

19 *Ibidem*

20 Titus Suci, *Reportaj...*, p. 195

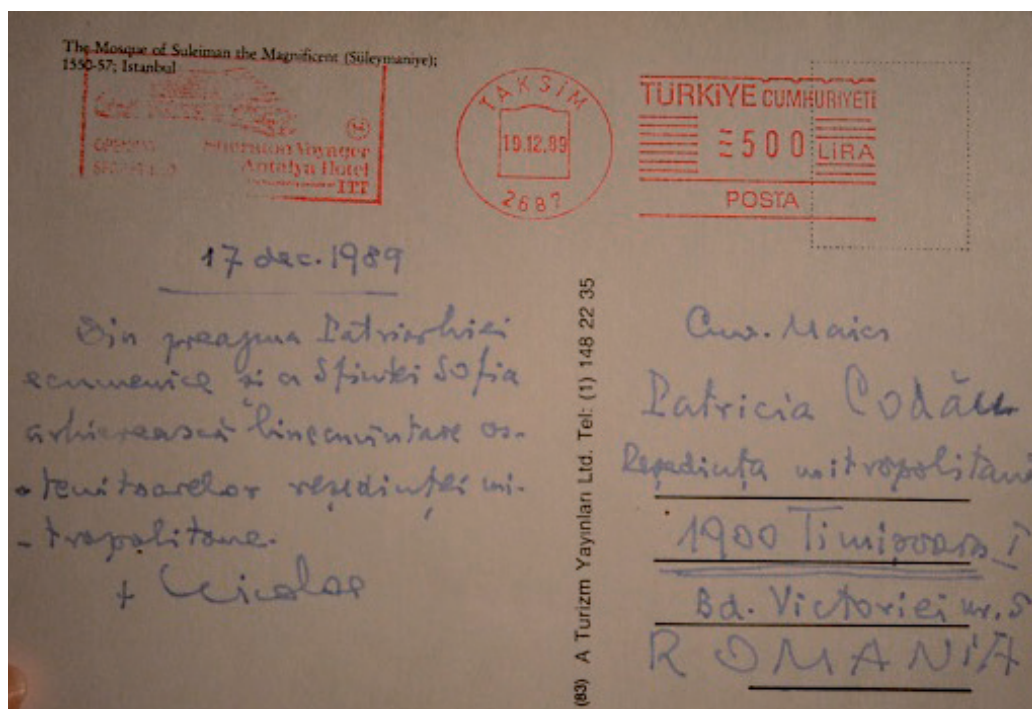
21 Nicolae Danciu Petniceanu, *Tot ce am pe suflet*, Edit. Gutinul, Baia Mare, 1995, p.203

22 *Procesul de la Timișoara*, vol. IV, p. 2376

ghemuiți, încercând să ne strecurăm înăuntru. Eu și încă o persoană, pe care mai apoi am aflat că se numea Sorin Leia, am ridicat capul să vedem ce se întâmplă, când s-a tras o rafală printre noi, de jos în sus. Leia Sorin a fost nimerit în mijlocul frunții. Glonțul care a ieșit din capul lui m-a atins și pe mine la baza gâtului, în partea dreaptă. Am simțit ca o arsură, am băgat capul la cutie și m-am strecurat încet-încet înăuntru. Niște tineri au văzut că Leia e împușcat și l-au târât în catedrală”²³.

Ușile catedralei s-au închis în acea seară, doar atunci când demonstranții care au dorit să se refugieze înăuntru au făcut-o, așa cum consemna și cpt. Grigore Tașcău în nr. 1990/10 al ziarului „Timișoara”: „Speriată de focul ucigător, lumea a dat năvală spre incinta catedralei. A căzut împușcat în cap, tânărul Sorin Leia, care în scurt timp a și murit în pronaus. O parte de manifestanți s-a refugiat în parcuri. Mulțimea intrată în catedrală, împreună cu preotul Ioan Radu, a închis ușile de la intrare, pe trepte și în preajma acestora ne mai rămânând nici o persoană... Intr-un târziu, s-au deschis ușile catedralei și a ieșit o persoană care a strigat după o ambulanță. La scurt timp au sosit două mașini ale salvării, în una din ele fiind îmbarcat trupul neînsuflețit al tânărului Sorin Leia. Refugiații din catedrală au ieșit pe ușa laterală din dreapta, ușa deschisă de părintele Victor Mițiga și de diaconul Eugen Bendariu”. Acest moment a fost relatat și de către protopopul Cornel Pleșu: „La ora 16,50 a început vecernia, dar după un sfert de oră, a început să se tragă în tineretul care se afla pe treptele ei cu lumânări aprinse în mână. În aceste împrejurări, copiii au dat buzna înăuntru, producându-se panică. În aceste condiții, preotul Victor Mițiga și diaconul Eugen Bendariu au întrerupt serviciul divin, pentru a vedea ce se întâmplă. Un băiat rănit la cap a fost introdus în catedrală și pansat de o doctoriță, care se afla în biserică, cu feșe de la punctul de prim-ajutor. Preotul Victor Mițiga, văzând starea disperată în care se aflau copiii – unii au început să plângă – a început apoi să-i scoată din biserică pe ușa laterală, dinspre Capitol, dar a fost cu neputință, întrucât în momentul în care s-a deschis ușa s-a deschis focul din direcția cinematografului. Copiii au reintrat în catedrală și atunci preotul Victor Mițiga a început să-i evacueze pe ușa din partea dreaptă (dinspre tramvai), cu condiția să iasă unul câte unul. Astfel, toți cei care au fost înăuntru au scăpat cu viață. Băiatul rănit din biserică a fost condus de preotul Victor Mițiga până la mașina Salvării. La ora 18, lăcașul sfânt s-a închis, iar femeile de serviciu au făcut curățenie, spălând sângele ce s-a scurs din trupul copilului împușcat.”²⁴

În ceea ce privește o presupusă implicare a conducerii Mitropoliei Banatului în evenimentele lui decembrie 1989 lucrurile sunt și mai clare, Înalt Prea Sfințitul Nicolae fiind în acele zile la o întâlnire a tuturor bisericilor ortodoxe organizată de Patriarhia din Constantinopol, întorcându-se în Timișoara în 23 decembrie și manifestându-se fără echivoc în aprecierea spiritului de jertfă a timișorenilor²⁵. Din păcate, s-a creat legenda că el ar fi ordonat închiderea ușilor Catedralei și, astfel, cei ce n-au putut să se refugieze au fost împușcați. Deși mitropolitul a spus mereu, celor ce l-au întrebat despre acele tragice evenimente, că nu a fost în Timișoara, mulți au preferat să colportească o falsă și nemeritată acuzație, chiar dacă aveau posibilitatea să solicite informații de la organele abilitate să clarifice aceste suspiciuni. În același timp, nici înaltul ierarh nu a dorit să se disculpe prin punerea la dispoziție a biletelor de avion, sau a unor poze făcute la acea întâlnire, acceptând cu seninătate și superioritate nedreptă acuzație. Și totuși, descoperirea unei ilustrate trimise din Taksim călugăriței Patricia Codău, în ziua de 17 decembrie 1989, prin care mitropolitul Nicolae ura „Din preajma Patriarhiei

23 Marius Mioc, *Revoluția de la Timișoara așa cum a fost*, Timișoara, Edit. Brumar, 1997, p.33.

24 „Renașterea Bănățeană”, an. I, nr. 24 din 1 februarie 1990

25 „România liberă”, an. L, nr.14618, serie nouă, din 8-9 februarie 1992.

ecumenice și a Sfintei Sofia arhierescă binecuvântare ostenitoarelor reședinței mitropolitane”, vine să spubere, pentru oamenii de bună credință, orice suspiciune.

Mărți dimineața, pentru a-i fi pe plac Elenei Ceaușescu, îngrozită de mirajul pe care-l exercita catedrala asupra timișorenilor revoltați, generalul Ion Coman ordonă, prin intermediul șefului Departamentului Cultelor, Ion Cumpănașu ca, în fiecare zi, bisericile din oraș să fie deschise numai între orele 7-9 dimineața²⁶. Ordinul primit a fost respectat doar până în după-amiaza zilei de miercuri, 20 decembrie, orele 16. La insistențele demonstranților, în acel moment, a fost adus de acasă administratorul catedralei Ioan Botău, care a deschis catedrala, a împărțit lumânări demonstranților și a tras clopotele.

Începând cu ziua de 20 decembrie, spațiul dintre catedrală și Operă va fi ocupat de către timișoreni până la victoria Revoluției, fiind locul unde zeci de mii de timișoreni au ascultat Proclamația Frontului Democratic Român și au primit mult așteptatul mesaj al prăbușirii dictaturii ceaușiste.

ANEXE

Declarația diaconului Ioan Botău, administratorul catedralei

În mod normal, Catedrala are un orar de vară între orele 6:30 dimineața și 20:30 seara, orar care iarna ține doar până la 19:30. În zilele Revoluției am respectat, în principiu același orar. Doar că existau anumite dispoziții de la centru, o anumită vigilență pentru a nu intra oricine de pe stradă să tragă clopotele, să închidă și să deschidă ușile Catedralei când dorește. Cert e că aceste dispoziții au fost respectate doar în parte. Cumpănaș dădea dispoziții ca atunci când sunt tulburări în oraș să închidem Catedrala. Am făcut-o odată, de două ori. În 18 decembrie, însă, când a fost împușcat acel tânăr, lumea a fugit înăuntru în Catedrală, și oamenii au tras ușa după ei, de frică. O parte nu s-au refugiat în Catedrala ci au fugit în parcurile învecinate. Pe cei din Catedrala i-am scos noi, când s-a mai liniștit și nu se mai trăgea, pe ușile laterale. Tot noi am chemat Salvarea pentru tânărul care, din păcate a murit în Catedrală. Unii aveau pretenția să fie deschisă Catedrala toată noaptea și spuneau că forțează ușa. Așa ceva însă nu se putea și exista o anumită precauție. În 17 decembrie am avut un program normal, ba chiar un concert de colinde. Nu era multă lume, în Catedrală, majoritatea era pe stradă și când am auzit că începe să se tragă, am făcut semn părintelui că tăiem din concert, așa că am cântat doar patru- cinci colinde, iar pe la 18:30 am închis. În 18 decembrie, după vecernie, pe la ora 17 s-a întâmplat episodul cu lumea care s-a adăpostit în Catedrala și care a închis după ea ușa. Evident, după aceea am reușit să-i facem scăpați pe cei dinăuntru. Apoi, gura lumii vorbește că în acea noapte copiii ar fi fost înșirați pe treptele Catedralei cu lumânări în mână și împușcați. Și că până dimineața s-ar fi spălat și nu ar mai fi rămas urme. Însă acești copii împușcați nu au fost găsiți, nici un părinte nu a revendicat că i-ar fi dipărut copilul. E drept, se pare că a fost găsit un copil mort pe malul Begăi, un altul în parc, însă despre un grup numeros nu există dovezi.

Zvonul a fost lansat încă din 19-20 decembrie, lumea venea să întrebe; am explicat și cred și acum că interesul pentru lansarea acestui zvon are nuanțe politice și profesionale. Unii doreau să ne compromită să se spună că am fi fost în slujba securității. Nu e adevărat!. Recunosc, au existat ordine categorice de a închide porțile, noi, însă, nu le-am respectat decât parțial și aceasta atunci când veneau oameni de la centru care să verifice executarea dispozițiilor.

„Renașterea bănățeană” din 27 august 1992, p. 9

Declarație: GLIGUȚĂ AVRAM

Subsemnatul Gliguța Avram, domiciliat în Timișoara, str. Meseriașilor, nr.3, Bl. A 3, Ap. 9, declar pe proprie răspundere următoarele:

„În seara de duminică 17 decembrie, pe la ora 23-24 din căminele muncitorești din Calea Buziașului au ieșit vreo 100-150 de tineri, strigând „Români, veniți cu noi!”, „Jos Ceaușescu!” etc. Eu am ieșit atunci în balcon și am strigat „Bravo Băieți!” dar am rămas în casă.

Luni dimineață, când am mers la lucru (la IUGTC, lângă Fabrica de ulei și Fabrica de zahăr) am văzut că în oraș sunt devastate geamurile de la magazine sparte, panourile cu cincinalele distruse și în tramvai oamenii vorbeau despre cele întâmplate noaptea, cum că armata și miliția a tras în oameni iar mie nu-mi venea să cred ochilor și urechilor.

²⁶ Miodrag Milin, *op. cit.*, p. 166

La lucru s-a ținut ședință, iar secretarul de partid de la noi a ținut ședință și ne-a zis că nu avem voie să lipsim de la lucru că se va face prezența din oră în oră, iar de la lucru să mergem direct acasă că dacă nu, ne poate împușca miliția și armata. O casierită de la lucru ne-a spus că i-au venit niște rude de la Hunedoara și că pe nepoata ei au împușcat-o în Calea Șagului. Mie nu-mi venea să cred că poate miliția și armata să împuște oamenii așa pe stradă.

De la lucru am venit acasă și mi-am schimbat hainele și am ieși în oraș. Am ajuns în Piața Operei unde era plin de miliție și securiști și activiști de partid. M-am apropiat de doi tineri să-i întreb ce s-a mai întâmplat, dar un milițian înarmat mi-a strigat ca să nu facem grupuri că vor trage în noi.

Am mers până la „Expresul” (autoservirea) de lângă catedrală și de la cinema „Timiș” până la stația de taxi erau militari în termen (în uniformă verde, pe trei rânduri, cu arma la picior și cu baioneta pusă, în poziție de drepți). Pe șosea, în față la cinema „Timiș”, în față soldaților erau 2 TAB-uri pe turelele cărora stăteau militari fără grade și bătrâni de vreo 30-45 ani, și care vorbeau cu cineva aflat între stâlpii cinematografului „Timiș” unde erau mai mulți ofițeri și civili (securiști). De la „Timiș” până la Autoservire erau postați milițieni (de la maior în sus) și colonei și securiști 3-4 (civili) înarmați cu pistoale mitralieră, la 5-6 metri unul de altul.

În stația de tramvai și la intrarea în parcul Central era plin de lume, care discuta evenimentele din oraș. Din acel grup o parte, 200-150 de oameni am urcat scările Catedralei, și când am ajuns sus eu le-am zis câtorva : „Hai să luăm lumânări, să-i luminăm puțin”, iar lumea s-a îmbulzit să cumpere lumânări. Am luat și eu 3 lumânări, două le-am dat, iar apoi am coborât scările (drept pe mijloc) pe trotuarul catedralei și pe partea cu pământ și gard viu erau bălți de sânge închegat de vreo 2 palme și goase de un deget. Când le-am văzut m-am îndreptat spre militarii în termen și i-am întrebat : „Ce-i aici, pluton de execuție? Cărați-vă acasă!” Nu mi-au răspuns nimic. Am urcat scările la catedrală dinspre stația de taxi și mi-am aprins lumânarea. Atunci toată lumea și-a aprins lumânările și am început să strigăm către soldați: „Voi sunteți copiii noștri. Noi suntem frații voștri. Soldați uniți-vă cu noi!”, „Jos Ceaușescu!” etc. Vreo jumătate de oră am fost lăsați să strigăm ce am vrut, dar când am strigat: „Soldați uniți-vă cu noi” cei de pe TAB-uri. Au intrat înăuntru și au trecut prin fața noastră. Atunci Securității și ofițerii de Miliție care erau în fața noastră au deschis foc de avertisment. Noi ne-am îmbulzit să intrăm în catedrală, dar la ușa bisericii s-a rupt un cârlig care ținea ușa, și jumătate de ușa s-a închis iar noi nu puteam să intrăm repede înăuntru. Atunci ne-am ghemuit jos și ne uitam ce se mai întâmplă. Atunci am auzit o rafală printre noi și un băiat (Leia Sorin) a fost împușcat în frunte, glonțul a ieșit și m-a rănit pe mine la clavicula dreaptă. Leia a căzut pe mine și m-a umplut pe haine de sânge și creieri. M-am strecurat cu greu în catedrală și niște tineri l-au băgat pe Leia Sorin în catedrală. Deși împușcat în cap încă mai sufla. Când capul i-a atins cimentul, brusc s-a făcut sub cap o baltă de sânge. Noi vorbeam să-i cumpărăm o lumânare să moară creștinește, când un popă înalt și slab, de vreo 50 de ani s-a apropiat de noi și ne-a întrebat : „Ce bă, îi mort?” Am zis că da, apoi a zis răstit la noi : „Dă-l încolo că nu-i mai trebuie nimic.”

Alt preot cu barbă căruntă a arătat celorlalți ieșirea prin parc, dar eu nu am fost atent. Când am prins un moment de acalmie am ieșit prin față și m-am aruncat pe burtă în iarbă și m-am șters cu frunze pe haine de creier și sânge. Lângă Autoservire civilul care era acolo și cu un locotenent colonel de miliție care trase în Leia Sorin (îl văzusem) trăgeau după oameni ca să îi împrăștie. TAB-urile s-au dus trăgând după oameni până la „Sinaia” [restaurantul]

Am mers până în Maria [Piața] de unde am luat tramvaiul 8 până acasă. Am cerut un pansament de la un vecin căci îmi era frică să merg la spital că acolo auzisem că se împușcă răniții. A doua zi am aflat că la catedrală a fost împușcat și un vecin de-al meu Nemțoc Marius, dar el a fost împușcat mai devreme. Poate de la el erau bălțile alea de sânge pe care le văzusem.

După căderea lui Ceaușescu am fost la Spitalul Județean să îmi pansez rana, iar tot atunci am mers la Operă unde am demonstrat până la victoria finală.

În 1990 am fost chemat la proces la Tribunalul Militar unde erau judecați milițienii învinuiți că au tras la catedrală, dar nu erau ăia care au tras atunci în noi. Iar eu l-am descris exact pe ăla care a tras dar nu l-am văzut în boxa acuzaților. După proces, în ianuarie 1991, când treceam pe zebră la Prefectură, am fost împins de două persoane necunoscute în tramvai, între vagoane. Băieții au dispărut repede.”

Dumitru Tomoni, *Sorin Leia. Eroul martir de pe treptele catedralei*, Ediția a II-a, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2016, p. 160-163

DECLARAȚIE : CRINELA STROE

PROCURATURA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Procuratura militară Timișoara

DECLARAȚIE DE MARTOR
Anul 1990, luna mai, ziua 31.

Subsemnatul: numele Stroeie, prenumele Crinela, de 38 de ani, fiul lui Ioan și al Teresiei, studii: școalăpost liceală , ocupația asistentă medicală.

Am dat anterior declarație la procuror pe care le mențin cu următoarele precizări:

La data de 18. 12. 1989 eram la serviciu și în jurul orelor 18:30 s-a primit un apel telefonic din oraș prin care se solicita o salvare pentru intervenție la catedrală. Din apelul telefonic am înțeles că la catedrală s-a tras în populație. Am plecat împreună cu conducătorul auto BOZGAN NATALIN, și în zona stației de taximetre, am auzit împușcături. Am întors salvarea în fața "Expresului" situat în vecinătatea catedralei și am oprit. Am văzut foarte multă lume care se retrăgea în parc și în spatele catedralei.

La coborârea din mașină, a venit la noi un bărbat îmbrăcat într-o scurtă de culoare închisă, care purta pe cap o bască și ne-a făcut gesturi cu mâinile, din care am înțeles că ne cerea să nu mergem la catedrală. Nu pot să-mi dau seama dacă făcea aceste gesturi în intenția de a ne opri activitatea sau în intenția de a ne proteja pentru a nu fi răniți.

Ne-a mai cerut să nu ne apropiem. Pe lângă salvare a venit în fugă un tânăr, care ne-a spus că victima este în catedrala. Am tras mașina până la treptele catedralei,

și am mers cu șoferul în catedrală. Aici în catedrală, erau preoți și maici și un tânăr care era împușcat în cap, într-o baltă de sânge. Lângă acesta, se afla o femeie care a spus că este medic stagiar, și-l cunoaște pe doctorul Verdeș. Aceasta îi pusese o față în jurul gâtului.

Victima a fost dusă de un tânăr ajutat de șofer, cu targa în salvare.

Acel cetățean cu care am avut inițial discuția, înainte de a pleca eu cu salvarea, ni s-a adresat "plecați mai repede, altfel trag și în voi". Ulterior am fost citată la procuratură unde mi s-au prezentat mai multe poze cu lucrători de miliție, din care am recunoscut în persoana mr. Sucală Ioan, pe cel cu care am avut acele discuții la catedrală. Mai menționez că, acea persoană cu care am discutat avea barba crescută, în sensul că avea un iz de neglijență.

Menționez că, la televiziunea Timișoara este înregistrată o casetă video în care este prins în imagine momentul plecării salvării din fața catedralei și prins ceasul din Piața Catedralei care indică ora 18:45.

Persoana care este de față este cel cu care am avut discuții în sensul celor arătate mai sus, era îmbrăcată cu o scurtă cu o bască pe cap, nebărbierit și nici într-un caz nu era îmbrăcat în lucrător de miliție.

Atât declar, susțin și semnez.

PROCUROR MILITAR
Lt.col. de justiție Barbu Răzuș

Martor
Semnatura

EFECTUL TERAPEUTIC AL CÂNTĂRII RELIGIOASE ASUPRA SUFLETULUI OMENESC

Preot conf. univ. dr. NICOLAE BELEAN

Din cele mai vechi timpuri și până astăzi, găsim muzica la toate popoarele și la toate religiile, pentru că fiecare popor a cântat, a împodobit cultul și a dezvoltat sentimentul religios potrivit principiilor sale de credință și de morală. Fiecare religie a ales și a utilizat ceea ce a corespuns cât mai fidel fondului religios în direcția postulatelor sale practice și transcendente. Aceasta pentru că muzica rămâne mijlocul cel mai potrivit prin care omul își exprimă starea sufletească cea mai profundă, de bucurie sau de tristețe, dar mai ales dependența sa de o ființă atotputernică, de Dumnezeu. Muzica naște, întreține și dezvoltă sentimentul religios.

În viața omului, muzica a avut întotdeauna o importanță covârșitoare, pentru că ea depășește puterea expresivă a poeziei, ca și a tuturor celorlalte arte. Schopenhauer arată că "expresivitatea muzicii este mai mare ca a celorlalte arte deoarece muzica vorbește din însăși substanța sa, pe când celelalte arte din aparența lucrărilor"¹. Astronomii afirmă că legile succesiunii sunetelor muzicale, sunt aceleași care guvernează mișcarea armonioasă a tuturor planetelor și constelațiilor².

Muzica este o revelație mai mare decât înțelepciunea și filosofia, spunea Beethoven, iar Beaumarchais spune că "acolo unde sfârșește cuvântul, începe muzica". Continuând ideea zice că "ceea ce nu poate fi vorbit, se exprimă prin muzică"³. Cuvântul asociat cu o muzică adecvată reprezintă mijlocul deplin al manifestărilor sufletești. Muzica adaugă cuvântului profunzime emoțională, iar cuvântul împrumută muzicii inteligibilitate, pentru că "muzica este limbajul sentimentelor" (Jules Combarieu), "este legătura care unește viața spirituală cu aceea a simțurilor" (Beethoven), este "arta educatoare prin excelență" (Platon)⁴.

Muzica – potrivit filosofului Platon, este o lege morală. „Ea dă suflet universului, aripi gândirii, avânt închipuirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțând sufletul către

1 Gheorghe Șoima, Funcțiile muzicii liturgice, Sibiu, 1945, p. 23.

2 C. Flammarion, Dumnezeu în natură, traducere de Irineu Mihălcescu și V. Nicolescu, apud Sebastian Barbu Bucur, Cântarea de cult în Sfânta Scriptură și Sfânta Scriptură în cântările Bisericii Ortodoxe, în Studii Teologice, nr.5 / 1988, p. 86.

3 Gavril Galinescu, Cântarea bisericească, Iași, 1944, p. 5.

4 Petre Vintilescu, Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântarea bisericească, București, 1937, p. 215.

tot ce este bun, drept și frumos”⁵. Menirea muzicii este să trimită lumină în adâncul inimii omenești” (R. Schuman)⁶.

Sfânta Scriptură, Sfinții Părinți și marii gânditori ai lumii demonstrează cu prisosință faptul că muzica înalță sufletul omului către Dumnezeu. Apostolul neamurilor așează muzica de cult pe aceeași treaptă cu rugăciunea rostită, considerându-le ca fiind același lucru: „Mă voi ruga cu duhul, dar mă voi ruga și cu mintea; voi cânta cu duhul, dar voi cânta și cu mintea” (I Cor. 14, 15). Sfinții Părinți atribuie muzicii puterea de a exercita asupra sufletului omenesc o influență binefăcătoare, favorabilă aspirațiilor celor mai nobile. Sfântul Ioan Gură de Aur ne arată că, „ Nimic nu reușește să înalțe într-atât sufletul, să-l înaripeze, să-l ridice deasupra pământului, să-l desfacă de legăturile trupului, ca o melodie vocală sau ca o cântare inspirată perfect”⁷.

Muzica nu a lipsit din cultul nici unei religii, cântarea fiind una din formele de manifestare ale cultului divin. „ Mult timp omenirea n-a cunoscut decât arta care avea ca obiect transmiterea sentimentului religios”, arată Lev Tolstoi⁸. Muzica rămâne mijlocul cel mai potrivit prin care omul își exprimă starea sufletească cea mai profundă, de bucurie sau de durere, dar mai ales dependența sa de o Ființă atotputernică, de Dumnezeu. Ea naște, întreține și dezvoltă sentimentul religios. Prin cântare, „adevărurile creștine pătrund în adâncul inimii” arată Fericitul Augustin. Prin cântarea adresată divinității, Biserica preamărește neconținut pe Dumnezeu. Cântarea întărește Biserica în zilele grele, și o mângâie în zilele bune⁹.

Explicând Ps. 41, Sfântul Ioan Gură de Aur scrie: „Dumnezeu adaugă la cuvintele profetului melodia, pentru ca atrași de ritmul cântării, să-i înalțe toți cu căldură imnurile sfinte. Căci nimic pe lume nu trezește sufletul, dându-i aripi, eliberându-l de piedicile din lume și desfăcându-l de cele trupești, dându-i râvna de a se apleca asupra cugetărilor filosofice, făcându-l să nu-i pese de toate lucrurile ce țin de viața pământească, ca o melodie și o cântare divină”¹⁰.

Textul și melodia în cântare sunt inseparabile în concepția Sfinților Părinți și a scriitorilor bisericești. În lucrarea sa *Întrebări și răspunsuri către ortodocși*, alcătuită pe la sfârșitul sec. IV, Diodor din Tars scrie: „ Cântarea trezește în suflet o dorință arzătoare pentru conținutul imnului cântat; ea potolește pasiunile ce se nasc din carne, ea alungă gândurile rele care ne-au fost sugerate de vrăjmașii nevăzuți, ea se revarsă în suflet ca să rodească și să dea fructe bune; pe cei care se luptă cu pietate, îi face în stare să îndure încercările cele mai grozave; pentru cei pioși, ea este un leac împotriva relelor vieții pământești”¹¹. Sfântul Apostol Pavel numește cântarea „ abia duhului” (Efeseni 6, 17 și Evrei 4,12), pentru că le este luptătorilor o armă împotriva duhurilor nevăzute; căci cuvântul lui Dumnezeu umple sufletul, când este cântat și exprimat, alungă demonii. Toate acestea dau sufletului puțința de a dobândi, prin cântarea bisericească alese virtuți¹².

Pe lângă alte roluri și binefaceri ale muzicii, Sfânta Scriptură îi atribuie muzicii și o funcție terapeutică și liniștitoare. Astfel în I Regi 16,23, citim: „Iar când duhul cel rău a trimis peste Saul, David lua harpa și cânta; Saul răsufla atunci mai ușor, se simțea ușurat și duhul cel rău se depărta de el”¹³.

În Vechiul Testament cel mai renumit cântăreț este considerat Iubal fiul lui Lameh și al Adei „tatăl tuturor celor ce cântă din chitară și din cimpoi” (Facere 4, 21). Dar cel mai important promotor al muzicii de cult a fost David fiul lui Esei, supranumit: „dulcele cântăreț al lui Israil” (II Regi 23, 1). Pentru executarea muzicii vocale și instrumentale, el a orânduit o anumită parte din leviți ca să slujească înaintea Chivotului, „ să cânte, să mărturisească și să laude pe Domnul Dumnezeu lui Israil” (Paral. 16,4). Cântăreții (patru mii la număr), (I Paral. 23,5), împărțiți în douăzeci și patru de clase, cu schimbul trebuiau ca toată ziua să însoțească serviciul divin cu cântare, care era executată cu cobze, harfe și cimbale (I Paral. 25, 31-1). În I Paral. Cap. 15, unde se descrie așezarea chivotului în Ierusalim, se arată că „ a poruncit David căpeteniilor leviților să pună pe frații lor cântăreți, cu unelte muzicale, cu psaltirioane, ca să vestească cu glas tare de bucurie. Așa tot Israilul au adus chivotul legământului Domnului cu sunete de corn, de trâmbițe, de țimbale și de harpe”.

Pe vremea lui Solomon, muzica la templu capătă o și mai mare amploare. La sfințirea templului lui Solomon, marii cântăreți Asaf, Eman și Iedutum, fiii lor și frații lor, stăteau la răsăritul altarului, cu trâmbițe, țimbale și psaltirioane și harfe, împreună cu o sută douăzeci de preoți, care sunau din trâmbițe. Și erau ca și cum numai

5 Sebastian Barbu Bucur, Școala de psaltichie di Buzău, centru al cultivării și dezvoltării cântării psaltice în Biserica noastră, teză de licență, București, 1957, p. 2.

6 Dumitru David, Cântarea în prețuirea cugetării, București, 1939, p. 21.

7 Sfântul Ioan Hrisostom, Comentarii la Ps. 41, apud Gh. Șoima, op. Cit. p. 12.

8 Apud Dumitru David, op. Cit. p. 14.

9 Gheorghe Șoima, op. Cit. p. 13.

10 Theodor Gerald, Les peres de l' Eglise et la musique, Paris, 1931, p. 220, apud Sebastian Barbu Bucur, op. Cit. p. 87.

11 Ibidem.

12 Petre Vintilescu, op. Cit., p. 220.

13 În medicină se folosește această terapie de vindecare prin muzică și s-a constatat că organismul bolnavului asimilează mai bine medicamentele administrate spre vindecare.

unul ar fi cântat, unindu-se într-un singur glas, mărind pe Domnul, că este bun, că în veac este mila Lui”(II Paral. 5, 12-13).¹⁴

După refacerea templului, se reintroduce muzica în cultul divin, trecând perioada exilului babilonic, în care cântarea a încetat. „Cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin”(Ps. 137). „Iar când s-a hotărât sfințirea zidurilor Ierusalimului, a trimis Neemia după leviți, în toate părțile, ca să vină să săvârșească sfințirea ... cu cântări de mulțumire și de laudă, cântate din chitare, harpe și alăute. Fiii cântăreților s-au adunat din împrejurimile Ierusalimului și mergeau cu instrumentele muzicale ale lui David. Apoi amândouă corurile au mers în casa lui Dumnezeu. Cântăreții și-au înălțat glasul, conduși de Izrahia. Cântăreții și-au îndeplinit datoria după rânduiala lui David și a fiului său Solomon(Neemia, 12, 45 și 47)¹⁵.

Unul dintre aceste aspecte este menționat de Sfântul Apostol Pavel care sesizează că în Biserică unii cântă numai cu glasul fără participarea inimii: *„Umpleți-vă de Duhul Sfânt vorbind între voi în psalmi și laude duhovnicești laudând și cântând Domnului în inimile voastre; și completează astfel: Voi cânta cu duhul dar voi cânta și cu mintea”* (I Corinteni 14, 15), prin duh înțelegând glasul celui care cântă.

A cânta cu inima curată înseamnă a te desprinde de toate gândurile pătimase de toate preocupările, a-ți concentra atenția numai către sensul cuvintelor rostite. Este ceea ce și Sfântul Grigore de Nazianz cere fecioarelor de a ști să cânte dumnezeieștile imne mai mult cu inima decât cu gura, idee pe care o găsim și la Sfântul Vasile cel Mare în sfaturile date tinerilor despre cum trebuie să se comporte pentru a-și păstra nepătată curăția sufletului: *„Să închidem urechile la cântecele care pervertesc sufletul căci prin astfel de muzică sunt născute în general pasiunile servile și josnice. Să cântăm mai degrabă celălalt fel de muzică ce conduce la bine și de care se servea și David poetul cântărilor sfinte”*.

Ne-am putea întreba: De ce oare tocmai David este dat ca model al interpretărilor cântărilor sfinte?

Răspunsul îl găsim la Sfântul Niceta de Remesiana, apostolul strămoșilor noștri, cântăreț vestit de la sfârșitul secolului al IV-lea, care a colindat pământul românesc și a dat îndrumări prețioase privitoare la cum trebuie să cânte credinciosul în Biserică, zicând printre altele: *„Cel ce cântă tainele lui Dumnezeu trebuie să aibă o inimă simplă și curată ca a unui copil. David copil fiind cântând din harpa plăcut și cu iscusință a potolit duhul cel rău care lucra în Saul. Aceasta s-a petrecut nu pentru că puterea acelei harpe era atât de mare ci pentru că pasiunea cu care cânta el, înăbușea imediat duhul diavolului”*

Așadar actul cântării nu trebuie să fie superficial ci să pornească din inimă ca o dăruire din suflet.

Mergând pe firul relatării aceluiași Sfânt Părinte Niceta de Remesiana, găsim și recomandarea ca între cugetare și cântare să fie deplină armonie: *„Iubiților – spunea el – să cântăm cu simțul ascuțit, adică cu pricepere și cu mintea trează ca să nu displăcem lui Dumnezeu; să nu cântăm numai cu duhul adică cu sunetul vocii (glasul), ci și cu mintea, și să cugetăm ceea ce cântăm ca nu cumva mintea fiind robită de cuvinte și cugetări străine să lucreze fără nici un folos”*.

Dezacordul între cuget și cântare poate duce la infatuare, la lipsa evlaviei și a smereniei sau la zămisirea unei păreri prea bune despre noi, care de asemenea este păgubitoare pentru suflet întrucât zice și Sfântul Simeon Noul Teolog: *„Din cauza unei păreri prea bune despre sine pleacă de la noi Duhul Sfânt și vine diavolul cu ispitirea”*.

Muzica are o foarte înrăurire asupra sufletului omenească; ea este legată de simțămintele omenești, dar nu trebuie să devină o artă înșelătoare cu nuanțe teatrale sau operistice. În acest sens cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur prin care ceartă pe credincioși pentru manifestările cvasi - teatrale din biserică sunt de mare actualitate: *„Cum – întreabă Sfântul Ioan – tu nu te temi și nu te cutremuri?; poate nu știi că aici este de față în chip nevăzut Dumnezeu care cunoaște mișcarea fiecăruia; ... Dar tu nu înțelegi aceasta pentru că ce ai auzit și ai văzut la privescările publice au întunecat mintea ta și aceea cele ce se fac acolo le introduci în rânduile bisericești manifestând prin strigări nebune dezordinea sufletului tău. Cum nu te rușinezi tu de cuvintele ce le pronunți astăzi?: Slujiți Domnului cu frică și bucurați-vă de El cu cutremur. Noi nu oprim melodiile de laudă ci oprim melodiile neevlavioase, strigătele peste fire ale unuia înaintea altuia...”*

Am putea sesiza aici o avizare a celor care printr-o interpretare operistică doresc a-și etala performanțele artistice fie în registrul acut fie în registrul grav, jonglând cu fel de fel de triluri și formule neinspirate, ori accentuând anumite pasaje cu intenția de a crea momente de tensiune maximă sau paroxism.

În întâmpinarea celor care se îndepărtează prin astfel de cântare de tradiția sănătoasă și interpretarea liturgică, vin Sfinții Părinți de la Sinodul al VI-lea ecumenic care prin canonul 75 au hotărât următoarele: *„Cei care vin în Biserică spre a cânta, voim să nu se folosească nici de strigăte excesive silind firea spre răcnire, nici să*

¹⁴ Aceste stihuri se cântă și astăzi la Utrenia Praznicelor Împărătești și a sărbătorilor mari, la Polieleul „Robii Domnului”

¹⁵ Muzica de cult trecând printr-o perioadă de criză, a fost restabilită de către Iuda Macabeul, când altarul a fost sfințit din nou cu cântări de laudă, însoțite de harfe, alăute și chimvale, însă fără splendoarea pe care a avut-o în timpul lui David și Solomon. (I Mac. 4, 54).

rostească ceva din cele ce nu se potrivesc și nu sunt proprii Bisericii, ci cu multă luare aminte și cu umilință să se aducă cântări de laudă Dumnezeuului celui ce vede cele ascunse”.

Un alt aspect care trebuie menționat ține de sincronizarea și omogenizarea în cor, care de multe ori suferă fie din cauza lipsei unui conducător sau dirijor experimentat, fie din cauza celor care doresc să se evidențieze nejustificat. Pentru ei o bună îndrumare o găsim la Sfântul Niceta de Remesiana în lucrarea „De psalmodiae bonu” (Despre folosul cântării) zicând: „Vocea voastră a tuturor nu trebuie să fie distorsionată ci armonioasă. Nu unul să-o ia înainte în chip prostesc, iar altul să rămână în urmă sau unul să coboare vocea și altul să-o ridice, ci este invitat fiecare să încadreze vocea sa cu multă umilință între glasurile corului care cântă laolaltă, nu ca cei ce ridică glasul sau o iau înainte să iasă în evidență în chip necuviincios”.

Această observație poate fi aplicată și muzicii polifonice chiar și atunci când se cântă uneori în canon în sensul că pot exista discrepanțe la nivel de partidă astfel că o cântare poate fi ușor compromisă atât timp cât la o partidă se aud mai multe voci și se simte foarte clar lipsa omogenizării în cântare. De altfel nu toți au voci suplă sau cantabile. Însă bunii cântăreți au un farmec care atrage sufletele credincioșilor la evlavie. De aceea lipsa unei participări selective la cântarea bisericească poate intra sub incidența hotărârii sinodului din Laodiceea (360): „Nimeni nu trebuie să cânte în biserică cu excepția cântăreților canonici rânduiți pentru a cânta, care urcă în amvon și care cântă după carte”.

Pe de altă parte o altă insuficiență a cântării bisericești este și slaba pregătire a unor cântăreți care necunoscând foarte bine partitura în scriere liniară sau psaltică, de ce cele mai multe ori recurg la improvizații, care în mare parte fac apanajul falsității în cântare.

De asemenea slujitorii Sfintelor Altare preoții și diaconii trebuie să cânte pe înțelesul tuturor, să nu țipe sau deabia să se audă coborând glasul, ci cântarea lor să fie cu voce clară în deplină unitate cu răspunsurile credincioșilor deoarece dintru început liturghia credincioșilor a fost întocmită în vederea participării active a poporului la ea.

Nu ignorăm aportul pe care-l aduce cântarea polifonică în cadrul cultului dacă se încadrează în atmosfera sfintelor slujbe, însă față de preocupările mai mult artistice ale unor coruri care neglijează latura spirituală, Biserica preferă cântarea plină de evlavie a credincioșilor. Însuși Mântuitorul care cunoaște gândurile și inima tuturor dezaprobă superficialitatea în cântare atunci când spune: „Acest popor mă cinstește cu buzele dar inima lui este departe de Mine”.

Ceea ce ne atrage atenția în mod deosebit este faptul că Sfântul Apostol Pavel așează muzica religioasă pe aceeași treaptă cu rugăciunea. De ce? Pentru că muzica lipsită de caracterul religios și sufletesc este o artă senzuală, însă subordonată spiritului duhovnicesc al rugăciunii ea aduce un real progres duhovnicesc. Pe când improvizațiile de moment și imitațiile sunt neavenite. „De ce să alergăm după lucruri fără gust din punct de vedere bisericesc – spunea Patriarhul Alexei al Rusiei – prin imitarea cântărilor laice, atunci când la noi sunt uimitoare modele de cântare strict bisericească izvorâte din duhul rugăciunii consfințite sau inspirate”.

Pentru a nu interpreta cântările sfinte în afara stării de rugăciune ne îndeamnă și Protopsaltul Macarie Ieromonahul, autorul „Psaltichiei Românești” când zice: „Se cade a interpreta cu toată evlavia cântările sfinte ca unele care de Duhul Sfânt sunt insufflate”.

Dacă în ortodoxie s-a păstrat cântarea bisericească așa cum a fost ea plămădită în duhul rugăciunii, alte confesiuni cum e catolicismul și protestantismul au rupt legătura dintre imnul religios și muzică, pentru că introducând orga în cultul divin au ridicat sunetul zgomotos la valoare independentă de suflet creând o atmosferă rece, teatrală, precum găsim la catolici, iar ceilalți au venit cu texte improvizate fără conținut teologic însă declarate cu un scop foarte precis, acela de a facilita eforturile prozelitiste. Aceștia despărțiți de trupul Bisericii celei adevărate, dar convinși de puterea netăgăduită de atracție a cântărilor, le folosesc ca mijloc de propagandă. În realitate aceste cântări sunt imne de inspirație profană atât ca text cât și ca melodie. La noi și-au făcut apariția prin asociația religioasă „Oastea Domnului”, care cu toate că a rămas în sânul bisericii simțindu-se legați prin tradiție și credință, totuși au adoptat câte ceva din cântările neoprotestanților, cântări care ridică multe semne de întrebare cuprinzând cunoscuta temă a mântuirii personale numai prin Iisus fără mijlocirea Bisericii. Unele au conținut ortodox, însă melodiile lor nu corespund sobrietății manifestării sentimentului religios, iar altele au împrumutat melodii romanțate, ori pe un ton plângător, depresiv cu refrene obsedant repetate.

Recapitulând pe scurt care sunt aspectele negative ale cântării bisericești amintim: superficialitatea în cântare, executarea cântărilor stereotip fără a conștientiza mesajul lor, slaba pregătire muzicală a unor cântăreți bisericești, neconformarea cântărilor cu starea de rugăciune, lipsa evlaviei și a smereniei și. a.

Mențiuni despre cântarea cultică în Sfânta Scriptură

Acestea sunt nenumărate. Vom prezenta pe cele mai importante:

„Cânta-voi Domnului în viața mea, cânta-voi Dumnezeuului meu până voi fi” (Ps. 103, 33); Bine este a lăuda pe Domnul și a cânta numele Tău, Preaînalte, a vesti dimineața mila Ta și adevărul Tău în toată noaptea (Ps. 95, 2); „Ziua-mi va arăta Domnul lila Sa și cântarea Lui va fi noaptea în gura mea” (Ps. 41,9); „Cântați lui Dumnezeu cântați! Cântați Împăratului nostru cântați! (Ps. 46,6); Cântați Domnului celui ce locuiește în Sion” (Ps. 9,11) „Așa voi cânta numele Tău în veci” (Ps. 60,8); „Ajutorul meu ești, Ție voi cânta” (Ps. 58,21) ; „Înalță-te Doamne, întru puterea Ta, cânta-vom și vom lăuda puterile Tale” (Ps. 44).

Sfânta Scriptură ne dezvăluie mai multe categorii de cântări, cum ar fi de pildă, cântări de laudă, de rugăciune, de mulțumire etc. Cântările de laudă și rugăciune sunt menționate cu prioritate în Vechiul Testament. Astfel Ps. 47 are suprascrierea „Cântare întru slava Sionului”; Psalmul 67: „Cântare în cinstea proriei dumnezeiești”; Psalmul 80, „Cântec de sărbătoare”; Psalmul 107 și 144: „Cântec de laudă și rugăciune”; Psalmul 9, „Cântarea de slavă lui Dumnezeu care pierde pe nelegiuiți și ocrotește pe cei sărmani”. Neîncetat psalmistul îndeamnă: „Veniți să cântăm cu veselie Domnului și să strigăm cu bucurie către Dumnezeu, stânca mântuirii noastre. Să ieșim întru întâmpinarea Lui cu laude și cu cântările noastre să-l preamărim” (Ps. 94). „Cei ce vă temeți de Domnul, cântați laudele Lui” (Ps. 21,25). „Cânta-vom și vom lăuda mărirea Ta” (Ps. 56,10). „Cântați Domnului cei cuvioși ai Lui, slăviți cu laude sfințenia Lui” (Ps. 29,4). „Voi lăuda numele Dumnezeuului meu cu cântare, cu slavoslovii Îl voi preamări” (Ps. 68, 34). „Cântați Dumnezeuului nostru cântați! Cântați numele Lui ! Lăuda-voi pe Domnul în viața mea, voi cânta Dumnezeuului meu până voi fi” (145,1). „Cânta-voi mila și dreptatea Ta, Pe Tine Doamne Te voi cânta” (Ps. 100,1). „Cânta-voi și voi face să zbârnâie coardele, că aceasta-i lauda mea. Deșteptați-vă alăută și chitară, și zorile să tresară! Lăuda-te-voi printre popoare Doamne, în mijlocul neamurilor Te voi cânta” (Ps. 107, 2-4).

Când Domnul i-a trecut pe israeliți prin Marea Roșie ca pe uscat, și apele au acoperit pe faraon și egipteni, „atunci au crezut în cuvintele Lui și au cântat lauda Lui (Ps. 105, 12). „te voi lăuda printre popoare și voi cânta numele Tău”, scrie Sfântul Apostol Pavel către Romani (15, 9). Filo, scriitor iudeo- elen din sec. I, relatează despre creștini: „ Ei compun imnuri întru preamărirea lui Dumnezeu în felurite ritmuri și după felurite melodii” iar când creștinii din Bitinia au fost pârâți lui Traian pentru răutăți inventate de păgâni, Pliniu, proconsulul Bitiniei, cercetând ce de-ământul viața creștinilor, nu i-a găsit întru nimic vinovați, decât că „ se închinau lui Hristos ca lui Dumnezeu, și-i cântau Lui imnuri de laudă”¹⁶.

Cântări de mulțumire lui Dumnezeu sunt de asemenea deseori amintite în Sfânta Scriptură. Astfel, cap. 12 și 25 din Isaia au suprascrierea: „Cântare de mulțumire”, iar cap. 26, „Cântarea celor răscumparați” (Ps.17)¹⁷. Când Domnul l-a izbăvit de toți vrăjmașii și din mâinile lui Saul, a cântat cântarea aceasta: „ Domnul este întărirea mea, scăparea mea și izbăvitorul meu...” și tot David spune: „ Cânta-voi Domnului celui ce mi-a făcut bine ! Cânta-voi numele Domnului celui Preaînalt!” (Ps. 12,6).

Cântări îngerești sunt cele cântate de îngeri, în cer și pe pământ. Dacă mitologia greacă instituia drept patrie originară a muzicii înălțimile Olimpului, Sfânta Scriptură afirmă prezența muzicii în însăși Împărăția cerească. Astfel ni se spune că lumea cerească răsună neîncetat de cântările cetelor îngerești. Capitolul 5 din Apocalipsă are suprascrierea: „ Cartea cu șapte peceteți este dată Mielului. Mielul este lăudat cu cântări cerești”. „Și iată am văzut pe biruatorii fiarei - cei șapte îngeri, cântau cântarea lui Moise... și cântarea Mielului și ziceau: mari și minunate sunt lucrurile Tale Doamne, Dumnezeuule Atotputernice” (Apoc. 5, 8-9). „ Cele patru vietăți care aveau câte șapte aripi... nu au odihnă nici ziua nici noaptea, ci strigă neconținut: Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Dumnezeu Atotputernic care a fost este și va să fie” (Apoc. 4,8). Și tot Sfântul Evanghelist spune: „ Am auzit un sunet ca de lăuțiști care cântau din lăutele lor, ei cântau o cântare nouă înaintea tronului... și nimeni nu putea să învețe această cântare afară de cei o sută Patruzeci și patru de mii, răscumparați de pe pământ” (Apoc. 14, 2-3). Și profetul Isaia mărturisește că serafimii, care i-au apărut în viziunea din anul morții lui Ozia, strigau unul către altul zicând: „ Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea Lui” (Isaia, 6, 3).

Cântare nouă se cântă în cer și pe pământ. Abordând această idee, presupunem că la baza imnografiei alcătuite de Sfinții Părinți și imnografii bisericești, stă tocmai modelul cântării cerești a îngerilor care au cântat „ o cântare nouă înaintea tronului dumnezeiesc” (Apoc. 14, 2-3), precum și permanentul îndemn al Sfintei Scripturi pentru cântarea de slavă și mulțumită lui Dumnezeu, care trebuie să răsună și în lumea aceasta „ **Cântați Domnului cântare nouă! Cântați Domnului tot pământul!**” (Ps. 95, 1); „Cântați Domnului o cântare

¹⁶ Badea Cireșanu, Tezaur liturgic, tom II, București, 1911, p. 479

¹⁷ În unele traduceri ale Sfintei Scripturi apare suprascrierea : „ Cântare de mulțumire și de laudă a lui David, după înfrângerea tuturor dușmanilor săi” (Ps. 66, 118, 149).

nouă, cântați laudele Lui în adunarea credincioșilor” (Ps. 149, 1); „ Cântați Domnului o cântare nouă că minuni a făcut Domnul” (Ps. 97, 1); Cântare nouă îți voi cânta Dumnezeule, în psaltire cu zece strune Te voi lăuda (Ps. 143, 9); „ Pus-a pe buzele mele o cântare nouă, lauda Dumnezeului meu” (Ps. 39, 4). Și profetul Isaia ne îndeamnă astfel: „ Cântați Domnului o cântare nouă, cântați laudele Lui până la marginile pământului” (42, 10).

Sfânta Scriptură precizează și cine să cânte imnuri de laudă lui Dumnezeu: „ Strigați către Dumnezeu toți locuitorii pământului. Cântați slava numelui său ! Aduceți-I slavă și laudă” (Ps. 65, 1); Cântați Domnului împărățiile pământului și dați mărire lui Dumnezeu” (Ps. 67, 33). Agheu și Zaharia îndeamnă că nu numai omul să-L laude pe Dumnezeu, ci întreaga Sa zidire, văzută și nevăzută, însuflețită și neînsuflețită: „ Lăudați pe El toți îngerii Lui...Lăudați-L pe El soarele și luna, stelele cele luminoase... munții și toate dealurile... fiarele și dobitoacele (Ps. 148, 2-10); „ Toată suflarea să laude pe Domnul (Ps. 150, 6)¹⁸.

Modalități de cântare cultică în Sfânta Scriptură

În Vechiul Testament apar menționate numeroase modalități de cântare cultică. Astfel în Ps. 97, v. 6-4, citim: „ Prăznuți, veseliți-vă și cântați”, profetul Isaia spune: „ Cântați în strune pe Domnul...”. „ Cu alăută Te voi lăuda, Doamne Dumnezeul meu”, scriu fiii lui Core (Ps. 12, 5). „Cântați cu bucurie lui Dumnezeu tăria noastră” (Ps. 80, 1). „ Lăudați-l în glas de trâmbițe, lăudați-l cu alăută și cu harpa, lăudați-l cu timpane, lăudați-l cu cântări din strune și din fluier, lăudați-l cu chimvale răsunătoare” (Ps. 150,3-5). „Cântați Domnului din alăută, cântați cântece din harpă și din gură” (Ps. 97,5). „Faceți să răsunе coardele și glasurile voastre” (Ps. 32,3)¹⁹.

Sfânta Scriptură ne arată cum să fie cântarea: Plăcută, frumoasă, alcătuită cu pricepere, îngrijită și plină de evlavie și umilință. Ioan Casian relevă acest adevăr când afirmă că, „ uneori un verset din psalm ne dă ocazia unei rugăciuni înflăcărare, în timp ce cântăm. Altădată, modularea armonioasă a vocii unuia dintre frați provoacă în sufletul nostru, o rugăciune fierbinte²⁰. De aceea psalmistul David ne îndeamnă: „ Cântați-l frumos cu strigăte de bucurie” (Ps. 32, 3), în alt loc spune: „ Plăcută să-i fie Lui cântarea mea și eu mă voi veseli de Domnul” (Ps. 103, 34). Și fiii lui Core (Ps. 46, 6-7), subliniază aceeași idee: „ Cântați lui Dumnezeu cântați ! Cântați Împăratului nostru cântați!” Iar împăratul David, reliefând alt aspect al cântării, spune: „ Slujiți lui Dumnezeu cu frică și vă bucurați Lui cu cutremur (Ps. 1,9).

Într-adevăr imnografia au alcătuit imnuri cu pricepere, frumoase și plăcute. Sunt semnificative în acest sens cuvintele de apreciere adresate Sfântului Ioan Damaschin de către fratele său adoptiv, Cosma de Maiuma, referitoare la Canonul Paștilor și, în special la oda a treia: „ Acum toate s-au umplut de lumină, cerul și pământul și cele dedesupt...”, „ Tu frate Ioane ai cuprins totul în aceste trei și n-ai lăsat nimic afară. Deci sunt învins (erau concurenți în alcătuirea imnurilor), și mărturisesc înfrângerea mea”.

În creștinism, cântarea a constituit încă de la început, un mijloc de preamărire a lui Dumnezeu. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, a cântat în anumite momente împreună cu apostolii. Evanghelia după Matei și cea după Marcu ne dau mărturie clară în acest sens, că Mântuitorul și Sfinții Apostoli foloseau frecvent cântarea religioasă. Astfel, Sfântul Evanghelist Marcu (14,26), relatează că : „ După ce au cântat – la Cina cea de taină - cântările de laudă, au ieșit la Muntele Măslinilor”, iar Sfântul Evanghelist Matei (26, 30), referindu-se la același eveniment, scrie: „Apoi cântând de mulțumire, s-au dus la Muntele Măslinilor”.

Prin acest act s-a dat Bisericii, de către însuși Întemeietorul ei, cea mai directă pildă, ca orice laudă către Dumnezeu să fie însoțită de cântări religioase. Sfinții Apostoli, urmând exemplul Învățătorului, au continuat folosirea cântării religioase. Așa de pildă, când Sfântul Apostol Pavel și cu Sila propovăduiau în orașul Filipi, din Macedonia, fiind întemnițat, „ pe la miezul nopții... s-au rugat și au cântat laude lui Dumnezeu și cei legați ascultau” (Fapte, 16, 25).

La început, se adunau Apostolii în scopul rugăciunii și al cântării psalmilor și imnurilor în templul din Ierusalim și în sinagogile iudeilor (Fapte 13, 14; 14, 1-3; 18, 4 ; 19, 8). Mai apoi cântarea psalmilor și a imnurilor, citirea Sfintelor Cărți, vestirea cuvântului dumnezeiesc, rugăciunea și aducerea jertfei celei nesângeroase, erau pe timpul Apostolilor părți principale ale serviciului divin²¹. Exemplul și poruncile Mântuitorului Hristos referitoare la cult, se împlineau cu conștiință și fidelitate de Apostoli, care la rândul lor au orânduit și ei altele în acest sens. Astfel adresându-se corintenilor (1,14), Apostolul neamurilor scrie: „ Când vă adunați ...și unul dintre voi are o cântare, altul o învățătură... acestea să fie spre întărire”, iar efesenilor (5, 19) și colosenilor

¹⁸ Și astăzi la Muntele Athos, la privegheri și la hramuri, în timpul troparului Litiei, „Născătoare de Dumnezeu Fecioară...”, la Polieleu, la doxologie și la „ Sfinte Dumnezeule...” de la Liturghie, se pun în mișcare toate policandrele în sensuri opuse formând semnul sfintei cruci, simbolizând faptul că tot ce există lucruri și ființe să laude pe Domnul.

¹⁹ Observăm că se face deosebire clară între cei care cântau cu instrumente muzicale și cei care cântau cu glasul.

²⁰ Convorbiri cu Părinții deșertului, apud Petre Vintilescu, op. Cit. p. 224.

²¹ Petre Vintilescu, op. cit. p. 225.

(3, 16), le spune: „ Întăriți-vă sufletește prin psalmi, prin slavoslovii și prin cântări duhovnicești, cântând și lăudând în inimile voastre pe Domnul”. Făcând mărturie despre ascultarea și buna comportare a corintenilor, același Apostol le scrie: „ Vă laud fraților, că de toate ale mele învățături vă aduceți aminte și țineți predaniile precum vi le-am dat eu” (1 Cor. 11,2). Sfântul Apostol Iacob, în Epistola sobornicească (5, 13), zice: „ De pătimește rău cineva dintre voi, să se roage, este vreunul cu inimă bună să cânte cântări de laudă”. Astfel cântarea însoțea citirile din Scriptură și predica sau omilia ce urma ca explicare a textului, rituri premergătoare „ frângerii pâinii”²².

Muzica religioasă iudaică a format elementul primordial, esențial și fundamental în originea cântării noastre de cult. Primii creștini fiind recrutați dintre iudei, veneau în biserică cu vechea manieră a cântărilor de la templu. Istoria liturgică ne confirmă faptul că solistul de la ceremonialul primilor creștini era urmaș al cântăreților din sinagogile vechi evreiești. Studiile de muzicologie comparată cu privire la vechile melodii creștine și cântecele sinagogale ale evreilor, care locuiau în ținuturi vechi și izolate de orice fel de influențe ale civilizației(Babilon, Iemen), dovedesc o înrudire și origine comună ²³. Asemănarea cea mai izbitoare se poate constata în citirile rugăciunilor, psalmilor, Apostolului și a Evangheliei, care poartă în ele scheletul lecturii mozaice din sinagogi.

Oficiile de cult creștin, în forma existentă astăzi nu s-au încheiat decât treptat. Apostolii însăși, care mergeau la templu, nu au avut altă formă de închinare decât cea obișnuită în cultul evreiesc. În primele secole, cultul și implicit muzica de cult erau simple. Chiar și mai târziu, Sfântul Sava de la Buzău (martirizat în anul 372), „ cânta psalmi în biserică și cultiva cântarea psalmilor cu mare zel”²⁴.

Caracterul biblic al cântărilor bisericești nu se referă în mod strict numai la „ litera” textului biblic, imnurile cu caracter dogmatic, apărute împotriva ereziilor, chiar dacă păreau că se îndepărtează ca text de cuvintele Scripturii, conținutul de învățătură rămâne tot biblic²⁵. Foarte multe cântări transpun formulări dogmatice, învățături cu caracter dogmatic, hristologic și trinitar²⁶. Există chiar o categorie de cântări care se numesc „Dogmatice”, tocmai în virtutea conținutului lor dogmatic²⁷.

În urma celor prezentate putem concluziona că muzica rămâne mijlocul cel mai potrivit prin care omul își exprimă starea sufletească cea mai profundă, de bucurie sau de durere, dar mai ales dependența sa de o Ființă atotputernică, de Dumnezeu. Această posibilitate de manifestare a sentimentelor religioase, creștinul le poate manifesta în Biserică în cadrul cultului creștin ortodox, în care muzica este prezentă într-o proporție considerabilă.

Strămoșii noștri care trăiau în mijlocul naturii au putut trăi aceste experiențe, erau mai aproape de Dumnezeu și sufletul lor era încălzit de muzica naturii în atmosfera căreia lucrau pământul pentru câștigarea pâinii. Natura a servit omului drept catehism, pentru tot ce a învățat pe câmp, pe văi, pe lângă râuri, păzind vitele, culegând fructe sau lucrând pământul. Este o foarte mare dramă că oamenii de azi nu mai au timp pentru natură decât foarte rar. Ei sunt ascunși în blocuri printre betoane, circulă pe asfalt, nu mai au tangență cu pământul de unde își trag seva, nu mai au comuniune cu natura, nu mai au acea intimitate cu divinul pe care o caută inima și sufletul omului și care se revarsă în iubirea și blândețea față de aproapele. Ne întrebăm astăzi de ce suntem răi unii cu alții, de ce nu mai avem răbdare cu aproapele nostru. Aceasta pentru că nu ne încărcăm sufletul cu acea energie divină care ne dă putere sufletească de a mai iubi. În natură fiecare specie de animale, vegetale sau minerale, vibrează pe o anumită lungime de undă foarte precisă și își fredonează cântecul ei specific: „Există o muzică pentru creșterea trandafirului, o muzică pentru fiecare plantă care poartă culoarea ei și care înflorește pentru preamărirea lui Dumnezeu în mediul său înconjurător”²⁸.

Dar nu numai stelele, păsările și plantele cântă, se vorbește despre „cântecul îngerilor” și aceasta are o influență benefică asupra sufletului oamenilor. La nașterea Domnului corul îngerilor a lăudat pe Dumnezeu

22 Petre Vintilescu, Încercări de istoria Liturghiei. Liturghia creștină în primele trei veacuri, București, 1930, p. 35.

23 Gavril Galinescu, op. Cit. p. 11.

24 Sebastian Barbu Bucur, Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în sec. XVIII și începutul sec. XIX, și aportul original al culturii autohtone, București, apud, Sebastian Barbu Bucur, op. Cit. p. 93.

25 Orice carte de cult cuprinde cântări care au sugestie, nuanță sau trimitere scripturistică. Acest fapt rămâne valabil chiar și pentru cântările inspirate din Istoria Bisericii, Viețile Sfinților, evenimente bisericești importante, pentru că toate capătă relevanță în lumina Istoriei Mântuirii, pe care Biblia o cuprinde și o păstrează slujind „duhul” Scripturii.

26 Ene Braniște, Liturgica generală, op. Cit. p. 692: „ Învățătura sau dogma ortodoxă și-a găsit formele de exprimare în cadrul cultului său atât în imnografia bizantină, cât mai ales în textele liturgice răsăritene.

27 Toate cântările de la Vecernie, după stihirile de la „ Doamne strigat-am”, se numesc dogmatici deoarece textul acestora cuprinde o învățătură de credință.

28 Ibidem, p. 27. Oamenii trebuie să fie învățați să se reîntoarcă la aerul curat de afară. Aerul condiționat este o invenție diabolică ce ne aduce suferință. Omul trebuie învățat să respecte anotimpurile, aerul curat (există încăperi la care ferestrele nu se deschid niciodată, aerul vine numai prin aparate speciale). Omul trebuie să rezoneze cu aerul curat, cu dragostea față de natură manifestată în voce și sunete, fie că este vorba de zgomotul valurilor mării, murmurul vântului printre pini, de cântecul păsărilor, adică muzica naturii și a sferelor cerești împreună.

zicând: „ Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire”(Luca, 2, 13-14). Îngerii vestitori au cântat și toți au fost impresionați de lumina puternică a stelei care i-a călăuzit pe magi, făcându-se auzită muzica plină de bucurie a cerului, interpretată de ființele cerești fără de trupuri, care vesteau pe pământ pace și între oameni bunăvoire. A fost o experiență de neuitat pentru păstorii din Țara Sfântă. Când aceștia au auzit vocile care anunțau nașterea Mântuitorului, acele strigăte de bucurie din jurul Betleemului, au încercat și ei să intre în rezonanță cu îngerii. Întreaga viață a acestei așezări s-a schimbat prin conectarea la acest cântec venit din ceruri, la acea muzică a cerului. Erau vibrațiile muzicale ale sferelor celeste, în acea lume unde întreaga natură proclama evenimentul unicat din viața omenirii, nașterea Fiului lui Dumnezeu.

Unirea cu Dumnezeu produce și unirea între oameni. Omul este o memorie eternă, cântă psalmistul, se știe dependent de Dumnezeu care nu-l părăsește și care de o veșnicie îl așteaptă cu o milă egalată doar de puterea Lui. Cântarea religioasă are darul să activeze această memorie și să o actualizeze, pentru ca dorința de a fi alături de Dumnezeu să devină cea dintâi dorință a omului. Numai sufletul cântă, spune Alfred Tomatis, corpul este instrumentul său. Cântul religios este răspunsul cel mai fiziologic al unui trup degajat de problemele cotidianului²⁹. Ființa umană care încearcă să se conecteze la lungimea de undă divină, prin cântare, acționează la fel ca celelalte ființe din diferite regnuri ale naturii, care își exprimă prin sunete unirea lor cu Dumnezeu. Viața în manifestarea ei este vibrație, a intra în rezonanță cu Creatorul înseamnă a te pune în acord, a te pune pe aceeași lungime de undă cu El. Orice obiect, chiar cu o aparență inertă, este format din atomi puși în mișcare de oscilații periodice, adică de vibrații. Toate ființele vii, toate lucrurile vizibile și invizibile sunt însuflețite de vibrații³⁰.

Savanții au fost foarte mulțumiți când au descoperit că materia este formată din molecule și din atomi. Credeau că au descoperit secretul vieții. Numai că savanții de astăzi descoperă că atomii pe care-i credeau cumiți în lăntuiți în colțul lor, își permit să miște. Astăzi se consideră că materia este formată din atomi care vibrează (cântă) în continuu.

Toate religiile lumii au folosit și cultivat muzica cu ajutorul căreia se ridicau cu mintea și inima către Dumnezeu. Pe plan orizontal muzica are darul de a risipi tensiunea, efectul sentimentelor sumbre. Dintotdeauna sunetele care mișcă și unesc inima oamenilor, au fost considerate o enigmă. Muzica era privită ca un lucru sfânt ce trebuia să folosească la purificarea sufletului omenesc. Unind gândirea umană cu divinitatea în momente solemne de emoție religioasă, se pecetluia legătura dintre divinitate și omenire. Orice demers spiritual începe cu ideea pe care ne-o facem despre el. Gândurile sunt acțiuni care emit o energie. Această energie trece la nivelul fizic, la nivelul corpului, ca să genereze activitatea concretă. Iată de ce rugăciunea și meditația sunt mai bune dacă corpul fizic exprimă gândirea prin gesturi, prin atitudini: a te așeza în genunchi sau a cânta cu vocea. Ne rugăm pentru că dorim să ne conectăm la forța divină, folosind propria voce. Muzica să devină mijlocul de exprimare care va fi sinteza a tot ceea ce omul va putea să găsească mai frumos și mai armonios în viața sa. Este una dintre căile privilegiate prin care omul va reface frumusețea și armonia pierdute în agitația care a tulburat sufletul celor din anturajul său.

Așadar când te simți cuprins de greutatea vieții, când ai tendința să-ți răspândești energiile agitându-te inutil, există un singur remediu: rugăciunea prin intermediul muzicii religioase. Rugăciunea ajută omul în drumul său spre desăvârșire. Dacă se mai adaugă și muzica, urcușul va fi mai ușor. Înlăturarea unor tendințe negative pot să se facă mult mai repede prin folosirea muzicii. De aceea suntem îndemnați : „Dați muzicii locul ce i se cuvine. Omul să asculte muzică și să se lase ghidat de ea; nu muzica la modă, ci aceea care construiește armonia, care construiește o punte între sublim și infinit, între sufletul omului și divin”³¹.

Fiecare om vibrează pe o anumită undă; orice slăbiciune, orice boală creează în corp o vibrație disonantă, dizarmonică, opusă de cea de care are nevoie omul³². Dacă folosim unele vibrații exterioare (muzica religioasă sau rugăciunea), poate să apară un răspuns. Calea cea mai bună este să dezvolți mai întâi cu cei din jurul tău vibrații potrivite, pe aceeași undă, pentru a crea o armonie perfectă. Trupul nostru este sincronizat cu cosmosul, el se scaldă în energia pe care o primim de la soare, lună sau razele cosmice, energie care vine de la Cel Atotputernic.

29 Alfred Tomatis, De ce cântul religios, publicat în revista Cantate Domino, iulie 1987, p. 4

30 Lungimea de undă este spațiul parcurs de vibrație într-o perioadă și perioada este timpul scurs între două treceri succesive ale unui sistem oscilant prin aceeași poziție și cu aceeași viteză.

31 Arthur C. Clarke, Muzica și influența ei secretă asupra de-a lungul timpului, op. Cit. p. 34.

32 Orice gând dizarmonic se manifestă printr-o lungime de undă perturbatoare. Aceasta, pe termen lung sau scurt, provoacă boala, introducând discordanțe vibratoare între diferitele părți ale corpului. Organul afectat emite vibrații care se percep după sunetul vocii bolnavului. Celulele acestui organ bolnav se află atunci într-o situație critică. Ele doresc să revină pe lungimea de undă corectă dar nu reușesc. Dacă este ajutat, partida este câștigată. Muzica, prin vibrațiile sale, poate să redinamizeze celulele aducându-le acea energie de care duc lipsă. În aceeași măsură poate interveni și rugăciunea proprie sau rugăciunea preotului în cultul divin public.

Energia mintală emite vibrații atât de puternice încât sunt în stare să acționeze și asupra materiei, deci și asupra corpului omenesc. Dacă toți credincioșii care se află în Biserică se roagă pentru un confrate a lor aflat în suferință, la spital sau acasă, pot să-i aducă o ameliorare a sănătății. Un medicament spiritual extraordinar este rostirea unor afirmații în gând sau cu voce tare, luate din Biblie sau după Biblie, (rugăciunea inimii), pentru că această practică poate să aducă alinarea suferințelor trupului sau sufletului. Se recomandă, tot pentru binele personal sau a celorlalți pentru care ne rugăm, să se practice rugăciunea cântată, să se cânte, să se fredoneze, chiar dacă se cântă fals (nu asta contează), face bine și acesta este lucrul cel mai important.

În ultimii ani s-a dezvoltat ceea ce numim medicina habitatului. S-a observat că locuințele, casele, se pot îmbolnăvi și trebuie tratate precum și omul care suferă. Mai mult decât atât ele îi pot îmbolnăvi și pe cei care locuiau în ele. O casă veche, un monument, un castel care a traversat secole, are vibrații bune sau rele³³.

Pe vremuri, meseriile se exercitau însoțite de muzică. În ateliere toți muncitorii cântau sau fluierau, acest procedeu le aducea bună dispoziție și se lucra mai cu spor. Există și în munca intelectuală acest procedeu. Spre exemplu sunt scriitorii care nu au inspirație dacă nu ascultă muzică. Munca în acordurile muzicii poate fi mai organizată. Cei care se obișnuiesc să cânte în timpul lucrului, pot să suporte mai ușor lungile ore de muncă, singurătatea morală, cămăruța lipsită de confort, reumatismul sau alte boli³⁴. Cu siguranță ar fi mai puține accidente de muncă și boli profesionale dacă în timpul lucrului ar exista muzică adecvată. În meseriile numite „manuale”, în care corpul fizic trebuie menținut în formă, muzica ar trebui să facă parte din condițiile de lucru.

Dacă astăzi relațiile dintre oameni s-au alterat, este și datorită faptului că muzica pozitivă, muzica plăcută sufletului lipsește din viața oamenilor. Acest lucru face ca și relația omului cu Dumnezeu să fie alterată, astfel că omul a ajuns în disonanță cu divinitatea și cu cei din jur, dar și cu natura înconjurătoare.

S-a vorbit și se vorbește despre acțiunea muzicii asupra materiei. În Egiptul antic, ea a constituit un instrument de construcție. În timpul mării civilizații a Egiptului antic, s-au folosit sunetul și vibrațiile pentru levitarea unor obiecte grele. Experții se întrebă astăzi prin ce tehnici extrem de sofisticate au putut fi ridicate pietrele care formează piramidele. Aceste blocuri enorme au fost așezate cu o precizie impecabilă, o aliniere perfectă, o precizie care și astăzi ar fi greu de realizat dacă nu imposibil. Se pare că energia sunetelor a fost folosită fie sub formă de cântece, fie sub formă de muzică instrumentală³⁵.

Dacă omul reușește să se conecteze complet la armoniile naturii, îi cunoaște și înțelege ritmurile pe care le poate exprima în sunet și muzică, poate să se vindece nu numai pe sine și pe alții, ci să acționeze asupra regnului animal, vegetal sau mineral.

Trebuie să ne asumăm responsabilitatea pentru felul în care gândim și simțim. Dacă nu ne place cum ne simțim, trebuie să schimbăm felul de a gândi. Gândurile, cuvintele și acțiunile sunt energie, vibrație. Prin contopirea noastră cu energia divină din interiorul nostru, trebuie să învățăm să-i iubim, să-i respectăm și să-i acceptăm pe alții și să devenim propriul nostru izvor de fericire, să nu ne bazăm pe alții pentru a fi fericiți.

Noi oamenii suntem sisteme de energie, de rezonanță, care emitem semnale. Dacă transmitem semnale la întâmplare, primim experiența de viață întâmplătoare. Dacă ne acordăm rezonanța noastră către o intensitate mai pură, mai armonioasă, atunci putem controla calitatea vieții și experiențelor noastre de viață. Cei care reacționează cu mânie, duc cu ei acea energie negativă și este posibil să-i infecteze și pe alții cu ea. Prin simpla schimbare a tiparului gândirii se poate crea o viață pe care să o îndrăgim și de care să ne bucurăm.

Armonia lăuntrică este obținută prin echilibru și aplicarea zilnică a rugăciunii, care face să nu sălășluiască în sufletul nostru starea de frică, boală și moarte. După cum gândim așa vom fi. Alegând gândurile cele bune, pozitive, ne așteptăm ca trupul nostru să se vindece, relațiile noastre cu cei din jur să fie dintre cele mai bune iar comuniunea cu Dumnezeu să ne aducă numai energii benefice. Energia urmează gândirea, iar gândirea creează. Ce fel de realitate dorim să creăm? O realitate în care să se poată vedea în mod clar amprenta divinității în viața noastră. Rezonând pe lungimea de undă a Creatorului, vom avea o viață liniștită, vom simți bucurie, viața noastră va înflori și se va manifesta adevăratul scop pentru care am fost creați, fericirea veșnică și preamărirea lui Dumnezeu.

33 Fiecare casă, fiecare încăpere, fiecare edificiu are vibrația sa proprie resimțită de către locatari. Uneori degajă armonie, altele dizarmonie. Casele vechi unde au fost certuri, scandaluri, crime sunt pline de duhuri rele. Aceasta este o boală care se poate vindeca. Biserica are slujbe speciale numite ierurgii care se oficiază la casele creștinilor (sfeștania), și prin rugăciuni speciale combinate cu cântări speciale se îndepărtează puterea vibratorie a duhurilor rele care otrăvesc atmosfera.

34 Experiența a arătat că orice activitate trebuie să integreze noțiunea de timp. Aceasta este esența armoniei ritmului muzical. Se poate constata ritmul în orice activitate, durata de timp necesară ca aceste activități să fie valabile.

35 Poate se va ajunge să se constate științific această teorie a ridicării unor obiecte, poate că omenirea va redescoperi aceste tehnici cu toate secretele ascunse, legate de puterea vibrațiilor asupra materiei.

GÂNDURI LA NAȘTEREA DOMNULUI

Preot NICOLAE DALE – Parohia Beregsău Mic

„Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu” (Matei 1, 23)

Iisus Hristos nu S-a născut numai pentru un singur popor, nici pentru o singură generație, ci El S-a născut și a venit în lume pentru întreaga omenire, atât pentru cei din timpul Său și pentru toți oamenii până la sfârșitul veacurilor, cât și pentru cei dinaintea de El, scoțând din iad și din întunericul morții pe cei dreπți, după cuvântul apostolului: „Căci, când păgânii care nu au lege, din fire fac ale legii, aceștia, neavând lege, își sunt loruși lege” (Romani 2, 14). Deci, conștiința noastră ne este o lege care ne spune ce este bine și ce este rău. Întruparea Sa pe pământ, Mântuitorul a voit să o facă folositoare, binefăcătoare și mântuitoare pentru toți oamenii.

Întruparea Fiului lui Dumnezeu este o mare taină, ea nu se poate pătrunde de mintea omenească și nici nu se poate înțelege. Sfântul Apostol Pavel zice: „Cu adevărat mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă” (I Timotei 3, 16).

În ce constă această mare taină? În aceea că, Cel fără de început ia început prin naștere din trup omnesc. Cel nevăzut, în chip văzut se arată în lume. Cel necuprins în ceruri, în peșteră Se cuprinde și-n scutece Se lasă înfășurat, Cel ce șade pe heruvimi și este slăvit de cetele îngerești, primește a Se naște în staulul vitelor. Cel născut din Tată fără de mamă, mai înainte de veci, „la plinirea vremii” (Galateni 4, 4), se naște pe pământ din Fecioară fără bărbat. Fiul lui Dumnezeu, Fiul Fecioarei se face: „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi” (Ioan 1, 14).

El a venit în lume ca să-L descopere pe Tatăl ceresc ca Părinte al Său și-al oamenilor, să se descopere pe Sine că este Fiul Tatălui, Să-Lvădească pe Duhul Sfânt, pe Care îl va trimite de la Tatăl peste Sfinții Apostoli, spre a întemeia în chip aievea Biserica lui Iisus Hristos, sfințindu-o cu adevărul, dându-i tăria spre a nu putea fi biruită aici de porțile iadului. În această Biserică, întemeiată de Mântuitorul pe Cruce, se descoperă și se face cunoscută nouă pe deplin învățătura cea mântuitoare a lui Iisus Hristos.

Întrupându-se, Iisus Hristos S-a dezbrăcat de slava Sa dumnezeiască și, luând chip de rob, S-a făcut asemenea

oamenilor, smerindu-Se pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte de cruce (Filipeni 2, 8-7).

Cel Atotputernic primește a Se supune suferințelor și umilirii. Nu numai că se întrupează ca om, dar Își alege și o naștere smerită și sărăcăcioasă, în staulul vitelor, rece și nepriitor. Iisus Hristos nu Se naște într-o familie împărătească ori din tagma înțelepților lumii, ci dintr-o fecioară săracă, evlavioasă și smerită.

Peștera în care S-a născut Iisus Hristos nu era cum ne este înfățișată în iconografia creștină – o peșteră în care lumina strălucește, pereții sunt albi și curați, coloanele de marmură spijină și împodobesc intrarea – ci era un adăpost obișnuit de vite, cu miros de grajd, rece și întunecos. Într-un astfel de staul S-a născut Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu!

Iisus Hristos, luând trup omenesc din Fecioara Maria, a simțit în trupul Său tot ce este caracteristic omului, fiind supus aceluiași legi ale firii omenești. Astfel a suferit ca orice om foamea, setea, oboseala, frigul, arșița, amărăciunea, mâhnirea, bucuria, teama, durerea, întru toate asemănându-Se nouă, afară de păcat.

Ieslea în care S-a născut Mântuitorul este cel dintâi amvon din care, prin chipul nașterii Sale, ne-a arătat calea pe care trebuie s-o urmăm, a virtuțiilor pe care să ni le însușim: smerenia, modestia, umilința. El știe că rănile de care suferă cel mai mult oamenii, și care-i depărtează de Dumnezeu sunt mândria, lăcomia, trufia, dorința de stăpânire, slava deșartă și altele, asemenea lor.

Între nașterea și moartea Mântuitorului este mare asemănare. Privind Betleemul, locul nașterii, și Golgota, locul răstignirii și jertfei Sale, vedem că El S-a născut în mijlocul vitelor și moare între tâlhari. Gol S-a născut în iesle, și gol moare răstignit pe cruce. În peșteră străină se naște, și în mormânt străin se îngroapă. În miez de noapte Se naște, dar steaua cerească și îngerii Îi luminează peștera. În miezul zilei Își dă duhul pe cruce, însă întunericul cuprinde pământul și cutremurul îl zguduie. Nașterea Sa, prin magi și stea se descoperă, tulburând întreg Ierusalimul, dar învierea Sa din morți, prin ostașii ce-L străjuiau, și mormântul gol se vestește, răscolind din nou Ierusalimul. Îngerii vestesc cei dintâi, păstorilor, nașterea lui Iisus și tot îngerul anunță mironosiștelor minunea cea slăvită a Învierii Domnului din morți.

Iisus Hristos în taina Sfintei Cuminecături

Am arătat mai înainte că Iisus, în cer S-a născut din veci din Tatăl, fără mamă. Pe pământ Se naște din mamă fără tată. În taina Sfintei Cuminecături Se naște fără tată și fără mamă, numai prin jertfa Sfintei Liturghii.

La fiecare Sfântă Liturghie se actualizează în mod real nașterea Domnului Iisus Hristos, activitatea Sa, patimile, moartea, învierea și înălțarea Sa la cer. De câte ori ne împărtășim la Sfânta Liturghie, ni-l facem pe Iisus oasepte în casa trupului și sufletului nostru.

Prin nașterea Sa, Iisus S-a pogorât pe pământ fără să părăsească cerul; prin Sfânta Cuminecătură, Iisus și după înălțarea Sa la cer, nu a părăsit pământul, ci a rămas împreună cu noi, împlinindu-se astfel cuvintele Sale: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20).

Dacă mana cerească a căzut din cer, prin purtarea de grijă alui Dumnezeu, peste poporul ales și a săturat mulțimile în pustie, cu atât mai mult Sfânta Cuminecătură, care este Însuși Trupul și Sângele lui Hristos, ne este hrana și arvună a vieții veșnice.

Noe a lucrat mulți ani la construcția corabiei, bărbat drept fiind, pentru a se mântui din potop el și familia sa. Moise a făcut chivotul Legii din lemn ce nu putrezește, și la îmbrăcat cu aur, ca să poată păstra în el mana și tablele Legii. Solomon, cel mai înțelept împărat al iudeilor, a lucrat 46 de ani la zidirea strălucitorului templu din Ierusalim și 14 zile a sărbătorit sfințirea lui, aducând mii de jertfei de împăcare și recunoștință. Atunci ce vom zice noi, care dorim ca în templul trupului nostru să primim pe Însuși Împăratul Împăraților? Cu câtă atenție, grijă și smerenie vom trece la curăția templului în care urmează să-L întâmpinăm și să-L adăpostim pe Hristos.

Eu sunt bolnavul, iar Tu doctorul tămăduitor și milostiv. Eu sunt săracul în faptele cele bune, iar Tu, bunătatea și bogăția nemărginită. Eu rob fiind, iar Tu Stăpânul, primești să intri sub acoperământul casei sufletului meu. Te micșorezi în dumnezeirea Ta, ca să Te pot încapa pe Tine Cel necuprins, în ființa mea!

Prin nașterea Sa, Iisus Hristos Își ascunde dumnezeirea sub chipul omului, iar în Sfânta Împărtășanie Își dezvăluie atât firea omenească cât și cea divină, sub forma pâinii și a vinului.

Pentru întâmpinarea praznicului Nașterii Domnului ne-am îngrijit să avem toate cele trebuincioase trupului, hrană și îmbrăcăminte, ne-am împodobit și primenit casele, și toate acestea sunt necesare și folositoare, însă ele se referă doar la cele ale trupului. Dar cea mai plăcută pregătire și aleasă îndeletnicire dorită de Iisus Hristos este o sinceră mărturisire de păcate și o vrednică împărtășire. În felul acesta Iisus se naște în cămara sufletului nostru.

Îi judecăm aspru pe locuitorii Betleemului care n-au primit în casele lor pe bătrânul Iosif și Fecioara Maria, ci i-au respins spunându-le că nu au loc să-i găzduiască. Dar să nu-i condamnăm prea tare, fiindcă în același timp ne judecăm pe noi înșine, căci dacă ni se va pune întrebarea: oare Hristos are loc în casa sufletului nostru, ce vom răspunde? Și astăzi, ca și acum două mii de ani, Hristos Se apropie de noi și zice: „Iată, stau la ușă și bat, de va auzi

cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 20).

Iisus Hristos bate la poarta minții noastre, oferindu-ne adevărurile învățaturii Sale dumnezeiești care au schimbat fundamental înfățișarea acestei lumi sub aspect social și uman. Hristos a condamnat asuprirea și inegalitatea dintre oameni. Învățătura creștină acordă aceleași drepturi tuturor membrilor societății, iar femeii, care înainte de Hristos era considerată roabă a bărbatului, i se încredințează sub steaua creștinătății toate drepturile și privilegiile, fără a se face vreo discriminare între ea și bărbat.

Iisus Hristos bate și la poarta inimii noastre: „Fiule, dă-mi inima” (Pilde 23, 26). Iisus cere locaș în inimile noastre, fiindcă inima este centrul cardinal al vieții noastre. Ea este sălașul dragostei sau al dușmăniei. De aici pornesc gândurile, vorbele și faptele noastre.

Mântuitorul fericește pe cei cu inima curată, asigurându-i că ei vor vedea pe Dumnezeu. Proorocul David s-a rugat fierbinte lui Dumnezeu ca să-i zidească o inimă curată.

Cel slab în credință și pătruns numai de grijile lumesti nu va accepta dăruirea inimii sale lui Iisus, motivând că inima lui este legată de bogății, de plăceri, de interese și bucurii trecătoare. În felul acesta, el este locuitor al Betleemului, care nu-L primește pe Iisus în încăperile casei sale.

Astăzi, Hristos vine Să se nască în sufletele noastre și ne cere loc de sălășluire. Să nu refuzăm și nici să amânăm primirea Lui, amăgindu-ne că avem timp pentru mai târziu. S-ar putea ca amânând mereu, să fie prea târziu și să-L pierdem pe Hristos pentru totdeauna. Să fim fericiți că fiecare dintre noi putem deveni un altar și un potir în care sălășluiește Hristos, fiind călăuziți ca magii nu doar de o stea, ci de lumina cunoștinței pe care ne-a adus-o Hristos în lume, cum glăsuiește așa de frumos troparul Nașterii: „Răsărit-a lumii lumina cunoștinței”, spre a-L afla pe El și a-l oferi alese daruri: aurul credinței noastre, tămâia curată a dragostei precum și smirna nepieritoare a speranței.

Să ne închinăm în fața Fiului lui Dumnezeu venit în lume și rămas în Biserică sub forma Sfintei Cuminecături, din care, împărtășindu-ne cu vrednicie, ne va fi dat să auzim și noi făgăduința lui Hristos: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6, 54).

MOARTEA – TRECEREA ÎN VEȘNICIE

Preot GRIGORE MARIȚA – Parohia Jimbolia

„Adu-ți aminte că pământ ești și-n pământ te vei întoarce. Că vine o zi când vei muri și vei ajunge-ntr-un mormânt, unde vei putrezi și vei fi acoperit de viermi.” *Is. 14,11*. Pe toți îi va ajunge aceeași soartă, pe bogați și pe săraci deopotrivă, pe stăpânitori și pe supuși. După cea din urma suflare, sufletul, despărțindu-se de trup, trece la cele veșnice, iar trupul se întoarce în țărână.¹ *Lua-vei duhul lor și se vor sfârși și în țărână se vor întoarce.”Ps.103,30.*

Cuvântul *moarte* este latin de origine. Derivă de la substantivul feminin „*mors*”, acuzativ „*mortem*” și înseamnă sfârșit, pierdere, pierire, moarte, deces. Prin moarte se înțelege „încetarea tuturor actelor a cărei totalitate caracterizează viața corpurilor organizate.” Este vorba despre moartea fizică, căci poate fi vorba și despre o moarte spirituală atunci când omul trăiește și stăruie în păcate,² căci „*plata păcatului este moartea*”. *Rm.6,23*.

Privită dintr-un anumit unghi, moartea este unul dintre bucuriile cele mai naturale „*oamenilor le este rânduit să moară o singură dată*” *Evr.9,27*. Ea trebuie acceptată fără răzvrătire: „*haidem să mergem și noi să murim cu El*”. *In.11,16*. Privită dintr-un alt unghi, ea este unul din cele mai nenaturale lucruri. Este pedeapsa pentru păcat (*Rm.6,23*) și ca atare, trebuie să inspire frică. Ambele puncte de vedere pot fi găsite în Scriptură, și nici unul di ele nu trebuie omis.³

Omul a fost creat pentru a fi în comuniune cu Dumnezeu. El și-a găsit realizarea deplină într-o viață de comuniune, rugându-se și dând slavă Creatorului, trăind în armonie cu dragostea Lui Dumnezeu. Prin dragoste apropiindu-se de El, spre împărtășirea de nemurirea și dumnezeirea Lui, (*I Tim.6,16*). Omul nu a fost creat pentru moarte; moartea nu a fost parte a firii lui și nici într-un caz nu este naturală.⁴

Moartea este un rezultat automat al despărțirii de Dumnezeu, iar păcatul este cauza acestei despărțiri. Păcatul și moartea interacționează și se sprijină una pe alta pentru că „*moartea este plata păcatului*” și „*păcatul este boldul morții*”.

Rm.2,23; I Cor.15,56. Pentru a putea învinge pe unul dintre ei, și celălalt trebuie biruit. Prin urmare, „*singurul fără de păcat*”, Iisus Hristos a putut să învingă moartea și să elibereze omul din robia ei, făcând din nou posibilă lupta pentru „*desăvârșire*”. Pentru că păcatul declanșează un adevărat dezacord lăuntric iar moartea spulberă cu totul organismul natural, organismul psiho-fizic care este omul. Sufletul nu părăsește cu ușurință trupul, nici nu intră într-o lume nouă a purificării și a experiențelor. Mai degrabă sufletul se sfâșie de trup fără voia sa, chinuit fiind de aparenta distrugere a organismului său și de separarea nefirească a mădulelor sale.⁵ Moartea e faptul cel mai semnificativ al vieții, al trăirii și dă dovadă în profunzime de problema sensului vieții. Pentru creștin, spre a ajunge la viață și înviere, trebuie să treacă prin Cruce, smerenie și moarte, care toate sunt egale cu Învierea; sunt începutul veșniciei. În acest sens creștinul devine „*mormânt al Învierii*”, căci din momentul primirii botezului purtând haina cernită și cămașa luminoasă, este innoit în propria noapte a morții și în dimineața învierii sale. Creștinul devine și este un martor al Lui Hristos Cel Înviat, un martor al vieții veșnice încă de aici.⁶

Sufletul înainte de moarte

Omul a fost creat deopotrivă trup și suflet. Deși a fost creat primul, trupul singur nu reprezintă făptura umană și chiar dacă sufletul a dat viață trupului, nici acesta luat individual, nu întrușipează făptura umană. Omul a devenit o fătură vie atunci când trupul a fost unit cu sufletul. Așa cum spunea și Sf. Grigore Palama : „*Atunci când se spune că*

1 Sf. Alfons Maria de Liguori, „*Pregătirea pentru moarte*”, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2004, p.9.

2 Pr. Prof. Nicolae Neaga, „*Gânduri despre moarte și viață*” În Mitropolia Ardealului, nr.1-3, anul XXIII, Ed. Arhiep. Sibiului, Sibiu, 1978, p.86.

3 Dicționar biblic, Societatea misionară română, Ed. Cartea Creștină, Oradea, 1995, p.867.

4Î.P.S. Lazăr Puhalo, „*Sufletul, trupul și moartea*”, Ed.Eikon, Timișoara, 2005, p.14.

5 Ibidem, p.15.

6 Adrian Ghe. Paul, „*Semnificația morții și a învierii noastre în Hristos*”, Ed. Mega, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2005, p.38.

*Dumnezeu a făcut omul după chipul Său, cuvântul om nu închipuie nici trupul singur și nici sufletul singur, ci cele două luate împreună.*⁷

Trebuie să fim mereu atenți, plini de pocăință, chibzuiți, cugetând la felul în care va avea loc despărțirea sufletului de trup, gândind că acum chiar ne stă în față moartea. Atunci ne sunt de ajutor mângâiere și bucurie faptele bune și conștiința curată.⁸ Întocmai așa cum ostașii trimiși de un împărat pământesc să-l ridice pe careva, îl înșfacă și îl rețin oricât n-ar voi sau s-ar împotrivi acela, lovit de frică tremură și se îngrozește de prezența celor care îl duc fără milă pe cale, la fel, când vor fi trimiși îngerii să ia din trupul cuiva sufletul lui, dreptcredincios sau nelegiuit, el se umple de spaimă și se îngrozește la vederea strașnicilor și amenințătorilor îngeri. Atunci, în sfârșit, sufletul vede ce nefolositor este pentru el, ce nimicnicie, mulțimea bogăției, a cunoștințelor și a rudelor; el aude și înțelege lacrimile și hohotele de plâns ale oamenilor ce-l înconjoară, dar nu poate pronunța nici un cuvânt, nici să ridice vocea, căci nu i s-a întâmplat niciodată o nevoie atât de mare de ieșire din trup. Sufletul suferă pe deasupra și din pricina atașamentului față de trup; el suferă și tânjește din cauza despărțirii și desfacerii față de cel cu care a fost conlocuitor prin natură.⁹

*„Deșertăciuni sunt toate cele omenești. Câte nu rămân după moarte. Nu merge cu noi bogăția, nu ne însoțește mărirea, căci venind moartea, toate acestea pier. Pentru aceasta, lui Hristos celui fără de moarte să-l strigăm: pe acesta mutat de la noi odihnește-l unde este locașul tuturor celor ce se veselesc.”*¹⁰

Alergăm spre moarte fugind de ea. Moartea are răbdare, dar fără să amâne. O povestire orientală este exemplară. Iată-o: șahul Persiei e scăpat dintr-un pericol de moarte de unul din umilii săi supuși. Monarhul chemă pe salvatorul său, îi dă slujba de grădinar pe lângă palat și îi promite să-i îndeplinească, la cerere orice dorință. Toate mergeau strună până când într-una din zile, grădinarul nostru se întâlnește pe una din aleile imensei grădini regale cu moartea. Îngrozit, grădinarul se prezintă șahului și îi spune: *Padișahule, dă-mi calul tău cel mai iute, m-am întâlnit cu moartea și vreau să fug la Ispaham, să mă ascund prin mulțime și să scap de ea. Șahul îi îndeplinește dorința și apoi coboară în grădină. Se întâlnește și el cu moartea. Ce-ai avut cu supusul meu, i se adresează șahul, de ce l-ai amenințat? Nu l-am amenințat, răspunde moartea, ci doar m-am mirat că se află aici la Teheran și pe răbojul meu e scris să-l iau peste două ceasuri de la Ispaham.*¹¹ La noi există o vorbă: *„unde ți dat să mori acolo mori.”* A fugi de moarte nu este o soluție. Soluția este să ne pregătim sufletele pentru a primi moartea creștinește, adică cu bucurie. Moartea produce de obicei o cutremurare pentru că trezește atâtea idei și provoacă o puternică rezonanță în sufletul omului, care se naște pentru ca *„viță să aibă.”*¹²

Este sigur că noi toți trebuie să murim, însă nu știm când! Nimic nu este atât de sigur ca moartea, dar nimic nu este atât de nesigur ca ceasul morții. Pentru ca să fim totdeauna pregătiți de moarte, Iisus Hristos ne descoperă la vedere acest adevăr: ba asemanând moartea cu un fur, care vine noaptea pe ascuns, ba îndemnându-ne să priveghem, căci în ora în care nu gândiți Fiul Omului va veni. Sfântul Grigore zice: Dumnezeu tănuiește ceasul morții spre binele nostru pentru ca noi întodeuna să fim pregătiți înainte de moarte.¹³

Pregătirea sufletului pentru primirea morții este un sfat demn de urmat, căci așa cum săracul Lazăr, s-a mântuit nu pentru sărăcia lui ci pentru purtarea sa plăcută Lui Dumnezeu. Așa și noi să ne ferim a fi asemeni bogatului, căci atunci când trupul nu ne va mai ajuta, sufletul va fi descoperit și vom cunoaște adevăratele valori, care ne vor fi ori spre bucurie veșnică ori spre osândă fără de sfârșit. Liman al celor în nevoie e milostivul, iar limanul îi primește și-i scapă de primejdii pe toți cei căzuți în sfărâmare corabiei, fie că-s răi, fie că-s buni; oricum ar fi cei aflați în primejdie îi primește în sânurile sale.¹⁴

Dacă am avea conștiința rânduită nu ne-am teme atâta de moarte. Ziua de mâine nu este sigură și nimeni nu știe de o va ajunge. Dimineța să ne gândim că nu vom ajunge să vedem seara, iar seara să nu îndrăznim a ne făgădui ziua de mâine. Să învățăm așadar să trăim în așa fel încât în ceasul morții să ne bucurăm și nu să ne îngrozim.

7 P.G.150,1361c, Apud, Î.P.S.Lazăr Puhalo, op.cit., p.15.

8 „Cuvânt despre moarte, extras din operele Sf. Episcop Ignatie Brean Ceaninov și din opera Episcopului Teofan Zăvorățul” Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1993, p.28.

9 Ibidem, p.29.

10 ***PANIHIDA, adică slujbele înmormântării și alte slujbe săvârșite de preot pentru cei răposați, tipărită cu binecuvântarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p.36.

11 ***Ars Moriendi, *Cartea creștină a morților*, (Arta de a muri, 1492), traducere de Gabriela Haja, Editura Fides, Iași, 1997, p.14.

12 Pr.Prof. Nicolae Neaga, art.cit., p.86.

13 Sfânta Alfons Maria de Liguori, *Pregătirea pentru moarte*, traducere de frații din Societatea Inocențiu Micu Klein, Blaj, Editura Galaxia Gutenberg, Tirgu Lăpuș, 2004, p.41.

14 Sfântul Ioan Gură de aur, *Omilii la parabola săracului Lazăr și a bogatului nemilostiv*, traducere din limba greacă veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas, tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, Editura Sofia, București, 2002, p.59.

REFLECTAREA CREDINȚEI CREȘTIN-ORTODOXE ÎN OPERA LUI MIHAI EMINESCU¹

Preot dr. VALENTIN BUGARIU – Parohia Birda

În urmă cu 170 de ani, pe 15 ianuarie 1850 s-a născut la Botoșani, poetul Mihai Eminescu. Din anul 2010 această zi a fost proclamată Ziua Culturii Române sărbătorită în aceeași zi cu amintirea nașterii omului deplin al culturii românești cum l-a definit pe Eminescu, filosoful Constantin Noica.

Eminescu a avut sentiment religios constatat în drumurile vieții și mai ales în opera literară și jurnalistică. În poezie, proză și coloanele ziarului, Poetul nepereche a portretizat biserica de la Ipotești, mănăstirile Moldovei, praznicul Învierii. Personajele prozei sunt călugări, în cuprinsul acesteia sunt descrise slujbe religioase (înmormântare), o rugăciune murmurată, o amintire fugară a unei slujbe. Ba mai mult, în *Geniu pustiu* este descris un masacru oribil din casa unui preot, făcut de honvezi, în timpul revoluției lui Avram Iancu².

Un cult aparte l-a avut Mihai Eminescu pentru Maica Domnului socotită a fi „Luceafăr al mărilor”, cu „lumină dulce clară”, „lumină lină”, ce ne „luminează în noaptea gândurilor noastre” și care „ne înalță și ne mântuie” din „valul ce ne bântuie”³.

Lexicul operei este înțesat de cuvinte ale spiritualității ortodoxe: înger, candelă, icoana Mântuitorului, carte de închinăciune, doma (casa) lui Dumnezeu, cărți bisericești ș. a.

Cartea veche bisericească a fost cea care mereu l-a însoțit pe Eminescu în peregrinările sale. A transcris personal *Tetraevanghelul* lui Coresi (Brașov, 1504), ceea ce denotă că a avut o sensibilitate aparte față de Evanghelia lui Hristos. Mihai Eminescu a cunoscut bine Noul Testament tipărit la Bălgrad în 1648 cu osteneala Mitropolitului Simion Ștefan. De asemenea este familiarizat cu textul *Bibliei de la București* din 1688.

În vremea studiilor gimnaziale făcute la Cernăuți a fost găzduit în casa profesorului Aron Pumnul unde a lucrat la catalogarea cărților din biblioteca dascălului transilvănean. În această vreme a și citit pagini din aceste volume. Aici a văzut pentru întâia oară *Evanghelia învățătoare* (1642) și *Cazania* Sfântului Ierarh Varlaam al Moldovei, *Psaltirea slavo-românească* și *Psaltirea pre versuri tocmită* de Sf. Ierarh Dosoftei. Aici a cunoscut scrierile Sf. Mitropolit Andrei Șaguna. Ajuns bibliotecar la Biblioteca Centrală din Iași (1875), Eminescu a achiziționat mai multe manuscrise și cărți bisericești vechi între care și *Psaltirea pre versuri* a Mitropolitului Dosoftei.

În inventarul cărților rămase după moartea poetului (aproximativ douăzeci și cinci de manuscrise, unele în fragmente, altele în întregime) se remarcă *Psaltirea pre versuri* (1680) și *Cărticică sfătuitoare* a Sfântului Nicodim Aghioritul, tradusă în 1819 de un călugăr de la Mănăstirea Neamț, unde s-a și tipărit în 1826⁴.

De-a lungul vieții Eminescu a locuit în mănăstirile ortodoxe de unde a cules folclor folosit mai apoi în poezie și proza sa, la Alba Iulia în Ardeal l-a cunoscut pe Sf. Mitropolit Andrei Șaguna, în Universitățile din Viena și Berlin prin lecturi a cunoscut și textul Sfintei Scripturi, iar ca ziarist la București a apărat Biserica Ortodoxă Română împotriva celor care se amestecau în funcționarea ei.

Mihai Eminescu a prezentat biserița care i-a străjuit copilăria din Ipotești în poezia *Melancolie* pe care a scris-o în august 1876 în casa de aici. Tânărul poet a venit de la Iași la vestea morții „dulcei mame” în 13 august 1876.

„...Biserica-n ruină
Stă cuvioasă, tristă, pustie și bătrână,
Și prin ferestre sparte, prin uși țiuie vântul –
Se pare că vrăjește și că-i auzi cuvântul –
Năuntru ei pe stâlpilor-i păreți, iconostas,
Abia conture triste și umbre au rămas;
Drept preot toarce-un greier un gând fin și obscur,

1 Cuvânt de învățătură susținut cu prilejul activității religio-culturale „Dor de Eminescu la 170 de ani de la naștere” realizată în biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din Birda, jud. Timiș în 15 ianuarie a. c..

2 Liviu Stoina, „Cugetarea <<veche>> religioasă în opera lui Eminescu”, în vol. *Mihai Eminescu. Poet român și om universal*, Editura Basiliaca, București, 2019, p. 212. (Se va prescurta în continuare *Mihai Eminescu...*).

3 Mihail Bulacu, „Lumina Evangheliei în opera lui Eminescu”, în vol. *Mihai Eminescu...*, p. 123.

4 Gheorghe Cunescu, „Biserica Ortodoxă Română în viziunea lui Mihai Eminescu”, în vol. *cit.*, p. 245; 249 (Se va prescurta în continuare „Biserica Ortodoxă Română în viziunea...”; Liviu Stoina, „Cugetarea <<veche>>...” p. 204.

Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur"⁵.

În anii copilăriei și ai tinereții, a făcut vizite dese la mănăstirile locului. A făcut dese popasuri la Mănăstirea Agafton la mătușile călugărițe din partea mamei, Raluca Iurașcu: Olimpiada, Fervonia și Sofia. Cu acest prilej a auzit la o clacă de tors lână, din gura unei călugărițe bătrâne, Zenaida, o poveste populară care i-a fost sursă de inspirație pentru poezia *Călin (file din poveste)*.

În Mănăstirea Râșca, a stat câteva luni unde a avut o chilie cu masa și scaunele de brad. Aici ar fi scris poezia *Singurătate* (1878) în care vorbește despre masa de brad, dulcea pace, despre focul care pâlpâia în sobă:

„Cu perdelele lăsate,
Șed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă,
Iară eu pe gânduri cad.

Stoluri, stoluri trec prin minte
Dulci iluzii. Amintiri
Țâriesc încet ca greieri
Printre negre, vechi zidiri,

Sau cad grele, mângâioase
Și se sfarmă-n suflet trist,
Cum în picuri cade ceara
La picioarele lui Crist. [...]”⁶.

Eminescu a locuit pentru o vreme împreună cu bunul prieten, Ion Creangă la Mănăstirea Golia din Iași, iar la București a fost găzduit în chilia prescurăresei din Mănăstirea Caimata.

În luna mai a anului 1866, a trecut munții în Ardeal ca să-și caute strămoșii neamului⁷ (Tatăl Gheorghe Eminovici a fost fiul dascălului Vasile din Călinești și s-a născut în 1812⁸). La doar 16 ani și l-au preocupat probleme metafizice capitale:

„Ce e omul? Ce-i omenirea?
Ce-i adevărul? Dumnezeuirea?”
(Ms. 2259, ff. 7-9)⁹.

După doar șase ani, Eminescu a citit într-o ședință a Junimii nuvela fantastică *Sărmanul Dionis* (1872) în care a fost conștient de cele două realități existențiale: finitul și infinitul. Infinitul a fost identificat de filosoful Constantin Noica cu „bobul de rouă” care asigură viața întregii lumi pornind de la mărturisirea poetului: „Trecut și viitor e în sufletul meu, ca pădurea într-un sâmbure de ghindă, și infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă”¹⁰.

Student la Viena și Berlin, Eminescu a citit foarte mult formându-și o cultură vastă. Între cărțile citite s-a numărat și Sfânta Scriptură. Debutul *Scrisorii V* ilustrează un episod biblic: Judecători 16, 19:

„Biblia ne povestește de Samson, cum că muierea,
Când dormea, tăindu-i părul, i-a luat toată puterea
De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii, [...]”¹¹.

Împreună cu alți scriitori între care Ioan Slavici, Mihai Eminescu a participat la serbarea de la Putna din 15 august 1871 când au fost sărbătoriți 400 de ani de la sfințirea mănăstirii. Aici, poetul a împărțit un teanc de hârtii cu poemul *La mormântul lui Ștefan cel Mare*¹², compus în cea mai mare parte de el:

„...Stă sus martirul lumii ce-i Dumnezeu puțințe,

5 Mihai Eminescu, *Opere. Poezii*, Ediție critică, note și variante de Perpessicius, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, București, 2013, p. 69. (Se va prescurta în continuare *Opere*).

6 Mihai Eminescu, *Opere*, p. 104.

7 Pe urmele criticii literare interbelice (G. Bogdan Duică, Ștefan Pașca) care a scos la lumină faptul că la 1757 la Blaj a fost elev Vasile Iminovici, originar din satul Vad (Făgăraș), Dimitrie Vatamaniuc a întreprins o călătorie de studii la Blaj unde a descoperit faptul că mai multe familii Iminovici trăiesc în Vad, Rășinari și Cisnădie. Petrea Iminovici, străbunicul lui Eminescu ar fi trecut în Bucovina din pricina persecuției religioase declanșată de Curtea de la Viena (<https://www.justitiarul.ro/de-la-eminovici-la-eminescu/>, accesat în 11.01.2020).

8 G. Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, Editura Saeculum I. O., București, 1995, p. 9.

9 Gheorghe Cunescu, „Biserica Ortodoxă Română în viziunea...”, p. 247.

10 Constantin Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Humanitas, București, 1996, p. 73.

11 Mihai Eminescu, *Opere*, p. 151.

12 Poezia „Închinare lui Ștefan cel Mare”, în Mihai Eminescu, *Opere...*, p. 805-808.

Iar jos la lui picioare mormântul umilit
Al omului, în care un snop de oseminte
E-o mână de cenușă, odor neprețuit. [...]

În poezia *Învierea* (1877), după ce ne prezintă interiorul unei biserici, în miez de noapte, cu străvechi evanghelii și cu cărți cu file unse, folosește teme religioase:

„...Christos au înviat din morți,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte!”¹³.

Elemente creștine pot fi identificate în alte două poeme postume: *Colinde, colinde și Rugăciune*. Cea din urmă poezie este închinată „Luceafărul mărilor”, adică Maicii Domnului:

„Crăiasă alegându-te
Îngenunchem rugându-te,
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică preacurată,
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi, cei din mila sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, Maică preacurată,
Și pururea fecioară,
Marie!”¹⁴.

Din octombrie 1877 și până în 28 iunie 1883 Mihai Eminescu a fost redactor unic și universal al ziarului conservator „*Timpul*” din București. Acum a apărut dreptul Bisericii Ortodoxe Române de a realiza educație morală, culturală, patriotică poporului român.

Chiar înainte de a fi angajatul ziarului bucureștean el a scris în el despre evenimente bisericești dar și despre rostul Bisericii în viața țării. În articolul „*Instituțiile țării în lumina lor istorică*” din 14 august 1882 nota: „Biserica lui Matei Basarab, a lui Varlaam, maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbei și unitatea etnică a poporului, ea care domnește puternică dincolo de granițele noastre și este azilul de mântuire națională în țări unde românul nu are stat”¹⁵.

Eminescu a fost atașat valorilor Bisericii, a locuit și a creat sub steașina mănăstirilor, a fost familiarizat cu rugăciunea Bisericii înfățișată în poezia *Rugăciune*. A fost atașat literaturii religioase din veacurile XVI-XVII, subiecte preluate în opera literară și ziaristică. Ajuns în presa din România a fost un apologet al valorilor bisericești puse în efortul de unitate politică a românilor fărâmițați de interesele marilor puteri din vremea aceea. Limba, credința și tradițiile (folclorul) au fost cei trei piloni care au susținut conștiința unității de neam a românilor de dincolo și dincoace de Carpați.

Mihai Eminescu

¹³ Mihai Eminescu, *Opere...*, p. 591.

¹⁴ Mihai Eminescu, *op. cit.*, p. 592.

¹⁵ Mihai Eminescu, *Opere XIII. Publicistică*, ediție critică și îngrijită de Dimitrie Vatamaniuc, Petru Creția și colab., Editura Academiei, București, 1895, p. 168-169.

GUSTURI REDESCOPERITE

CRISTINA PÂRV

Alimentele au avut totdeauna un rol definitor în evoluția umană, întrucât am fost creați să ne „reumplem rezervorul” ca să putem supraviețui. Metabolismul uman se bazează aproape în totalitate pe aportul exogen al celor trei substanțe: glucide, lipide și proteine. În goana noastră spre „nade frumos colorate” (Marin Sorescu, *Iona*, Editura Fundației „Marin Sorescu” 1968) neglijăm alimentația din ce în ce mai mult și ne păcălim prin consumarea unor produse nefavorabile pentru organism. Se pare că am uitat ce înseamnă să trăiești sănătos; să ai o minte liberă ca să poți să alegi opțiunile benefice unui stil de viață care te păstrează „întreg”.

Un lucru pozitiv însă, odată cu evoluția noastră în timp, este faptul că produsele alimentare au devenit din ce în ce mai accesibile tuturor, iar cei talentați încep să ne arate cum să le folosim pentru a obține ceva mai rafinat. Putem învăța cum să ne construim meniuri care ne oferă maximul de beneficii din nenumărate produse, întrucât alimentația stă la baza funcționării corpului uman, iar o alimentație corectă te răsplătește, asemenea cum o alimentație nesănătoasă provoacă probleme.

Am ales această temă, pentru că una din preocupările mele din ultimii ani a fost și bucătăria; în plus, a fost o experiență neașteptat de plăcută să aprofundez acest subiect și să aflu noi curiozități.

În acest eseu voi prezenta câteva aspecte legate de diferențele de alimentație din timpurile biblice și timpurile de azi. De asemenea, voi expune dacă este bine să ne reîntoarcem la rețetele mai vechi sau nu.

Istoria biblică începe chiar cu un episod legat de hrană: Adam și Eva gustă mărul din „Pomul cunoașterii” în grădina Edenului. În perioada biblică, consumul de alimente însemna frecvent mai mult decât hrănirea trupului, fiind un act încărcat de sacralitate. Hrana a fost un element stimulator în istoria biblică. Multe episoade biblice fac referire la alimente. Câteva dintre cele mai semnificative în acest sens ar fi Cina cea de Taină – poate cea mai cunoscută cină din toate timpurile, bogată în semnificații ce au definit elemente fundamentale în teologia și practica creștină; înmulțirea peștilor și a pâinii, chiar și Pescuirea minunată (“Simon Petru s-a urcat pe corabie și a tras năvodul la țarm plin de pești mari: o sută cincizeci și trei, și, chiar dacă erau atâția, năvodul nu s-a rupt. Iisus le-a spus: „Veniți să mâncați!” Ioan 21, 11-12). Biblia nu conține rețete culinare în sensul propriu al cuvântului, ci o serie de instrucțiuni pentru prepararea hranei. Cercetătorii de la Rezervația peisajelor biblice „Neot Kedumim” au descoperit rețete, calorice, condimentate, bogate în semnificații biblice, care, datorită cercetărilor acestora pot fi preparate și în bucătăria personală. Observăm însă că rețetele biblice sunt bogate în calorii și pe de altă parte în nutrienți, un aspect cheie în urmărirea diferențelor alimentare între hrana de atunci și cea de acum. Întrucât oamenii din acele timpuri nu își permiteau și nici de departe nu aveau aceleași posibilități ca astăzi, aceștia își construiau meniul din ingrediente relativ simple, cultivate chiar de ei sau procurate din zonele unde locuiau, menite să asigure un aport suficient de nutrienți esențiali.

Tot mai des în ultima vreme, constatăm cu tristețe că oamenii aleg calea mai simplă și fals „gustoasă” a alimentelor. Francizele fast-food se dezvoltă din ce în ce mai mult și se extind aproape peste tot. Probabil că intenția inițială de a oferi o masă care generează, sub un aspect, sațietate a fost bună, însă tendința de exagerare a consumatorilor transformă aceste restaurante în niște locuri de evitat. Din păcate, preocuparea continuă a oamenilor de astăzi pentru autorealizare și împlinire în plan profesional, poate să prezinte chiar un pericol pentru metabolism. Opțiunea înspre preparate semi-gătite și/sau congelate, ori preparate la temperaturi periculoasă de înalte este nefavorabilă, întrucât distruge structura majorității substanțelor nutritive, oferind doar senzația de plenitudine, nesatisfăcând necesarul de vitamine sau nutrienți esențiali ai organismului sau aduc un aport exagerat de glucide, respectiv lipide. Se dezvoltă astfel boli ca obezitatea, diabetul, carențe de vitamine care, din neglijența multora, alături de sedentarism, ce favorizează ca energia rezultată din metabolismul celular să fie mai mică decât energia obținută pe cale alimentară, nu fac decât să îngreuneze traiul. Există însă o tendință la schimbarea stilului de viață spre cel normal, sănătos.

În primul rând, dacă ne referim la hrana biblică, putem observa, după cum am menționat, că este bogată în nutrienți. Putem să ne referim în acest sens la unul din cele mai cunoscute elemente, și anume pâinea. Profetul Osea spunea: „Oricine gândește, în inima sa, să facă rău, își lasă planurile să dospească până dimineață, așa cum brutarul frământă aluatul numai după ce acesta va crește, pentru a-l putea coace bine”, explicând astfel un verset prin care vorbește despre oamenii desfrânați: „...care ard ca un cuptor aprins de brutar, pe care el nu-l mai încinge de când a frământat aluatul și până când acesta s-a ridicat” (Osea 7, 4). În plus, Sf. Pavel vorbește despre „aluatul răutății și al vicleșugului”

În Cor. 5,8. Pâinea coaptă într-un cuptor în curtea casei, devine un simbol puternic, datorită naturii sale comune, cunoscute de toți. Pâinea a fost transformată de Iisus la Cina cea de Taină într-un element real fundamental al teologiei și practicii creștine: „Eu sunt pâinea vieții; cel care va veni la Mine nu va flămânzi niciodată...” (Ioan 30-58). Rolul pâinii în viața cotidiană a făcut ca ea să devină cel mai puternic simbol al hranei. Un bun exemplu care arată și valoarea nutrițională a acestui aliment este pâinea lui Iezechiel. „Ia-ți grâu și orz, bob și linte, mei și orzoaică; toarnă-le într-un vas și fă din ele pâini” (Iezechiel 4,9). Dumnezeu i-a poruncit lui Iezechiel să coacă această pâine, ca și un gest simbolic, metaforă a mesajului Său către populația din Ierusalim. Rețeta pentru pâinea lui Iezechiel arată astfel: ½ ceașcă făină de orz, ¼ ceașcă făină fină de bob, ¼ ceașcă făină de mei, 1 ceașcă făină de grâu, ½ ceașcă făină de linte, 1 linguriță sare, ¼ ceașcă ulei de măsline, 1 linguriță drojdie biblică sau suc de fructe (cu coajă), apă. Analizând ingredientele putem observa surse consistente de substanțe hrănitoare cum ar fi făina de orz, bob și mei, în corticala semințelor acestora găsiindu-se numeroase vitamine din complexul B, esențiale pentru organism, întrucât nu pot fi sintetizate de corp și au rol important ca și cofactori enzimatici. Lintea este o sursă de proteine. Grâul este una din cele mai comune surse de glucide consumate de om. Uleiul de măsline face parte din categoria „grăsimilor sănătoase”, grăsimile fiind indispensabile, întrucât reprezintă o sursă importantă de energie. Făcând o paralelă cu o pâine comercială, ușor de procurat din orice supermarket constatăm o diferență considerabilă. Rețeta unei pâini din comerț arată astfel: făină de grâu, apă, drojdie, sare, ulei vegetal. Înțelegem, deci, faptul că pâinea pe care o cumpărăm reprezintă, de fapt, un fel de umplutură, căci nu conține prea multe substanțe nutritive (făina fiind foarte procesată, sunt pierdute substanțe importante), ea putând fi omisă din meniul nostru, fără să aibă efecte adverse. Bineînțeles că există mai multe produse de acest tip, iar la un studiu mai aprofundat vom descoperi și alte rețete mai vechi, rețete biblice, care sunt de departe mai bogate în substanțe folositoare decât unele care sunt modificate din ziua de azi.

În al doilea rând, cei mai mulți dintre noi, când dorim să mâncăm carne, nu trebuie decât să alegem un pachet ambalat frumos din vitrină sau să indicăm măcelarului ce bucată dorim. Spre deosebire de strămoșii noștri din timpurile biblice, participarea majorității dintre noi la operațiunile ce precedă cumpărarea cărnii este inexistentă. În ceea ce privește apetitul pentru carne, însă, oamenii nu s-au schimbat din Antichitate până astăzi. Limitarea sacrificării animalelor pentru hrană avea o motivație de natură practică: păstrarea resturilor de carne era foarte dificilă, astfel că familia sacrifica un animal numai când erau prezenți foarte mulți membri ai familiei, evitându-se risipa. Altă modalitate de a evita risipa era conservarea cu sare, care se folosea și în cazul peștelui. În perioada biblică, păscutul vitelor era o practică comună. Mai târziu,

în timpul lui Iisus, pământul a fost cultivat tot mai mult, ceea ce a diminuat spațiul alocat vitelor. Rabinii au ajuns să interzică pășunatul în unele zone pentru a împiedica deteriorarea terenurilor agricole. Din acest motiv, carnea era destul de rară și scumpă. Rabinul Eleazar Ben Azariya, un învățător de Lege, care a trăit la scurt timp după Iisus, afirma că numai cei care aveau un venit considerabil puteau cumpăra carne în fiecare zi. Chiar și cei mai prosperi mâncau carne doar la sabbat, iar numai cei foarte bogați consumau carne și în timpul săptămânii. Alții își permiteau să consume carne doar cu ocazia sărbătorilor cele mai importante. O asemănare între viețuitoarii timpurilor biblice și cei de astăzi, care ne arată că gustul uman nu și-a schimbat prea mult bazele în decursul evoluției preparatelor, este faptul că cea mai bună bucată din carne este considerată cea grasă. Anticii declarau că bucățile lor favorite de carne erau cele cu mai multă grăsime (unele cronicile avertizau însă asupra consumului exagerat de carne grasă), la fel cum omul de azi alege să prepare la grătar o ceafă de porc suculentă și gustoasă în loc de pieptul de pui care s-ar părea că nu oferă aceeași satisfacție.

Dacă în paragrafele anterioare vorbeam de o diferență majoră între consistența unui aliment (pâinea) din timpurile biblice în comparație cu cel de astăzi, iată că, în cazul hranei de origine animală, în speță carnea, putem observa o asemănare. Rețetele de tocană erau, la fel ca și acum, bogate în arome și condimente. Ca exemplu, putem să ne referim la tocana de vițel a fiului risipitor ce se poate prepara din următoarele ingrediente: cotlet de vițel, ceapă, usturoi, piper proaspăt măcinat, fond de vită, praz, ulei de măsline, chimen, sare; îmbinând aceste ingrediente în proporția corespunzătoare obținem un fel de mâncare ce seamănă cu rețete din ziua de azi, dar care iată că are puncte comune cu mâncarea strămoșilor noștri din timpurile biblice. Alt exemplu relevant este tocana de miel al lui Iezechiel ce se prepară din: miel și oase, usturoi, pătrunjel, morcovi, țelină, chimen, salvie, sare, apă. Comparând cu o rețetă actuală – bine-cunoscutul gulaș (ceapă, untură de porc, morcov, păstârnac, bulion, cartofi, chimen, boia, sare, piper, opțional

legume conservate puse de vara, pastă de ardei), observăm că nu există schimbări remarcante. În plus, carnea rămâne și va fi cea mai importantă și valoroasă sursă de proteine (și vitamina B₁₂). Bineînțeles, totul are o limită, iar când bariera toleranței este depășită, apar consecințele.

În decursul timpului, oamenii au căutat din ce în ce mai multă savoare în ceea ce privește hrana. De la strămoșii noștri care se mulțumeau cu o bucată de carne crudă, cu greu procurată, descoperind că dacă înfig acea bucată într-un băț și o gătesc (la vremea aceea nu se putea discuta de acest termen însă) la foc va avea un gust mai bun, prepararea cărnii atinge astăzi un nivel superlativ. Carne gătită la „sous vide” sau marinată în felurite mirodenii un timp mai îndelungat, prăjită direct pe plită împreună cu alte legume și chiar paradoxal, servită crudă (tartar) sau doar afumată (somon, cârnați, pastramă). Astfel se dezvoltă preparate noi, inovative, care combină aromele în cele mai neobișnuite, dar plăcute moduri. Apar preparate ca „surf and turf”, un fel principal ce combină carne roșie și fructe de mare, „chevice”, un fel ce conține carne crudă de pește marinată în suc de citrice și multe altele. Globalizarea și implicit nivelul la care a ajuns comerțul, fac posibilă explorarea lumii culinare actuale, având acces la multe ingrediente, din diferite părți ale lumii.

Tot mai des auzim de gustul „umami”. „Umami” sau „gustul savorii” a apărut în Japonia la finalul anilor 1800. Acest concept – „al cincilea gust” a reprezentat începutul unei noi ere în ceea ce privește gustul. Oamenii sunt mereu în căutare de savoare, de ceva mai bun. Această căutare a rezultat în descoperirea „umami” care s-a dovedit că oferă voluptate mâncării datorită prezenței glutamatului de sodiu. „Umami” poate fi asociat cu un iz de cimbru, dar și ceva dulce. Câteva produse alimentare care oferă acest gust sunt: sosul de soia, sosul de pește, sosul miso, parmezanul, anșoa, carnea de porc, carnea de vită, carnea crustaceelor, roșiile, ciupercile și ceaiul verde.

Revenim deci la întrebarea: „Să ne întoarcem la rețetele mai vechi și să mâncăm ca strămoșii noștri din timpurile biblice?”. Ei bine, răspunsul este mixt. Pe de o parte da. După cum am exemplificat mai sus, există produse „uite” sau prea simplificate în zilele noastre care ne reprimă de la nutrienți esențiali, obligându-ne să ne mulțumim doar cu ceva de „umplură”. În plus, de ce nu, am putea readuce în bucătăria noastră de acasă câteva din rețetele biblice pentru a ne diversifica meniul. În ceea ce privește unele preparate, gusturile de bază nu s-au schimbat, ci au evoluat, așa că putem cu ușurință să reintegrăm câteva feluri de mâncare considerate mai vechi, dar care sub alte forme există și astăzi. Propun următoarea rețetă de a prepara peștele, întrucât peștele reprezintă pentru unii bucătari amatori o provocare în sensul gustului: 1 ceașcă vin alb, 1 ½ ceașcă apă, 1 ceapă, 2 frunze de dafin, 4 pești (de preferat doradă sau păstrăv), sare și piper; se fierb toate ingredientele mai puțin peștele timp de cinci minute, apoi se adaugă peștele și se lasă să absoarbă lichidul. Peștele preparat în acest fel se poate servi cu un sos de verdețuri sau lămâie pentru savoare adițională.

Pe de altă parte, reîntoarcerea la rețetele biblice ar fi oarecum nefavorabilă. În ciuda faptului că ingredientele sunt din ce în ce mai accesibile, există totuși multe care sunt specifice doar Asiei și fie se găsesc foarte greu, fie sunt scumpe și este mai indicat să ne folosim de ingredientele din zonele în care locuim și de gustul cărora suntem siguri. De asemenea, multe din gusturile asiatice diferă față de cele europene; o delicatasă asiatică poate să pară neplăcută gustului european, la fel cum o delicatasă din Europa poate fi neagreată de un asiatic. Sunt oameni care găsesc plăcere în descoperirea gusturilor noi, dar pe de altă parte mulți nu vor să se complice și nu ies din zona de confort rămânând la gusturile tradiționale cu care au crescut.

Ca în orice împrejurare, cel mai indicat este să filtrăm și să alegem ce este bun și are un efect pozitiv asupra noastră și să neglijăm ce ne este nefavorabil.

În concluzie, fie că vrem sau că nu vrem, fără mâncare nu putem să supraviețuim. Trebuie să ne disciplinăm și să începem să facem decizii care sunt spre binele nostru. Trebuie să avem un stil de viață sănătos și o alimentație bogată în legume proaspete, fructe, grăsimi esențiale (avocado, ulei de cocos, migdale, nuci, ulei de măsline), proteine și vitamine. Nu avem nevoie de suplimente cu vitamine, întrucât acestea, după legile biochimiei, dacă sunt în exces se elimină prin urină și practic nu avem beneficii însemnate. O alimentație corectă ne răsplătește și ne salvează de la multe boli și medicamente. Fie că alegem să reimpletăm rețete mai vechi sau că alegem din cele noi, important este să le alegem astfel încât să ne ofere cât mai multe beneficii.

După cum bine știm toți: „Mens sana in corpore sano” (Decimus Iulius Iuvenalis – Juvenal, *Satira X*).

Referințe:

1. Berg, 1968, *Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre*, Editura Științifică București
2. Sorescu, 1968, *Iona*, Editura Fundației „Marin Sorescu”
3. M. Feinberg Vamosh, 2009, *Hrana din timpurile biblice. De la mărul lui Adam la Cina cea de Taină*, Societatea Biblică Interconfesională din România
4. *10 surse de umami, cel de-al cincilea gust, care face mâncarea irezistibilă*, consultat în 4 ianuarie 2020, ora 17:33, https://adevarul.ro/life-style/bucatarie/10-surse-umami-de-al-cincilea-gust-mancarea-irezistibila-1_532847af0d133766a80278e4/index.html

LUCRĂRI DE ZIDIRE ȘI ÎNFRUMUSEȚARE LA BISERICA PAROHIEI FĂGET I¹

Diacon dr. RĂZVAN EMANUEL FIBIȘAN

Parohia Făget își avea, în vechime, întinderea în dreapta râului Bega, unde exista o populație exclusiv românească ce avea și o biserică ortodoxă. După anul 1716, când Banatul trece de sub administrația turcească (1552-1716) sub cea austriacă, datorită eforturilor prințului Eugeniu de Savoia-Carignano de a pune stăpânire pe această zonă cu o importantă poziție strategică, partea din stânga a râului (partea de la Passarowitz) a început să fie locuită de coloniștii de etnie germană, apoi maghiară, aduși în Făget și pentru scopul de a munci la exploatarea de pădure. Noii veniți și-au construit bisericile lor, iar cu timpul, această zonă va deveni partea centrală a Făgetului. Începând cu sec. al XX-lea, tot mai mulți români de religie ortodoxă se stabilesc în această localitate, cumpărându-și case și terenuri de la cei ce plecau spre alte țări. Între 1960-1970 s-au construit mai multe blocuri, unde s-au stabilit tot mai

mulți români ortodocși. În acest context apare nevoia construirii unei biserici ortodoxe și în partea centrală a orașului, unde exista o populație ortodoxă, mai numeroasă decât cea din vechiul Făget.

Întrucât în timpul regimului comunist nu s-a putut construi o nouă biserică, imediat după Revoluția din Decembrie 1989 s-a pus tot mai mult problema construirii unui lăcaș de cult. După identificarea unei locații din zona centrală a orașului s-a ajuns ca, la 28 Septembrie 2001, să se pună piatra de temelie pentru o nouă biserică mai încăpătoare. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Nicolae, Mitropolitul Banatului, slujba punerii pietrei de temelie a fost oficiată de Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, pe atunci Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, împreună cu un sobor de preoți din care au făcut parte și preotul Bujor Păcurar, protopopul Făgetului, preotul paroh Ioan Jurj și preotul Doru Milostean.

Planul bisericii a fost întocmit de arhitectul Lucian Capotescu din Timișoara, proiectant fiind inginerul Ioan Cornici din Timișoara, iar diriginte de șantier, ing. Liliana Zamfirescu din Făget. După ce documentația a fost finalizată și aprobată de forurile superioare, la 15 Septembrie 2003, au început efectiv lucrările de construcție.

Biserica este construită din cărămidă portantă, în stil bizantin, cu o cupolă centrală și două turnuri clopotnițe, având o lungime de 35 m, lățimea de 19 m și înălțimea de 27 m. Noua biserică dispune de un subsol generos, cu o suprafață de 80 mp, destinat pentru diverse utilități și o casă tehnică a centralei.

În data de 7 august 2015, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, a sfințit crucea, ce a fost, mai apoi, așezată pe cupola centrală, iar la 3 Iulie 2016, Chiriarhul Banatului a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la monumentalul lăcaș de cult. În prezent, biserica este tencuită complet în exterior și interior, pardoseala este din marmură de Rușchița, iar scările de acces din granit. Acoperișul este din tablă de cupru pe șarpantă din lemn de brad. În cele două turle exista patru clopote, cu o greutate cuprinsă între 100 și 450 kg. De asemenea, biserica este dotată cu mobilier bisericesc, iar ușile, scaunele, tronurile, tetrapoadele și strănile sunt din lemn de stejar sculptat. În anul 2019 s-a confecționat și montat catapeteasma, sculptată în lemn de tei. În prezent se execută pictura icoanelor de pe iconostas, care vor fi montate până în vara anului 2020.

¹ Informații obținute de la arhid. ing. Timotei Anișorac, consilier patrimoniu și construcții bisericești la Centrul eparhial

Icoana

Ca o icoană pusă-n ram
Lângă perdeaua albă
M-aștepți și ziua-ți pare an
Măicuța mea cea dragă

Te uiți mereu la trecători
Cum urcă și coboară
Și ți se pare uneori
Că am să vin pe scară

Te duci la clanța ușii c'ați
Să vezi dacă-i deschis
În geam ți se-ntâmplă să bați
Când te trezești din vis

În seri târzii îți pleci genunchii
Ceri milă și-ndurare
De la preabunul Dumnezeu
Ce grija noastră o are

De mine să nu te-ngrijești
Să știi că-mi este bine
O vorbă doar aș vrea să-ți spun
Mi-e tare dor de tine

Ca o icoană pusă-n ram
Lângă perdeaua albă
M-aștepți și ziua-ți pare an
Măicuța mea cea dragă

TEODOR JURCA

Drumul vieții

Apăsați de crucea dată
Drumul vieții îl străbați
Chiar de ai fața-nlăcrimată
Pentru fiecare zi te zbați.

Cazi și te ridici mereu
Mergi zâmbind înainte
Chiar de adesea e greu
Iisus e cu tine, nu te minte.

În suflet și în gând e soare
Dumnezeu e tot cu tine
Speranța nicidecum nu moare
Nici azi, nici mâine.

Drumul vieții nu-i ușor
Dar bătut să nu te dai
Fiecare lacrimă e un dor
Pentru când se ajunge în rai.

VALERIA FENCEA

Primăvară

A venit primăvara cu parfumul ei specific,
Iar mii de greieri cântă fără încetare
Este un spectacol al naturii mirific,
De parcă ai asista confuz la vreo serbare.

Cerul e înstelat iar luna parcă zâmbește,
Dintre norii ce sunt de obicei posomorâți
Iar întregul univers parcă se pregătește,
De un dans de vals cu pași mărunți.

E ceva mirific desprins parcă din povești,
Precum poveștile de demult rostite la gura sobei
Ce te fac pe loc să simți și să retrăiești,
Vremile trecute aflate în potirul vorbei.

În zori pe rămurele stau vrăbiuțele neastâmpărate,
Cu glasurile dulci unite parcă într-o rugăciune
Iar alte ființe se deșteaptă parcă fermecate,
De parfumul dimineții străin de orice amărăciune.

Vântul ce adie un aer cald venit parcă de nicăieri,
Mângâie natura și o îmbrățișează cu duioșie
Iar albinele pitite dau rotocoale florilor din meri,
Lucrând mereu cu patos și multă gingășie.

Toate fac parte parcă dintr-un paradis uitat demult,
Dar care există și va dăinui în timp pentru eternitate
Deși pentru unii primăvara va părea ceva banal, mărunț,
Natura este iarăși vie, dovedind viață după moarte.

Preot CONSTANTIN MILIN

ACTUALITATEA BISERICESCĂ

Hramul istoric al catedralei mitropolitane

La sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, catedrala mitropolitană din capitala Banatului a îmbrăcat haine de sărbătoare, cinstindu-și ocrotitorii spirituali. Manifestările cu caracter liturgic, prilejuate de hramul istoric al Catedralei mitropolitane din cetatea Timișoarei au început încă din ajunul

sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi, când sute de credincioși bănățeni s-au rugat împreună cu ierarhii din Arhiepiscopia Timișoarei, aducând prinos de cinstire marilor apărători ai Ortodoxiei din secolul al IV-lea.

Programul slujbelor religioase a debutat cu slujba Vecerniei unită cu Litia, oficiată, în prezența Întâistătătorului Mitropoliei Banatului, Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, de Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Timișoarei, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de un grup de studenți teologi de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din Timișoara.

În ziua sărbătorii, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost oficiată de un sobor de trei ierarhi, format din Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei și Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei

Aradului. Din soborul slujitor au mai făcut parte consilierii de la Centrul eparhial, protopopii Timișoarei, clericii de la Catedrala Mitropolitană, precum și ieromonahi de la mănăstirile din eparhie. În cadrul sinaxei euharistice, au fost pomeniți Întâistătătorii Mitropoliei Banatului, ctitorii și binefăcătorii Catedralei. La slujbă a fost prezent și Preasfințitul Părinte Daniil, care a rostit un cuvânt de învățătură despre cei trei ierarhi sărbătoriți în întreaga Ortodoxie.

Slujba din prima zi a Anului Nou la Timișoara

Sute de bănațeni au venit, în noaptea dintre ani, la Catedrala mitropolitană din Timișoara, pentru a participa la Slujba Acatistului Mântuitorului Iisus Hristos și pentru a întâmpina, prin rugăciuni doxologice, cununa noului an civil. Ceremonialul religios a fost oficiat de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, împreună cu preoții și diaconii Catedralei.

În ziua de Anul Nou, când Biserica Ortodoxă prăznuiește Tăierea împrejur cea după trup a Domnului și face pomenirea Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, la Catedrala Mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din urbea de pe Bega, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a săvârșit, împreună cu un sobor de preoți

și diaconi, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a marelui ierarh capadocian. În cadrul slujbei euharistice, un număr mare de copii și tineri s-au împărțit cu Sfintele Taine.

După Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, Mitropolitul Banatului a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură despre importanța praznicului, precum și despre viața și faptele Sfântului Ierarh Vasile cel Mare, apărătorul dreptei credințe, într-un timp în care ereziile trinitare divizau unitatea Bisericii lui Hristos.

Cu prilejul începutului anului nou civil, Întâistătătorul Mitropoliei Banatului a transmis credincioșilor bănațeni urări de sănătate și un an roditor în împlinirea faptelor bineplăcute lui Dumnezeu.

Boboteaza în catedrala Mitropoliei Banatului

La praznicul Botezului Domnului Iisus Hristos, mii de credincioși timișoreni au participat la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare de la Catedrala mitropolitană din Timișoara. Soborul preoților și diaconilor a fost condus de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului. La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa, împreună cu soborul slujitor, a oficiat Slujba Aghiasmei celei Mari. Alături de credincioșii timișoreni, la slujbă, a participat și Excelența Sa Valery I. Kuzmin, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Federației Ruse în România. După sfințirea apei, Chiriarhul a binecuvântat credincioșii,

stropindu-i cu apă sfințită.

În cuvântul de învățătură, Mitropolitul Banatului a explicat Evanghelia praznicului, reliefând importanța botezului lui Hristos pentru fiecare credincios, botezat în numele Preasfintei Treimi

După slujba de sfințire a apei, preoții slujitori au împărțit credincioșilor prezenți Agheasmă Mare, administrația catedralei pregătind în acest an o capacitate de peste 1500 de litri de apă.

În încheiere, Mitropolitul Banatului a fost felicitat de clericii și credincioșii Catedralei mitropolitane, cu prilejul sărbătorii Sfântului Proroc Ioan Botezătorul, ocrotitorul spiritual al Înaltpreasfinției Sale.

Sfințirea picturii noului paraclis de la mănăstirea Timișeni

În Duminica de după Botezul Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, s-a aflat în mijlocul obștii de la Mănăstirea Timișeni-Șag. Aici, Chiriarhul a fost întâmpinat de preoții slujitori și de stavrofora Casiana Șimon, stareța Mănăstirii Timișeni-Șag. Slujba Sfintei Liturghii a fost oficiată de

un sobor de ieromonhi, preoți și diaconi, condus de arhim. Simeon Stana, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei. La finalul sinaxei euharistice, Înaltpreasfinția Sa a explicat Evanghelia duminicii, subliniind valoarea pocăinței pentru mântuire, precum și nemărginita iubire a lui Dumnezeu față de oameni.

În continuare, Mitropolitul Banatului, împreună cu soborul slujitor, a oficiat slujba de sfințire a picturii Paraclisului cu hramurile „Întâmpinarea Domnului” și „Sfântul Ambrozie, Arhiepiscopul Mediolanului”, aflat în incinta Mănăstirii Timișeni. Cu acest prilej, în semn de prețuire, ostenitorii și binefăcătorii au primit Acte de cinstire, pentru jertfelnicia și sprijinul, aduse la construirea și înfrumusețarea lăcașului de cult.

Paraclisul Mănăstirii Timișeni, cu hramurile „Întâmpinarea Domnului” și „Sfântul Ambrozie, Arhiepiscopul Mediolanului”, s-a construit între anii 2010-2012, la inițiativa Arhim. Simeon Stana, duhovnicul mănăstirii și exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei. Între 2017-2018, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan și prin jertfelnicia familiei Corina și Gavriil Cristian Olar din Timișoara, lăcașul a fost împodobit cu pictură, executată în tehnica „fresco”.

Ziua Culturii Naționale la Academia Română filiala Timișoara

Ziua dedicată culturii naționale s-a desfășurat în Aula Academiei Române – filiala Timișoara, în ziua de 16 ianuarie, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului și a Acad. Ioan- Aurel Pop, Președintele Academiei Române.

Cuvântul de deschidere a aparținut Acad. Dan Dubină, Președintele Filialei din Timișoara a Academiei Române, apoi în discursul introductiv, a fost prezentată tema „Specificul național în cultura română” de către Președintele Academiei Române.

A luat cuvântul, de asemenea și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan, care a evidențiat valoarea operei poetului Mihai Eminescu în cultura română, personalitatea, care a ridicat cultura română în rândul marilor culturi ale lumii.

„Amplitudinea culturii noastre românești are dimensiuni cosmice. Există această cultură a cerului și la noi la români, pentru că țărănul român cu ascuțimea minții a tăiat din pădurea stelelor cerului și a făcut din ele un car, Carul Mare; apoi a așezat în el prescură și a trimis-o sfinților în Împărăția Cerurilor”, a precizat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan.

A urmat Simpozionul cu tema „Istoria Timișoarei: de la izvoarele documentare la realitățile arheologice”,

organizat de Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”, al Academiei Române, filiala Timișoara. Au susținut referate științifice Prof. univ., CS I dr. Florin Drașovean, „Din arhivele pământului. Contribuții arheologice la cunoașterea istoriei Timișoarei medievale”, Conf. univ. dr. Dorel Miclă, „Băile turcești din Piața Libertății (Timișoara) în context arheologic și istoric”, CS II dr. Dragoș Diaconescu, „Opinii arheologice privind zona de nord a sistemului de fortificație al cetății turcești a Timișoarei” și CS II dr. Adrian Magina, „Istoria ecleziastică a Timișoarei medievale și moderne timpurii. Între contribuțiile arheologice și izvoarele documentare”.

La această sărbătoare a culturii române au participat oameni de cultură, reprezentanți ai mediului universitar bănățean, istorici, scriitori, dar și un număr mare de elevi din liceele timișorene.

Evenimentul s-a încheiat printr-un moment muzical la pian susținut de Maria Alice Poenaru, elevă la Liceul de Artă „Ion Vidu”, clasa a IX-a, profesor Elena Sămoilă. Din programul artistic, amintim: Ciprian Porumbescu, Balada Op. 29 (transcripție pentru pian de Rudolf Novacek); Frederic Chopin, Nocturna Op. 72 nr. 1; Paul Constantinescu, Toco – Toccanina; Edvard Grieg, Piese lirice Op. 43 nr. 6 „La primăvară”; Marțian Negrea, Suita „Impresii de la țară” – Alunelul; Mikhail Glinka, Suita „Salutări de la Saint; Petersburg” – nr. 10 – Ciocârlia; Piotr Ilici Tchaikovsky, Suita „Spărgătorul de nuci” nr. 7 – Andante Maestoso.

Sărbătorirea Unirii Principatelor la Timișoara

La împlinirea a 161 de ani de la Unirea Principatelor Române sub conducerea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, la Timișoara, au fost organizate o serie de manifestări militare și religioase, la care au participat reprezentanți ai administrației publice județene și locale, ai Garnizoanei Timișoara, ai Asociației Naționale a Veteranilor de Război „Eftimie Murgu” – Filiala Timiș, ai Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Colonel Ion Enescu”, organizații politice, apolitice, elevi și studenți.

Programul manifestărilor a debutat cu ceremonia din fața Inspectoratului de Poliție al Județului Timiș, unde oficialitățile locale au evocat momentul Unirii de la 24 ianuarie 1859, precum și personalitatea Principelui Unirii, domnitorul Alexandru Ioan Cuza. În deschidere, a fost intonat Imnul Național al României în acordurile fanfarei militare a Brigăzii 18 Cercetare-Supraveghere „Banat”,

continuându-se apoi cu ceremonia religioasă, oficiată de un sobor de preoți, condus de părintele Radu Bogdan, preotul militar al Garnizoanei Timișoara.

În continuare, la bustul domnitorului Alexandru Ioan Cuza din fața Inspectoratului de Poliție, au avut loc depuneri de coroane și jerbe de flori de către oficialități județene, locale și reprezentanții altor instituții și asociații

din oraș. Ceremonia s-a încheiat cu defilarea detașamentului de onoare, constituit din militarii Brigăzii 18 Cercetare-Supraveghere „Decebal”, jandarmii Grupării Mobile „Glad Voievod”, polițiștii Inspectoratului de Poliție Județean Timiș, pompierii militari ai Inspectoratului pentru Situații de Urgență Banat.

Casă nouă pentru o familie cu șase copii la Cornești

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, Parohia Ortodoxă Română Timișoara Iosefin și Fundația parohială „Preot Ioan Olariu”, sprijinite de preoții slujitori și de credincioși, au început, în urmă cu aproape șase luni, lucrările de construire a unei case pentru o familie nevoiașă din satul Cornești, comuna Orțișoara, formată din opt persoane: doi părinți și șase copii.

Slujba de sfințire a locului și de punere a pietrei de temelie pentru această construcție a fost săvârșită la data

de 24 iulie 2019, în prezent casa fiind ridicată la roșu, lucrările de finisare, de înzestrare cu instalații electrice și termice de la parter fiind finalizate, în timp ce la mansardă lucrările sunt în plină desfășurare.

Slujba de binecuvântare a casei noi a fost oficiată, duminică, 26 ianuarie, de pr. Ionel Popescu, parohul bisericii din Iosefin, împreună cu preoții slujitori ai acestei parohii, cu părintele consilier Timotei Anișorac de la Centrul eparhial, care a coordonat lucrările din punct de vedere tehnic și preotul paroh Ștefan Șișu din Cornești, în prezența Părintelui Mitropolit Ioan al Banatului.

După ceremonia de binecuvântare, Înaltpreasfinția Sa a adresat un cuvânt duhovnicesc membrilor familiei care se mută în casă nouă, prin care i-a îndemnat să-și trăiască viața în duhul credinței noastre dreptmăritoare, să se implice în viața parohiei din Cornești, să dea mărturie de cât bine le-a făcut lor Domnul și să-l mulțumească lui

Dumnezeu și tuturor binefăcătorilor pentru darul minunat pe care l-au primit.

Părintele Mitropolit Ioan a subliniat, de asemenea, că această casă este darul lui Dumnezeu pentru familia care a lăsat să vină pe lume șase copii și nu i-a abandonat, ci i-a crescut și educat cu dragoste, cu responsabilitate și cu jertfă. Așadar, casa nouă de care se bucură acum este darul copiilor pentru părinții lor.

În continuare, Chiriarhul l-a îndemnat pe primarul comunei Orțișoara ca, împreună cu consilierii locali să identifice posibilitatea legală de a repartiza parcele de teren și altor familii nevoiașe, pentru construirea de locuințe, la edificarea cărora va contribui și Centrul eparhial. Înaltpreasfinția Sa a evidențiat și faptul că în țara noastră sunt în jur de 3200 de primării.

„Credeți că ar fi imposibil să se construiască în fiecare comunitate măcar o casă modestă cu două camere? Într-un mandat de primar, de patru ani, în țara aceasta s-ar putea face peste 12.000 de case. Încet, încet, am scoate mulți oameni din sărăcie”, a precizat Părintele Mitropolit Ioan.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit a oferit, de asemenea, și icoana Maicii Domului cu Pruncul, familiei Ana și Viorel Man, spre a fi așezată la loc de cinste în casa nou construită și a reiterat că la temelia casei sunt așezate și rugăciunile Mitropolitului Vasile Lazarescu, care s-a născut în acest sat și a fost botezat în biserica de pe deal.

La final, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit a mulțumit preoților slujitori, consilierilor parohiali, credincioșilor Parohiei Timișoara-Iosefin, membrilor Fundației „Preot Ioan Olariu”, credincioaselor din Societatea Femeilor Creștin Ortodoxe, și tuturor donatorilor, care cu bani sau cu materiale, au contribuit la edificarea casei familiale din Cornești, localitatea natală a Mitropolitului Vasile Lazarescu.

Conferință la Facultatea de Teologie din Timișoara

În sala festivă a Centrului eparhial a avut loc miercuri, 29 ianuarie, conferința „Sfinții Trei Ierarhi – modele pentru pastorație și filantropie”, susținută de pr. lect. univ. dr. Marius Florescu, de la Departamentul de Teologie al Facultății de Litere, Istorie și Teologie din Timișoara. La evenimentul duhovnicesc, închinat patronilor spirituali ai învățământului teologic, a fost prezent Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

În cadrul conferinței susținute, părintele lect. dr. Marius Florescu a vorbit despre actualitatea vieții și activității celor Trei Mari Ierarhi, prin prisma temelor anului omagial 2020. Astfel, în prima parte a conferinței au fost abordate aspecte legate de viața de familie din scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur: sfințenia vieții de familie,

relațiile părinți-copii și a soților întreolaltă, indisolubilitatea căsătoriei creștine, ș.a. În a doua parte, conferențiarul a vorbit despre activitatea Sfinților Trei Ierarhi din punct de vedere social-filantropic. Au fost evidențiate formele prin care acești sfinți s-au implicat în viața comunității, mai cu seamă în ceea ce privește activitatea filantropică, în care au excelat. Doi studenți

din anul terminal au avut scurte intervenții cu citate din documentele Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei.

La final au fost prezentate următoarele publicații: „Teologie ortodoxă în Timișoara” și „Analele UVT”, seria Teologie, nr. 25/2019.

La conferința „Sfinții Trei Ierarhi – modele pentru pastorație și filantropie” au participat părinți profesori de la Facultatea de Teologie, cadre didactice, studenți teologi din anul I-IV, precum și studenți masteranzi.

Pe tot parcursul conferinței, corul Facultății de Teologie din Timișoara, condus de pr. drd. Laurian Popa a prezentat un buchet de tropare și imnuri duhovnicești, închinat ocrotitorilor învățământului teologic.

Biserica în sprijinul celor aflați în dificultăți

Patru copii au murit în incendiul din seara zilei de 15 ianuarie de pe strada Memorandului din Timișoara. A rămas în urmă o mamă și fiul său de 14 ani, care este încă în spital, în urma tragediei. Reprezentanții Arhiepiscopiei Timișoarei, prin serviciul social-filantropic, se implică în acest caz: vor plăti chiria pentru o locuință unde să stea mama și copilul de 14 ani și se vor ocupa de înmormântarea celor patru copilași morți în incendiu.

Incendiul s-a manifestat violent, iar trupurile copilașilor au fost găsite carbonizate de pompieri. În ciuda eforturilor pompierilor, cei patru micuți au fost găsiți morți. Aveau vârste cuprinse între șapte luni și șase ani, iar unul dintre ei, o fetiță, împlinise doi ani în aceeași zi. Cauza probabilă a producerii incendiului este un coș de fum neprotejat corespunzător.

Arhiepiscopia Timișoarei, prin serviciul social-filantropic intervine în acest caz și transmite că va plăti chiria pentru ca mama și copilul de 14 ani (când va ieși din spital) să aibă un adăpost.

Reprezentanții Arhiepiscopiei Timișoarei vor plăti chiria pentru un apartament destinat celor doi până în luna mai, până când mama își va găsi o locuință. Tot Arhiepiscopia Timișoarei s-a ocupat de cele necesare pentru înmormântarea celor patru copii. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan al Banatului a participat la slujba înmormântării copiilor, care a avut loc în cimitirul din orașul Recaș.

*

Ca în fiecare an, de ziua numelui, 7 ianuarie, Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a oferit celor 54 de oameni ai străzii o masă caldă și s-a rugat împreună cu ei.

„Împreună cu reprezentanții Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara, Mitropolitul s-a rugat pentru cei plecați dintre noi, dar și pentru liniștea sufletească a celor prezenți. Totodată, reprezentanții Mitropoliei le-au oferit celor 54 de persoane prezente în această seară în adăpostul de pe strada învățătorului, beneficiari ai acestui serviciu, câte o masa caldă”, transmite Corina Eva, purtător de cuvânt al DASTM.

Adăpostul de iarnă de pe strada Învățătorului a fost deschis în 5 decembrie 2019, urmând să fie închis abia la primăvară, când temperaturile cresc în termometre. Este un adăpost de urgență pentru sezonul 2019-2020, în vederea prevenirii deceselor prin hipotermie a persoanelor fără adăpost și a celor din spații neîncălzite.

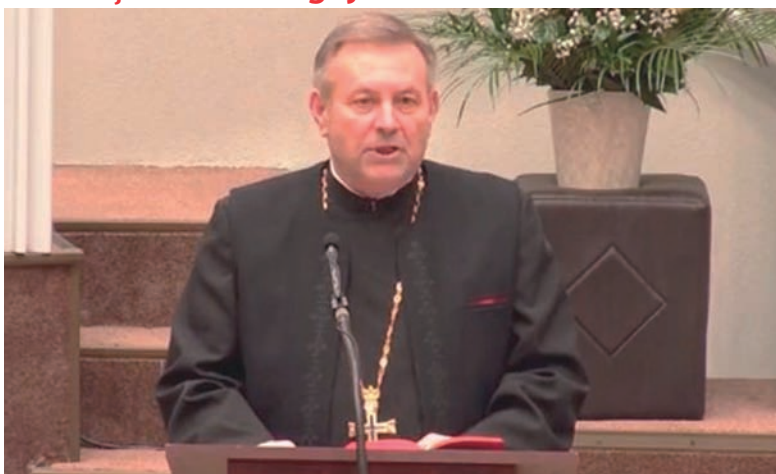
Dacă acum adăpostul găzduiește 54 de persoane, în iarna 2018-2019 acesta a funcționat 89 de zile și au beneficiat de servicii un număr total de 2.440 de oameni ai străzii – 488 femei și 1.952 bărbați.

Octava de rugăciune pentru unitatea creștinilor la Lugoj

Duminică, 26 ianuarie, biserica creștină baptistă „Harul” din Lugoj a fost gazda Octavei de rugăciune pentru unitatea creștinilor, la care au participat toți reprezentanții cultelor religioase din urbea de pe Timiș.

Tema de anul acesta „Ei ne arătau o deosebită omenie”, din cartea Faptele Apostolilor, capitolul 28, versetul 2, a fost redactată de Bisericele din Malta și Gozo și a fost publicată de Consiliul Ecumenic al Bisericilor împreună cu Consiliul Pontifical pentru promovarea Unității Creștinilor. În data de 10 februarie, în insula Malta, mulți creștini celebrează sărbătoarea naufragiului Sfântului Apostol Pavel, amintind momentul în care credința creștină a ajuns în cele două insule – Malta și Gozo.

Evenimentul ecumenic de la Lugoj a fost deschis prin cuvântul de bun venit adresat celor prezenți de către domnii Ionel Tuțac și David Nicola – pastorii comunității baptiste lugojene, după care, fiecare lider religios a prezentat o temă de reflecție și o scurtă rugăciune pentru unitatea dintre creștini. Astfel au luat cuvântul:

- PS Alexadru Mesian – episcopul greco – catolic de Lugoj;
- Preaonoratul Părinte Ioan Cerbu – protopopul Bisericii Ortodoxe Române din Lugoj;
- Preaonoratul Părinte Mihail Titi Dumitresc – protopopul Bisericii Romano – Catolice din Lugoj;
- Preaonoratul Părinte Ilie Albiciuc- protopopul Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Lugoj;
- Bodis Ferencs – protopopul Bisericii Reformate;
- Ivan Bloch – reprezentantul Comunității Evreiești din Lugoj;
- Walter Sinn – parohul Bisericii Evanghelice din Lugoj;
- Alin Tech – pastor din partea Bisericii Penticostale din Lugoj;
- Benjamin Indru – pastorul Bisericii Baptiste „Efrata” din Lugoj.

Luările de cuvânt au fost intercalate de intervenția corului mixt și bărbătesc al bisericii baptiste, prin interpretarea unor compoziții religioase.

Printre credincioșii de diferite confesiuni care au participat la acest eveniment ecumenic, au fost prezenți și domnul Francisc Boldea - primarul municipiului Lugoj și domnul Mihai Bojin –din partea Consiliului Județean Timiș, care au adresat, de asemenea, un cuvânt de apreciere legat de această întrunire cu caracter ecumenic.

La final a fost rostită Rugăciunea Domnească „Tatăl nostru” în limbile maghiară, germană, ucraineană, engleză și română.

La Lugoj „Octava de Rugăciune pentru unitatea creștinilor” se află la cea de-a XXIV-a ediție. Începând cu anul 1997, aceste întruniri ecumenice fiind organizate la toate bisericile din oraș, după cum urmează: Biserica Greco – Catholică (1997,2003,2009 și 2016); Biserica Ortodoxă Română (1998, 2004, 2010, și 2017); Biserica Romano – Catholică (1999, 2005, 2011 și 2018); Biserica Ortodoxă Ucraineană (2000, 2006, 2012 și 2019); Biserica Creștină Baptistă „Harul” (2001, 2007, 2013 și 2020); Biserica Reformată (2002, 2008 și 2015) și Biserica Penticostală „Filadelfia” (2014) **(a consemnat preot CRISTIAN CERBU).**

Evenimente bisericesti și culturale la parohia Birda

Miercuri, 15 ianuarie a fost sărbătorită Ziua Culturii Române în biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din parohia Birda. În cinstea „omului deplin al culturii românești”, din 2010 Ziua Culturii este sărbătorită în ziua nașterii poetului Mihai Eminescu.

Cu acest prilej a fost oficiată o slujbă de pomenire a poetului Mihai Eminescu. Preotul Valentin Bugariu a ținut și un cuvânt de învățătură cu tema: „Reflectarea credinței creștin-ortodoxe în opera lui Mihai Eminescu”.

Elevii de la Școala Gimnazială din Birda coordonați de prof. Mihaela Coman de la Catedra de Limba și Literatura română au pregătit un montaj literar-artistic. Acesta a debutat cu prezentarea elementelor biografice ale poetului național de către eleva Draghici Snejana.

Au fost recitate mai multe poeme eminesciene: „La Steaua”, „Mai am un singur dor”, „Pe lângă plopii fără soț”, „Când marea...”, „Despărțire”, „Pe aceeași ulicioară...”.

În îndrumarea prof. Mădălina Ianin, elevii Noje Flavia, Ciobanu Alexandru și Baniăș Daniela au rostit poezia „Lacul” în română, franceză și engleză ilustrând universalitatea operei eminesciene.

La final a fost proiectat cu ajutorul videoprojectorului un material tematic dedicat poetului nepereche, consacrat amintirii acestuia în conștiința românilor.

S-au bucurat de această activitate religios-culturală elevii de la Școala Gimnazială din Birda, consilieri locali, angajați ai Primăriei, mai mulți credincioși.

*

Vineri, 24 ianuarie a fost sărbătorită prin rugăciune, cuvânt de învățătură, poezie și cântec popular, Unirea Principatelor Române, în biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din parohia Birda.

După oficierea Tedeum-ului la sărbătorile naționale, preotul Valentin Bugariu a susținut un cuvânt de învățătură tematic: „Unirea din 1859. Cuza Vodă și Biserica Ortodoxă Română”. În cadrul acestuia, vorbitorul a accentuat contribuția clerului ortodox la alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al Moldovei și Munteniei dar și sprijinul domnitorului în organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

La final a fost pregătit un moment poetic-artistic de copiii din parohie, filie, cât și invitați. Elevii de la Școala Gimnazială din Birda, Ciobanu Alexandru și Moscovici Denisa îndrumați de prof. Daniela Bulgariu au recitat poemele „În limba ta” de Grigore Vieru și „Unirea” de Virgil Carianopol. Denisa Scofan și Alexandru Orășanu de la Liceul Teoretic Gătaia au interpretat un buchet de cântece populare românești: „Măi române, românaș”, „Dragă Românie”, „Acasă-i România”; „De dorul românilor”, „Foaie verde, foaie lată” și „Hai români la hora mare” care au unit „în cuget și-n simțiri” pe românii transilvăneni, munteni și moldoveni.

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

1 decembrie

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Pavel Žižica, pe seama parohiei Moravița, iar la final a sfințit drapelul României și steagul cu pecetea mitropolitană, ulterior fiind arborate pe cele două catarge din fața lăcașului.

2 decembrie

A primit pe stavrofora Casiana Șimon, stareța mănăstirii Timișeni-Șag.

3 decembrie

A primit pe preotul coslujitor Dan Gârjoabă, de la parohia Sânmihaiu Român, din protopopiatul Timișoara I.

4 decembrie

A primit pe preotul coslujitor Eugen Babescu, de la parohia Timișoara Iosefin, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Pavel Indru, de la parohia Moșnița Veche, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul Mircea Szilagy, protopopul Oficiului protopopesc Timișoara II;
A primit pe preotul Ioan Bude, protopopul Oficiului protopopesc Timișoara I, dimpreună cu preotul Florin Filip, de la parohia Timișoara Dacia;
A primit pe preotul Pavel Žižica, de la parohia Moravița, din protopopiatul Deta;
A primit pe preotul paroh, Ioan Mura, de la parohia Călacea, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe doamna ec. dr. Cătălina Popa, funcționar - resurse umane, din cadrul Cancelariei protopopiatul Timișoara II.

5 decembrie

A primit pe protosinghelul Matei Buliga, starețul mănăstirii „Sf. Cuv. Paraschieva” – Dobrești, din protopopiatul Lugoj.
A primit pe preotul Daniel Alic, de la parohia Timișoara Sf. Ilie – Fabric, din protopopiatul Timișoara II;
A primit pe domnul prof. dr. Victor Neumann, directorul Muzeului de Artă, Timișoara.

6 decembrie

A binecuvântat lucrările de la capela funerară a parohie Urseni, din cimitirul parohial, protopopiatul Timișoara I.

8 decembrie

A sfințit Centrul de tineret „Sfântul Nicolae”, din parohia Fântânele, Arhiepiscopia Aradului alături de Înaltpreasfințitul Părinte Timotei și în prezența autorităților locale și județene.

9 decembrie

A primit pe preotul paroh Nicolae Dale, de la parohia Beregsău Mic, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Radu Ioan Meșter, de la parohia Alioș, din protopopiatul Timișoara II.

10 decembrie

A primit pe domnul arhitect Ioan Andreescu, profesor la Facultatea de Arhitectură și Urbanism din Timișoara, pe maestrul Silviu Oravitzan, artist plastic, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, respectiv domnul inginer Sorin Milin din Timișoara;
A primit pe preotul Cristian Feraru, administratorul paraclisului mitropolitan, din incinta Colegiului C.D. Loga, din Timișoara;
A primit pe doamna Florica Chirița, directorul Camerei de Industrie și Comerț din Timișoara.

11 decembrie

A primit pe preotul paroh Răzvan Mateș, de la parohia Blajova, din protopopiatul Lugoj.

15 decembrie

A întâmpinat pe treptele catedralei mitropolitane „Marșul libertății”, format din sute de timișoreni, eveniment ce a deschis seria manifestărilor dedicate împlinirii a 30 de ani de revoluția sângeroasă din Decembrie 1989;

După momentul de întâmpinarea, în catedrala mitropolitană a participat la concertul de colinde susținut de „Corul avocaților”, din Timișoara.

16 decembrie

La catedrala mitropolitană, în seara zilei, a oficiat slujba parastasului pentru eroii Revoluției din Decembrie 1989, în prezența Excelenței Sale, Klaus Iohannis, președintele României, precum și a numeroaselor oficialități centrale, județene și locale;

După slujba de pomenire din catedrala mitropolitană, a participat la Opera Română din Timișoara, alături de președintele României, domnul Klaus Iohannis, unde au fost marcați prin alocuțiuni împlinirea celor 30 de ani de la Revoluția română din Decembrie 1989;

La miezul nopții a oficiat Sfânta Liturghie la biserica parohiei Timișoara Calea Martirilor – Sfântul Ștefan, locul care păstrează în demisolul lăcașului, cenușa martirilor Revoluției din Decembrie 1989, incinerati în crematoriul uman de la Popești-Leordeni, județul Ilfov. După Sfânta Liturghie în semn de prețuire și recunoștință, Înaltpreasfinția Sa, a conferit preoților luptători în revoluție „acte de cinstire”, pentru contribuția lor deosebită la susținerea idealurilor de libertate, demnitate și libera manifestare a sentimentelor religioase.

17 decembrie

În dimineața zilei a oficiat slujba parastasului pentru eroii Revoluției din Decembrie 1989, la catedrala mitropolitană. În aceeași zi la toate troițele din oraș, precum și monumentele închinat eroilor revoluției, cu binecuvântarea Părintelui Mitropolit Ioan, s-au oficiat slujbe de pomenire.

18 decembrie

A primit la Centrul Eparhial grupuri de colindători, de la școlile din oraș, precum și de la Instituțiile publice.

19 decembrie

A primit Alaiul colindătorilor, manifestare organizată de Mitropolia Banatului, Consiliul Județean Timiș și Centrul de Cultură și Artă, Timiș, la manifestare participând zeci de fanfare, formații și grupuri de colindători din județul Timiș, din Banatul Montan și Banatul sârbesc.

20 decembrie

A primit la reședința mitropolitană, pe Excelența Sa, domnul Adrian Zuckermann, Ambasadorul Statelor Unite ale Americii în România, dimpreună cu o delegație de oficialități centrale și locale. Ulterior în prezența Excelenței Sale, în Piața Libertății din oraș a fost dezvelită o placă din bronz, pe care președintele Statelor Unite ale Americii, Excelența Sa, domnul Donald Trump o dăruit-o orașului în semn de omagiu adus eroilor care s-au jertfit pentru libertate.

23 decembrie

A participat la Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, rostind cuvântul de învățătură.

25 decembrie

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, iar la orele amiezii a oferit la reședința mitropolitană o recepție oficială prilejuită de îndătinata întâlnire a cultelor religioase din oraș, cu participarea reprezentanților mediului academic dar și a oficialităților locale și județene.

26 decembrie

A oficiat Sfânta Liturghie în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, din Lugoj;

27 decembrie

A participat la Sfânta Liturghie la parohia Sânanndrei Colonie, unde a rostit cuvântul de învățătură.

28 decembrie

A fost felicitat de preoți și credincioși, autorități județene și locale cu ocazia împlinirii a cinci de ani de la întronizarea în demnitatea de Mitropolit al Banatului.

31 decembrie

A oficiat slujba Acatistului Domnului Iisus Hristos la trecerea dintre ani la catedrala mitropolitană.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI